De Lantaarn voor 1800

Pieter van Woensel

bron
Pieter van Woensel, *De Lantaarn voor 1800* (onder pseudoniem Amurath-Effendi, Hekim-Bachi). In 't Nieuwe Licht, Amsterdam z.j.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/woen003lant04_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

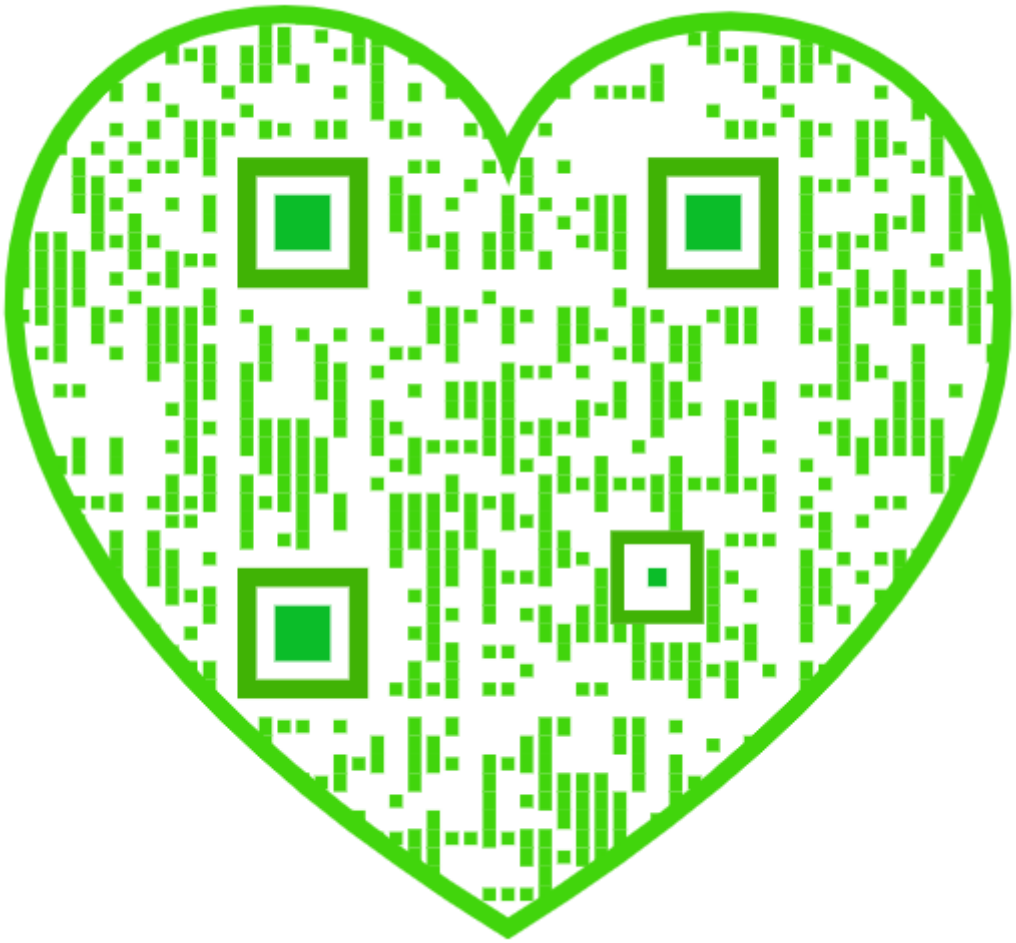

II

Pieter van Woensel, *De Lantaarn voor 1800*

Aan het publiek.

'Er kwam alzo weder werk aan den winkel!

Meenigmaal vroeg men mij, 't scheen met ongeduld: *wanneer krijgen we weêr een Lantaarn*? *Aan stof kan 't toch niet ontbreeken!* Even als of alle hout timmerhout was! even al of een mensch altoos lust hadt knoestig en kwastig hout te bewerken! even als of de bijtels - ô bedroevende belijdenis! niet allengs stomp wierden.

Apropos van de bijtels, raade ik alle mijne medebroeders, en hoope mij zelven te beveelen, optehouden met bijtelen, even voor dat de bijtels stomp geworden zijn.

Item. Van de bijtels ben ik hun nog een raad schuldig, namelijk niet te veel te bijtelen(*): want ongesprooken van het door den tijd stomp worden van het gereedschap, die te veel bijtelt, loopt onvermijdelijk gevaar van slecht te bijtelen.

1799 11/10.

(*) Vooral niet te drukken het spoor van SCRIBOPHILUS, die bloeide voor 138 jaar in *Neuremberg*. Van deezen arbeidzaamen man verhaalt men, dat hij nimmer op 't stilletje ging, ten zij gewapend met schrijfbehoeftens; en dat hij nooit van achteren gedaan hadt, zonder een vertoog gereed te hebben. Daar nu deeze geleerde van eeneloslijvige complexie was, kan men 'er uit opmaaken, met hoe veele meesterstukken hij de literatuur van zijnen tijd verrijkt heeft.

[Kalender]

JANUARY, *Louwmaand*. XXXI. Dagen.

1	Woensd.	E.Q.
2	Donderd.	Vryd.
3	Vrydag	den 3,
4	Saturdag	's mor.
5	*Zondag*	ten 2 u.
6	Maandag	20 min.
7	Dingsdag	Vorst.
8	Woensd.	
9	Donderd.	V.M.
10	Vrydag	Satur.
11	Saturdag	den 11
12	*Zondag*	's mor.
13	Maandag	ten 2 u.
14	Dingsdag	10 m.
15	Woensd.	Wind.
16	Donderd.	
17	Vrydag	L.Q.
18	Saturdag	Satur.
19	*Zondag*	den 18,
20	Maandag	's mor.
21	Dingsdag	ten 6 u.
22	Woensd.	2 min.
23	Donderd.	Koud.
24	Vrydag	
25	Saturdag	N.M.
26	*Zondag*	Satur.
27	Maandag	den 25
28	Dingsdag	's m.
29	Woensd.	ten 3 u.
30	Donderd.	14 m.

31	Vrydag	Sneeu.

FEBRUARY, *Sprokkelmaand*. XXVIII. Dagen.

1	Saturdag	E Q
2	*Zondag*	Satur
3	Maandag	den 1,
4	Dingsdag	's av.
5	Woensd.	ten 9 u.
6	Donderd.	12 min.
7	Vrydag.	Koud.
8	Saturdag.	V.M.
9	*Zondag*.	Zond.
10	Maandag	den 9,
11	Dingsdag	's nam.
12	Woensd.	ten 5 u.
13	Donderd.	30 min.
14	Vrydag.	Veran.
15	Saturdag	L.Q.
16	*Zondag*.	Zond.
17	Maandag	den 16,
18	Dingsdag	's nam.
19	Woensd.	ten 5 u.
20	Donderd.	14 min.
21	Vrydag	Sneeu.
22	Saturdag	N.M.
23	*Zondag*	Zond.
24	Maandag	den 23,
25	Dingsdag	's nam.
26	Woensd.	ten 5 u.
27	Donderd.	22 min.
28	Vrydag	Regen.

MAART, *Lentemaand*. XXXI. Dagen.

1	Saturdag	E.Q.
2	*Zondag*.	Maand.

3	Maandag	den 3,
4	Dingsdag	's nam.
5	Woensd.	ten 4 u.
6	Donderd.	0 min.
7	Vrydag	Mooy
8	Saturdag	Weer.
9	*Zondag*	
10	Maandag	V M.
11	Dingsdag	Dings.
12	Woensd.	den 11,
13	Donderd.	's mor.
14	Vrydag	ten 6 u.
15	Saturdag	11 min.
16	*Zondag*	Veran-
17	Maandag	derlyk.
18	Dingsdag	L.Q.
19	Woensd.	Dings.
20	Donderd.	den 18,
21	Vrydag	's mor.
22	Saturdag.	ten 1 u.
23	*Zondag*	57 min.
24	Maandag	Wind.
25	Dingsdag	N.M.
26	Woensd.	Dings.
27	Donderd.	den 25,
28	Vrydag	's mor.
29	Saturdag	ten 6 u.
30	*Zondag*	14 min.
31	Maandag	Regen.

APRIL, *Grasmaand*. XXX Dagen.

1	Dingsdag	E.Q.
2	Woensd.	Woen.
3	Donderd.	den 2
4	Vrydag	's mor.
5	Saturdag	ten 8 u.
6	*Zondag*	54 min.
7	Maandag	Guur
8	Dingsdag	weer.
9	Woensd.	V M.
10	Donderd.	Woen.
11	Vrydag	den 9
12	Saturdag	's nam.
13	*Zondag*	ten 5 u.
14	Maandag	0 min.
15	Dingsdag	Maan
16	Woensd.	Eclips.
17	Donderd.	L.Q.
18	Vrydag	Woen.
19	Saturdag	den 16,
20	*Zondag*	's nam.
21	Maandag	t. 12 u.
22	Dingsdag	3 min.
23	Woensd.	Matig.
24	Donderd.	N.M.
25	Vrydag	Dond.
26	Saturdag	den 25,
27	*Zondag*	's mor.
28	Maandag	ten 0 u.
29	Dingsdag	26 min.
30	Woensd.	Z. Ecli.

MAI, *Bloeimaand*. XXXI Dagen.

1	Donderd.	E.Q.
2	Vrydag	Dond.
3	Saturdag	d. 1, 'sa.
4	*Zondag*	t. 10 u.
5	Maandag	58 min.
6	Dingsdag	Warm.
7	Woensd.	V.M.
8	Donderd.	Vryd.
9	Vrydag	d. 9, 's
10	Saturdag	m.t. 0 u.
11	*Zondag*	21 min.
12	Maandag	Groeis.
13	Dingsdag	L.Q.
14	Woensd.	Dond.
15	Donderd.	d. 15,
16	Vrydag	'sav.t. 9
17	Saturdag	u. 47 m.
18	*Zondag*	Regen.
19	Maandag	N.M.
20	Dingsdag	Vryd.
21	Woensd.	d. 23, 's
22	Donderd.	na. t. 4
23	Vrydag	u. 34 m.
24	Saturdag	zonnef.
25	*Zondag*	E.Q.
26	Maandag	Saturd.
27	Dingsdag	d. 31, 's
28	Woensd.	m. t. 10
29	Donderd.	u. 32 m.
30	Vrydag	Veran-
31	Saturdag	derlyk.

JUNY, *Wiedemaand*. XXX. Dagen.

1	*Zondag*	V.M.
2	Maandag	Saturd.
3	Dingsdag	den 7,
4	Woensd.	's morg.
5	Donderd.	ten 8 u.
6	Vrydag	32 min.
7	Saturdag	Mooy
8	*Zondag*	Weer.
9	Maandag	
10	Dingsdag	L.Q.
11	Woensd.	Saturd.
12	Donderd.	den 14,
13	Vrydag	's mor.
14	Saturdag	ten 9 u.
15	*Zondag*	21 min.
16	Maandag	Warm.
17	Dingsdag	N.M.
18	Woensd.	Zond.
19	Donderd.	den 22,
20	Vrydag	's mort
21	Saturdag	ten 9 u.
22	*Zondag*	50 min.
23	Maandag	Groeis.
24	Dingsdag	E.Q.
25	Woensd.	Zond.
26	Donderd.	den 29,
27	Vrydag	's nam.
28	Saturdag.	ten 5 u.
29	*Zondag*	2 min.
30	Maandag	Regen.

JULY, *Hooimaand*. XXXI. Dagen.

1	Dingsdag	V. M
2	Woensd.	Zond.
3	Donderd.	den 6,
4	Vrydag	's av.
5	Saturdag	ten 8 u.
6	*Zondag*	4 min
7	Maandag	Heet.
8	Dingsdag	L. Q
9	Woensd.	Zond.
10	Donderd.	den 13
11	Vrydag	's av.
12	Saturdag	t. 10 u.
13	*Zondag*	11 min.
14	Maandag	zwaare
15	Dingsdag	lugt.
16	Woensd.	N.M.
17	Donderd.	Maand.
18	Vrydag	den 21
19	Saturdag	s av.
20	*Zondag*	t. 10 u.
21	Maandag	2 min.
22	Dingsdag	Don-
23	Woensd.	der.
24	Donderd.	E.Q.
25	Vrydag	Dings.
26	Saturdag	den 29,
27	*Zondag*	's mor.
28	Maandag	ten 2 u.
29	Dingsdag	52 min.
30	Woensd	Regen.
31	Donderd.	

AUGUSTUS, *Oogstmaand*. XXXI. Dagen.

1	Vrydag	V.M.
2	Saturdag	Maand.
3	*Zondag*	den 4,
4	Maandag	's nagts
5	Dingsdag	t. 11 u.
6	Woensd.	2 mrn.
7	Donderd.	Heet.
8	Vrydag	
9	Saturdag	L.Q.
10	*Zondag*	Dings.
11	Maandag	d. 12 u.
12	Dingsdag	's nam.
13	Woensd.	ten 2 u.
14	Donderd.	57 min.
15	Vrydag	Onw.
16	Saturdag	
17	*Zondag*	N.M.
18	Maandag	Woen.
19	Dingsdag	den 20,
20	Woensd	's mor.
21	Donderd	t. 11 u.
22	Vrydag	2 min.
23	Saturdag	Veran-
24	*Zondag*	derlyk.
25	Maandag	E.Q.
26	Dingsdag	Woen.
27	Woensd.	den 27,
28	Donderd.	's mor.
29	Vrydag	t. 11 u.
30	Saturdag	27 min.
31	*Zondag*	Regen.

SEPTEMBER, *Herfstmaand*. XXX. Dagen.

1	Maandag	V.M.
2	Dingsdag	Woen.
3	Woensd.	den 3,
4	Donderd.	's mor.
5	Vrydag	ten 9 u.
6	Saturdag	38 min.
7	*Zondag*	Warm.
8	Maandag	
9	Dingsdag	L.Q.
10	Woensd.	Dond.
11	Denderd.	den 11,
12	Vrydag	's mor.
13	Saturdag	ten 3 u.
14	*Zondag*	27 min.
15	Maandag	Wind.
16	Dingsdag	
17	Woensd.	N.M.
18	Donderd.	Dond.
19	Vrydag	den 18,
20	Saturdag	's av.
21	*Zondag*	ten 6 u.
22	Maandag	6 min.
23	Dingsdag	Regen.
24	Woensd.	
25	Donderd.	E.Q.
26	Vrydag	Dond.
27	Saturdag	d. 25,
28	*Zondag*	's av.
29	Maandag	ten 7 u.
30	Dingsdag	39 min.

OCTOBER, *Wynmaand*. XXXI. Dagen.

1	Woensd.	V.M.
2	Donderd.	Dond.
3	Vrydag	den 2,
4	Saturdag	's av.
5	*Zondag*	t. 10 u.
6	Maandag	20 min
7	Dingsdag	M.Ecl.
8	Woensd.	
9	Donderd.	L.Q.
10	Vrydag	Vryd.
11	Saturdag	d. 10,
12	*Zondag*	's av.
13	Maandag	ten 7 u
14	Dingsdag	42 min,
15	Woensd.	Buijig.
16	Donderd.	
17	Vrydag	N.M.
18	Saturdag	Saturd,
19	*Zondag*	d. 18,
20	Maandag	's mor.
21	Dingsdag	t. 10 n.
22	Woensd.	11 min.
23	Donderd.	Wind.
24	Vrydag	
25	Saturdag	E.Q.
26	*Zondag*	Saturd.
27	Maandag	d. 25,
28	Dingsdag	's mor.
29	Woensd.	ten 5 u,
30	Donderd.	51 min.
31	Vrydag	Z. Ecl.

NOVEMBER, *Slagtmaand*. XXX. Dagen.

1	Saturdag	V.M.
2	*Zondag*	Saturd,
3	Maandag	den 1,
4	Dingsdag	's nam.
5	Woensd.	ten 3 u.
6	Donderd.	2 min.
7	Vrydag	Koud.
8	Saturdag	
9	*Zondag*	L.Q.
10	Maandag	Zond.
11	Dingsdag	den 9,
12	Woensd.	's nam.
13	Donderd.	ten 4 u.
14	Vrydag	28 min.
15	Saturdag	Gum.
16	*Zondag*	
17	Maandag	N.M.
18	Dingsdag	Zond.
19	Woensd.	d. 16,
20	Donderd.	's nam.
21	Vrydag	ten 6 u.
22	Saturdag	32 min.
23	*Zondag*	Regen.
24	Maandag	E.Q.
25	Dingsdag	Zond.
26	Woensd.	d. 23,
27	Donderd.	's nam.
28	Vrydag	ten 5 u.
29	Saturdag	9 min.
30	*Zondag*	Helder.

DECEMBER, *Wintermaand*. XXXI. Dagen.

1	Maandag	V.M.

2	Dingsdag	Maand.
3	Woensd.	den 1,
4	Donderd.	's mor.
5	Vrydag	ten 9 u.
6	Saturdag	19 min.
7	*Zondag*	Koud.
8	Maandag	
9	Dingsdag	L.Q.
10	Woensd.	Dings.
11	Donderd.	den 9,
12	Vrydag	's mor.
13	Saturdag	ten 7 u.
14	*Zondag*	8 min.
15	Maandag	Regen.
16	Dingsdag	
17	Woensd.	N.M.
18	Donderd.	Dings.
19	Vrydag	d. 16,
20	Saturdag	's mor.
21	*Zondag*	ten 6 n.
22	Maandag	41 min.
23	Dingsdag	Sneeu.
24	Woensd.	
25	Donderd.	E.Q.
26	Vrydag	Dings.
27	Saturdag	den 23,
28	*Zondag*	's mor.
29	Maandag	ten 6 u.
30	Dingsdag	50 min.
31	Woensd.	Vorst.

t.o. 1

Gelijk de Wakkere Haan tot Kraijen is genegen,
Zo laat u, Jonge Jeugd, tot Onderwijs bewegen.

Ieder huishouden zijn eige apteek (*).

> '*Tweedens wil ik haastelijk doorlopen de heete of haastige ziektens, en uitvorschen de baaten, die de Lijders daar tegen uit hun huishouden trekken mogen*.'
> Zie de LANTAARN van 1798, bladz. 2.

Zeker verbeeldde ik mij, dit schrijvende, zeer methodiek te zijn. Maar waar was mijn hoofd? waar waren mijne zinnen? - Juist niet in *Nova Zemla*, maar in de hoofdstad van *Moscoviën*. Nu gelieve de goede Lezer te weten, dat in dit overgroot keizerrijk eene meenigte punten gevonden worden, waaruit men cirkels van een omtrek van hondert mijlen zou mogen trekken, zonder in dien omtrek een Artz, Wond-Artz, Kruidmenger of Vroedmeester te kunnen vinden. Verstooken van alle hulp van buiten, is 't wijsselijk, in dergelijke (niet *hiergelijke*) verleegenheid die van binnen te zoeken. Het Publiek gelieve zich te vergenoe-

(*) Behalven in heete ziektens.

gen met deeze verschoning: wie is ten allen uure wijs! - Een kleine *anecdote* zal hier juist ter snêe komen.

Voor eenige maanden pas gezeeten in 't N.H. Koffihuis, vol van nieuwsgierigheid, in een ogenblik, waarin belangrijke gebeurtenissen elkander volgden als een stortregen, de Haarlemsche Courant zo op 't moment in de hand genomen hebbende, komt mij de Burger N. op zij schieten met ‘Dr.! Een woordje.’ - Wat is 'er van uw dienst? - Hierop volgde eene zeer langdradige historie van ziekten en ongemakken, die beslooten wierd met een ‘wat moet ik 'er in doen?’ - Mijne gemelijkheid, over het teleurstellen mijner nieuwsgierigheid, verbergende achter het masker eener schijnbaare oplettendheid, had ik beslooten, geduurende zijne lange *Jeremiade*, hem zijne indiscretie in te peeperen, en antwoordde hem: ‘Ik weet u een zeer goeden raad te geeven.’ Geperst om dien te openbaaren, zeide ik: Mijn vriend! de raad dien ik u te geeven heb is deeze: neem een Doctor, en betaal hem rijkelijk; en deeze raad zal u van een dubbel nut zijn. Voor eerst zult gij de hulp van uwen Artz hooger waardeeren, om dat zij u geld kost; en ten anderen zult gij door 't geld de opmerkzaamheid en ijver van uwen Doctor scherpen.

(Ik kan deeze geleegenheid onmogelijk laaten voorbij gaan, om mijne medebroeders alhier op 't ernstigste afteraaden, in Koffijhuizen, Collegiën, op eenige publieke gezelschappen, te treden in consultatiën, veel weiniger 'er ruimschoot in te zijn, aldaar raad te geeven, die om niet gegeeven, ook niet geächt wordt; de raadvragers, die u in een ogenblik van uitspanninge komen verveelen, kort aftewijzen naar uwe woningen, ook in 't geheel niet mild te zijn, in aldaar uittestallen veel medicinaale geleerdheid, die kwalijk begreepen en kwalijk overgebragt, uw mond doet schijnen een trechter van ongerijmdheid, of uw hoofd den zetel van verwaandheid.)

Ik trek alzo mijne woorden, die strekken tot *motto* van dit artikel, weder in den hals, en raade mijne vrienden, liever dan te sluimeren op 't bedrieglijk oorkussen van huisselijke hulpe, in haastige ziekten, (waarin 't is schielijk *'er op of 'er onder*, of 't geen ook al niet appetijtelijk is, die mishandelt u, storten in langwijlige ziektens, die, zo ze u niet sleepen in 't graf, u zeker sleepen in verdriet) ik raade, herzeg ik, mijne vrienden, en zelfs mijne vijanden, in haastige ziektens haastig te zijn met het inroepen van de hulpe van een doctor, of bij onstentigheid van dien, ten platten lande, zijnen plaatsvervanger. Ik wil

zelfs hier van niet uitgezondert hebben die geenen, die door 't leezen van TISSOT, BUCHAN (*) en zoortgelijke boeken, hunne harssens verwandelt hebbende als in eene zoort van medicinaale luizenmarkt, zich verbeelden al diepe inzichten in de geneeskunde te bezitten, en 'er niet weinig vaarts oploopen, zelfs de zulken raade en bezweer ik, in hun nood, interoepen dien geen, van wien men recht heeft, (*ratione officii*) verligtinge te wachten, liever dan te boeten voor hunne verwaandheid; en mij, die belangeloos spreek, te gelooven, dat ook een heel sober Artz altoos 'er nog iets meer van weet, dan zulke halfbakken, geparlevinkte, neuswijze boek-doctoren: wijl de geneeskonst niet enkel eene weetenschap, maar eene konst is; dat is, niet enkel door leezen, ook van goede werken, maar door hebbelijkheid en praktijk verkreegen wordt.

(Ook moet ik mijne medebroeders hier een tweeden raad geeven: namelijk als zij met zulke zoort van zieken, die eens aan den tempel der medicijnen ge.... hebben, te doen hebben, in Gods naam! met hen nooit of nimmer te treeden in eenige medicinaale conferentiën, tenzij zij goedvinden zich moedwillig eene

(*) Avis au Peuple. House-Physician.

waereld van gemartel en getob te bereiden, en de zulke aftewijzen met: dat een *Medicus* wel komt om den Lijder, zo mogelijk, te geneezen, maar niet om hem de geneeskunde te leeren.)

De reeden nu, waarom ik van mijn voorneemen voorn., dat is, van de gedagten, om zich in haastige ziektens eene hulp te zoeken in zijn eigen huishouden, afzie, is deeze, dat misschien de helft deezer ziektens, behoorende tot de klasse der ontsteekings-ziektens, en vallende doorgaans in gestellen, rijk in rijk bloed, als een eerste en hoofdmiddel vordert het lancet, het geen ik in goede geweeten niet durve betrouwen aan ongeweide handen. In plaatze alzo van te slaapen op het bedriegelijk vertrouwen van ‘'t zal wel schikken, braaf drinken en doorwaazemen,’ enz. zeg ik nog eens, dat zij hulpe zoeken, daar, waar zij mogen verwachten die te vinden; dat is, dat zij *beleefdelijk* laaten verzoeken den Doctor spoedig bij hen te komen, (want ofschoon zij ook zeer goed betaalen, is het loon altoos beneeden den dienst, - daar 'er geene eevenreedigheid is tusschen een stuk geld en 't leeven of de gezondheid, en 'er dus een *saldo* over blijft, enkel te vereffenen, door *beleefdheid*) in 't administreeren, van welken raad aan mijne landslieden, niemand mij beschuldigen zal van

overtollige moeite genomen te hebben; over al het welke, en nog iets anders, ik mij voorbehoude, weêr en wind dienende, t'eenigen tijd mijne welspreekendheid uittestallen.

Gallicana.

- - - **H**et was niet genoeg, dat men aldus behandelde, (dat is *mishandelde*) neutraale mogendheeden; men ging nog met meer roofzieke inhaligheid te werk, ten opzichte der Bataafsche Republiek, onzen Bondgenoot, onze Vriendin. 't Was zeker een beuzeling, dat de Bataaven ons de verovering van hun land hadden gemaklijk gemaakt, uit haat der vexatiën van het huis van Oranje, uit haat dat de Stadhouder Engeland begunstigde, ten nadeel van hun land. - Zeker was 't eene beuzeling, dat zij eene form van Regeering hadden aangenomen, zodaanig als wij ze hun hadden opgegeeven. Zeker was 't eene beuzeling, dat zij ons onbereekenbaare sommen gegeeven hadden, in vergoeding van de moeite, die wij genomen had-

den, om hen te veroveren. - 't Was eene beuzeling, dat zij ons afgestaan hadden een deel van hun grondgebied, en dat zij zich verbonden hadden, om te voeden en te kleeden een aanmerkelijk deel van het Leger, 't geen aan Vrankrijk toebehoorde. - Zeker was 't eene beuzeling, dat zij om onzentwille in oorlog waren gekomen met Engeland, en dat die vredebreuk oorzaak was van de totaale vernieling van hun handel, zonder wiens werkzaamheid 'er geen Holland is. Zeker was 't eene beuzeling, dat zijne ongelukkige inwoners, ten einde te betaalen de Bataafsche Rescriptiën, toegestaan ten voordeele der Fransche Republiek en van de Fransche Troepen in hunne soldij, verplicht waren zedert twee jaaren te betaalen de helft van hun wezenlijken eigendom, (*denkelijk is hier een drukfout ingesloopen*.) Neen! Fransche Zeeschuimers moesten hun, tot in hunne binnen-wateren, onder het geschut van hunne forten, nog gaan ontrooven de weinige kleine vaartuigen, die zij te water durfden laaten gaan. - Zonden zij proviand na hunne Coloniën, om ze te voorzien van 't noodige, en daar door te beletten, dat zij zich niet overgaven aan Engeland uit gebrek, zo onderschepten Fransche Kapers deeze Convooijen en deeden ze goeden prijs verklaaren, onder begunstiging van wetten ge-

maakt hiertoe betreklijk, en waarvan de toepassing verzonnen werdt in zekere gerichtshoven, door Rechters, die in de Kapers geïnteresseerd waren.

't Was te vergeefsch, dat de Agent der Bataafsche Marine, en die van buitenlandsche zaaken, de burgers SPOORS en VAN DER GOES, hunnen deerniswaardigen toestand openleiden aan den Franschen Minister in den Haag, (*den Auteur van dit Werk*.) 't Was te vergeefsch dat die Minister, ooggetuigen van deeze zeeschuimerij, 'er kennisse van gaf aan den Minister TALLEIJRAND - alles was te vergeefsch(*).

(*) Zie *le Dixhuit Brumaire*, bladz. 169. Dat dit staal alleen genoeg zij, ten bewijze der ondragelijke Mishandelingen, die mijn Vaderland (voor de laatste revolutie in Vrankrijk) van zijn nieuwen Bondgenoot ondergaan heeft. Dit getuigen dringt des te sterker, wijl het en een Franschman zelve, en een Minister is, die spreekt. Zo iemand weinig genoeg onderricht of te veel vooringenomen is, om te weigeren 'er zijn zegel aan te hangen, dat hij opslaa de *Moniteur*, daarin kan hij duizend en meer dergelijke getuigenissen vinden.

Bonaparte in Italiën.

***M**en heeft voor lang een Vertaaler vergeleeken bij een Kruijer. In het tegenswoordig geval vooral niets meer willende zijn, en de boodschap laatende voor reekening van mijn patroon, zo laat Mijn Heer* E. LUZAC *u zijn dienst presenteeren, en laat u weeten, dat:* 'Het saisoen gaat al voort; wij zijn reeds in het hart van den zomer; en de onzekerheld over het lot der volkeren blijft altoos dezelve, als in 't heetste van den oorlog. In *Italiën*, en in alle de aangrenzende landen, volgen de Revolutiën elkander met eene snelheid, geëvenredigd aan de werkzaamheid van hen die 'er het brandpunt van maaken: overal ziet men 'er staatkundige chaos, nog te verward, dan dat men zedert twee maanden verre gevorderd zoude schijnen, om die te ontwarren: BONAPARTE beschikt, bestiert, wijzigt, uit zijn bekoorlijk verblijf te *Montebello*, een zeer fraai kasteel by *Milaan*, het geheel zamenstel der Republieken, aan welken hij het aanweezen geeft in *Italiën*, met eene meer onbegrensde macht, een nadrukkelijker gezag, dan

als of hij reeds in weezenlijkheid de *Protector* of de *Dictator* van dat schoone deel van *Europa* was. Het zou onrechtvaardig zijn, te willen schijnen geloofwaardig te maaken de denkbeelden van hen, die hem van dit ogenblik af verdenken van oogmerken, die niet verre zouden loopen van een dergelijk doelwit. Dan voor 't minste is 't waar, dat nimmer eenig Veld Overste, na den beruchten WALLENSTEIN, zich onder dien tijtel nader aan de Souverainiteit bevondt; dat nimmer eenig Commandant en Chef van een sterk leger in zich alleen met meer nadruk vereenigde alle de machten, Militair, Politiek en Civil, Legislatief en Executief, Monarchaal of Democratisch; eindelijk, dat nimmer *Italiën*, zedert JULIUS CAESAR, meer onbepaald, zijn lot zag in de handen van zijn overwinnaar. Hier ziet men BONAPARTE organiseeren eene *Nationaale Garde*, daar de tijtels van adeldom, rechten van geboorte en leenroerigheid afschaffen; hier aanzetten het maaken van eene nieuwe Constitutie, daar eensklaps den arbeid der Wetgeeving staaken; hier eene Regeering, een wetgeevend ligchaam vestigen, met eene geheele hierarchie van politieke en civiele amptenaaren, daar ze afzetten, hun afscheid geeven, ze tot zich roepen, hun andere werkzaamheeden geeven; hier zamenstellen, amalgameeren eene Repu-

bliek, daar ze ontbinden of vergruizen, om ze te verbinden met andere hoofdstoffen; hier dezelve bepaalen, of die paalen uitzetten, daar ze inpalmen; met de eene hand houden den deegen, met de andere de pen, en deeze zomtijds neêrleggen, om den stok te neemen, ten teeken van het oppergezag. De *Cispadaansche* Republiek verdwijnt; de *Transpadaansche* gaat uit als een kaars; en de *Cisalpijnsche* neemt haar plaats. De Republiek van *Venetien* is niet meer; en het trots *Venetiën*, even als het keizerrijk van CONSTANTIJN, nu niet meer dan binnen de muuren van zijn hoofdstad, smeekt om de vereeniging der steden van het *Vaste Land*, op welke het voorheen met verontwaardiging neêrzag, en die 't zelve als haaren souverain onderdanig waren. *Genua*, beroofd van den luister, dien het zijne schatten gaven, is nog gelukkig te vinden in het bestaan, het geen BONAPARTE 't zelve gelaaten heeft, overeenkomstig de *Fransche* snêe, welke hij aan zijne Regeering heeft voorgeschreven, de hoop van niet geheel verdelgd te worden van onder het getal der onäfhanglijke mogendheeden. De koningen van *Napels* en *Sardiniën* zoeken, in opöfferingen aan de macht van den overwinnaar van *Italiën*, en in de subordinatie van hun krijgsvolk, een behoedmiddel tegens 't Revolutionair smet, 't geen

hen bedreigt. *Rome*, beroofd van zijne schoonste provinciën, beeft van schrik van vernietigd te zien de weinige macht, die 't nog behoudt, en meent in een maar al te haastigen dood van PIUS VI. het einde te zien van 't Opperpriesterlijk gezag. De Infant, Hertog van *Parma* bestaat, als Vorst, eeniglijk door de bescherming, die BONAPARTE hem geeft: *Toscanen* alleen, als een helderschitterend punt, in 't midden van een donkeren hemel, zwanger gaanden van onweèr, behoudt nog zijne rust en onafhanglijkheid, in weêrwil van de kreuk, welken het in bezit neemen van *Livorno*, daar aan voor een ogenblik toebragt. - BONAPARTE regelt, in zijn 26ste jaar, het lot van *Italiën*, door orders geschreeven met zo veel overhaasting, dat hij zelve dikwijls moeite heeft die te leezen; zijn leevendig en werkzaam karakter laat hem even zo weinig den tijd van ze duidelijk te schrijven, als eenigen tijd te besteeden aan zijn opschik. Twee van zijne Adjudanten, zeer geschikt voor dat zoort van werk, ontwarren die orders: zij zijn het, die bestendig beezig, onder opzicht van den Generaal der Divisie BERTHIER, Chef van den Generaal-staf van 't leger van *Italiën*, zijn met deezen de bewaarders van zijn wil en zijne geheimen; zij zijn het die in order brengen de plans, geschetst door hun mees-

ter, en die belast zijn met de zorge voor hunne uitvoeringe; zij zijn het, in één woord, die in dienst van een perzoon, van wien men niets wist voor twee jaaren, beter onderricht zijn van 't lot, het geen te verwachten staat voor de onderscheide regeeringen van het *Zuiden* van *Europa*, dan OXENSTIERNA het was van 't lot der *Duitsche* Vorsten, toen het Rijk bukte voor de macht van *Zweeden*. - Wij willen niet spreeken van den beslissenden invloed, dien BONAPARTE kan hebben in de zaaken van *Vrankrijk* zelven; noch van het gezichtpunt, waaruit men gezien heeft de onverwachte komst van DUBOIS-CRANCÉ bij zijn leger; noch van de gesprekken, die men zegt door eenige officieren gehouden, zedert die verschijning, van de noodzakelijkheid van een Veldtocht tegen de *Roijalisten* in *Vrankrijk*, noch van 't uitwerkzel deezer gesprekken op den geest der Militairen; noch van de gissingen, waartoe zij aanleiding geeven, enz. DUBOIS-CRANCÉ en zijne beginzelen zijn genoeg bekend, en wij zullen het aan den tijd overlaaten te bewaarheden de beweegredenen van zijne zending. Wij zullen alleen zeggen, dat de Generaal BONAPARTE, te midden van al den luister die hem omringt, geniet een vergenoegen, zoeter dan alle eerbewijzingen en alle gezag; dat, namelijk, om

zijne Familie rondom zich te zien, en ze te overlaaden met weldaaden. Hij heeft te *Montebello* eene van zijne zusters uitgetrouwd aan zijn Adjudant Generaal LE CLERC, een officier, uitmuntend in verdiensten en bevalligheid: en hij heeft hem, zo men zegt, een huwelijksgoed van 500 duizend livres, met rang van Generaal de Brigade, aangebragt(*).

Bonaparte in Egijpte.

Kleber, *Generaal en Chef, aan 't Uitvoerend Bewind.*

De *Generaal* en *Chef*, BONAPARTE, is na *Vrankrijk* vertrokken, den 6den Fructidor, 's morgens, zonder 'er iemand van verwittigd te hebben. Hij hadt mij *rendez-vous* gegeeven tegen den 7den, te *Rosette*. Ik heb 'er niets gevonden dan zijne depêches.

(*) Zie Supplement aux Nouvelles Extraordinaires de Leyde. Numero LIX. 1797.

Uittrekzel uit dezelven.
B o n a p a r t e , ***Generaal en Chef, aan het Leger.***

Het nieuws uit *Europa* heeft mij doen besluiten, om na *Vrankrijk* te vertrekken. Ik laat het commandement over het Leger aan den Generaal KLEBER. Hetzelve zal weldra van mij hooren; ik kan 'er niet meer van zeggen. Het gaat mij aan 't hart, te verlaaten soldaaten, waaraan ik het meeste verknogt ben: maar 't zal maar voor een ogenblik zijn; en de Generaal, dien ik hun laat, heeft het vertrouwen van de Regeering en het mijne, enz.

De Generaal en Chef **B o n a p a r t e ,** ***aan den Divisie Generaal*** **K l e b e r .**

Gij zult hier nevens vinden, Burger Generaal! een order, om het opperbevel over het Leger te aanvaarden. De vrees voor de Engelsche Vloot doet mij mijne reize twee of drie dagen vervroegen.

Ik neeme met mij de Generaals BERTHIER, LANNES, MURAT, ANDRÉ en MARMONT, en de Burgers MONGE en BERTHOLET.

Hiernevens zult gij de papieren vinden van *Frankfort*, tot aan den 10den Junij. Gij zult 'er uit zien, dat wij *Italiën* verlooren hebben, dat *Mantua, Turin* en *Tortona* geblokkeerd zijn. Ik heb reeden, om te hoopen, dat de eerste

van die plaatzen het houden zal tot aan het einde van November. Ik vleije mij, zo het fortuin mij dient, voor het einde van October in Europa te zijn.

De Commissie der kunsten zal met een Cartel-schip, het geen gij ten dien einde vraagen zult, na *Vrankrijk* keeren, in den loop van de maand van November. Echter zult gij die geenen, dië gij meent, dat u van dienst kunnen zijn, zonder de minste zwarigheid in requisitie stellen.

De komst van ons Esquader van *Brest* te *Toulon*, en van 't Spaansche te *Carthagena*, laat geene schaduw van twijfel over, omtrent de mogelijkheid, om na *Egijpten* over te zenden de geweeren en pistoolen, die gij nodig hebt, en waarvan ik de naauwkeurigste lijsten heb, met een genoegzaam getal recruuten, om te herstellen de verliezen van twee veldtogten. Als dan zal de regeering zelve u haare oogmerken doen weeten. Als een publiek persoon en als particulier, zal ik middelen bij de hand neemen, om u dikwijls nieuws te bezorgen.

Zo door onbereekenbaare gebeurtenissen, alle pogingen vruchteloos uitvielen, en gij in de maand Meij noch tijding, noch nieuws uit *Vrankrijk* hebt, en zo in dat jaar, in spijt van alle voorzorgen, de pest woedde in *Egijpte*, en u meer dan 1500 soldaaten kostte, een aanmerkelijk verlies, om dat daar nog bij zou komen dat, het geen u veroorzaakt zal worden door de dagelijksche ge-

beurtenissen van den oorlog, in dat geval, meene ik, dat gij den naasten veldtogt niet moet waagen, en dat gij volmagt hebt om vreede te maaken met de Ottomansche Porte; dan zelfs, zo de ontruiming van *Egijpte* 'er de eerste voorwaarde van moest zijn.

Zo de Porte beäntwoordde aan de vreedesvoorslagen, die ik haar hebbe laaten doen, voor dat gij nieuws van mij uit *Vrankrijk* hebt ontvangen, zo moet gij verklaaren, dat gij dezelve volmagt-hebt als ik; open de onderhandelingen, blijft altoos staan op het geen ik beweerd heb, dat het oogmerk van *Vrankrijk* nimmer geweest is, *Egijpte* aan de Porte te ontweldigen.

Fransche Oorlogschepen zullen deezen winter ongetwijffeld te *Alexandriën* verschijnen, of te *Brulos* of te *Damiate*. Doet eene batterij en een toren te *Brulos* bouwen. Doet uw best om vijf of zes honderd Mammelukken bij een te brengen, die gij, wanneer de Fransche schepen zullen aangekomen zijn, op één dag, of te *Cairo*, of in de andere provinciën zult doen arresteeren, en inscheepen na *Vrankrijk*. - Deeze zullen bij hun komst aldáár één of twee jaaren gehouden worden, zij zullen 'er de grootheid van de Natie zien, een denkbeeld krijgen van onze zeden en taal; en bij hun wederkomst in *Egijpte* zouden zij ons even zo veel vrienden zyn.

Ik had reeds ettelyke maalen verzogt, om een troep Comedianten. Ik zal 'er mij bijzonder aan geleegen laaten leggen, u 'er een te bezorgen. Dit artiekel is van zeer groote aangeleegenheid voor 't leger, en kan de zeden van 't land veranderen, enz. ---(*).

Bonaparte in Parijs.

Toen den 8sten November de Burger CORNET, een der Leden van de Commissie, ter inspectie van de zaal, aan den Raad der Ouden, opening gedaan hadt van de zamenzweeringen tegen denzelven gesmeed wordende, nam dezelve het besluit, gelijk bekend is, het Vertegenwoordigend Ligchaam der beide kamers te verplaatzen na *St. Cloud*, en besloot, bij die geleegenheid, in zijne *wijsheid*, het opperbevel van de zeventiende Militaire Divisie, dat is, van het talrijk garnizoen van *Parijs*, van de Garde van 't Wetgeevend Ligchaam, van de vaste (*sedentaire*) Garde Nationaale, en de Troepen van Linie, die zich bevinden

(*) Getrokken uit de onderschepte Briefwisseling.

in de Gemeente van *Parijs*, het constitutioneel arrondissement, en in de geheele uitgestrektheid van de zeventiende Militaire Divisie op te draagen aan den Generaal BONAPARTE .

Geroepen in den Raad der Ouden, om den eed afteleggen, doet hij de navolgende aanspraak:

‘ BURGERS REPRESENTANTEN ! de Republiek ging te gronde; gij hebt het geweeten; en uw decreet komt haar te behouden. Wee de zulken, die wenschen zouden desorder en onrust! Ik zal ze in arrest neemen, geholpen van den Generaal LE FEBRE , den Generaal BERTHIER , en alle mijne wapenbroeders.

‘Dat men in 't voorleedene geene voorbeelden zoeke, die uwen loop zouden mogen vertraagen! Niets gelijkt in de Historie na het einde van de agttiende eeuw; niets in 't einde van de agttiende eeuw gelijkt na het tegenswoordig ogenblik.

‘Uwe wijsheid heeft dit Decreet genomen; onze armen zullen weeten het te doen eerbiedigen.

‘Wij willen eene *Republiek, gevestigd op de waare Vrijheid*, op de burgerlijke Vrijheid, op de Nationaale Vertegenwoordiging, wij zullen ze hebben.... *ik zweere het;* ik

zweere het in mijn naam, en in dien van mijne wapenbroeders.'

De Raad betuigt hem het volle vertrouwen, dat dezelve in hem stelt. Waarop BONAPARTE 'er bijvoegt: 'Hij die nimmer aan 't Vaderland ijdele beloften van victoriën deedt, kan niet dan met bereidwilligheid ter uitvoer brengen zijne nieuwe verbindtenissen, om 't zelve te dienen, en aan het zelve getrouw te blijven.'

De Raad der Ouden 's anderen daags op het kasteel van *St. Cloud* vergadert zijnde, laat BONAPARTE zich om vier uuren aandienen. Op het zelve ogenblik doet 'er zich eene groote beweeging in de Vergadering zien; de Leden haasten zich om ieder zich te plaatzen. BONAPARTE komt in, gevolgd van zjne Adjudanten; en 't woord verzogt hebbende, doet hij 'er de navolgende redenvoering:

' VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS ! 't zijn geene alledaagsche omstandigheden waarin gij u bevindt; gij zit op een vulkaan. Vergun mij dat ik uitspreek met de openhartigheid van een Soldaat, met die van een Burger ijvrig voor het welvaaren van zijn land; en schort, ik bidde u, uw oordeel op, tot dat ik geëindigd hebbe te spreeken. - Ik was stil en gerust te *Parijs*, toen ik ontving het Decreet van den Raad der Ouden, het geen mij sprak van zijne gevaaren, van die van de Republiek.

Op 't ogenblik riep en hervond ik mijne wapenbroeders, en wij kwamen u onzen steun geeven, wij kwamen u bieden *den arm der Natie*, wijl gij 'er *'t hoofd* van zijt. Onze inzichten zijn zuiver, belangeloos; en ten loon van de verknogtheid, die wij gisteren getoond hebben, overstelpt men ons met lastertaal. Men spreekt van een nieuwen CAESAR, van een nieuwen CROMWELL; men verbreidt, dat ik eene Militaire Regeering daar wil stellen. VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS! zo ik de vrijheid van mijn land had willen onderdrukken, zo ik het hoogste gezag had zoeken te usurpeeren, zoude ik uwe orders niet hebben gehoorzaamd; ik zoude niet nodig gehad hebben dat gezag te ontleenen van den Senaat. Meer dan eens, en in zeer gunstige omstandigheeden, ben ik geroepen geworden, om het in handen te neemen. Na onze zegenpraalen in *Italiën*, werd ik 'er toe (het oppergezag) geroepen door den wensch der Natie; ik werd 'er toe geroepen door den wensch van mijne kameraads, door den wensch van die Soldaaten, welke thans nog genoodzaakt zijn, om een ijsselijken oorlog te gaan voeren in de Departementen van het westen, die wijsheid en het wederkeeren tot beginzelen bedaard zou hebben, en dien de onbehendigheid of het verraad weder hebben doen ont-

vlammen. Ik zweere het u, VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS ! het vaderland heeft geen ijveriger verdeediger dan ik; ik offer mij geheel op aan het ter uitvoer brengen van uwe orders; maar het is op u alleen dat deszelfs welzijn rust, want 'er is geen Directoire. Vier der Leden, waaruit het bestondt, hebben hun ontslag ingegeeven, en het vijfde wordt bewaakt voor zijne veiligheid. De gevaaren dringen, het kwaad wordt grooter; de Minister der Police bericht mij, dat in de Vendée verscheiden plaatzen gevallen waren in de handen der Chouans.
VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS ! de Raad der Ouden is bekleed met eene groote magt, maar hij is bezield met eene nog grootere wijsheid. Pleegt alleen raad met haar in de dringendheid van het gevaar; voorkomt de verwijderingen; wachten wij ons te verliezen die twee zaaken, voor welke wij zo veele opöfferingen gedaan hebben, de *Vrijheid*, de *Gelijkheid*.'

Hier werdt hij in de reeden gevallen door LINCLET , zeggende: 'en de Constitutie!' BONAPARTE vervolgde: 'De Constitutie! gij hebt haar geschonden den 18den Fructidor; gij hebt haar geschonden den 22sten Floreal; gij hebt haar geschonden den 30sten Prairial. De Constitutie! zij wordt ingeroepon door alle de factiën, en zij wordt door alle ge-

schonden; zij kan voor ons geen middel van behoud zijn, om dat zij van niemand meer geëerbiedigd wordt. VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS, *gij ziet in mij geen armzaligen intriguant*, die zich dekt achter een huichelaars masker. Ik heb mijn proef gedaan van verknogtheid aan de Republiek, en alle ontveinzing is mij onnut. De Constitutie, de Rechten des Volks zijn meer dan eens geschonden; en daar het ons niet gebeuren mag aan die Constitutie dien eerbied te geeven, dien zij hebben moest, stellen wij ten minsten haaren grondslag buiten gevaar; behoeden wij de Gelijkheid, de Vrijheid; zoeken wij de middelen, om aan ieder mensch te verzeekeren de vrijheid, die hem toekomt, en die de Constitutie hem niet kon verzeekeren. Ik verklaare u, *dat zodra de gevaaren, die mij de buitengewoone magt hebben doen toebetrouwen, voorbij zullen zijn, ik die magt zal nederleggen*. Ik wil betreklijk de Magistratuur, die gij gaat benoemen, niet anders zijn, dan de arm, die haar ondersteunen en haar orders zal uitvoeren.'

Wat aangaat de zamenzweering. - 'Bijaldien (gaat hij voort) ik mij geheel en al moet verklaaren, zo ik de persoonen noemen moet, ik zal ze noemen. Ik zal zeggen, dat de Directeurs, BARRAS en MOULINS, mij heb-

ben voorgeslagen, mij te stellen aan 't hoofd van eene partij, strekkende om ter neêr te smijten alle menschen, die vrije, edelmoedige denkwijzen hebben. - Ik herhaal het u, REPRESENTANEEN DES VOLKS , de Constitutie driemaal geschonden, biedt den burgers geen waarborg meer; zij kan de harmonie niet onderhouden, wijl zij geen middel van verband is (*diapason*); zij kan het Vaderland niet behouden, om dat zij van niemand geëerbiedigd wordt. Ik herhaal het nogmaals, dat men niet geloove, dat ik die taal voere, om mij meester te maaken van het gezag, na den val der geconstituëerde magten. Het gezag! men heeft het mij nog aangeboden, zedert mijn wederkomst in *Parijs*. Verschillende factiën zijn aan mijn deur komen kloppen; ik heb 'er niet na geluisterd, om dat ik van geene Clubben, om dat ik alleen ben van de groote partij van het Vaderland, Verscheiden Leden van den Raad der Ouden weeten, dat ik ze onderhouden heb over de voorslagen, die gedaan waren; en dat ik het gezag, dat gij mij toebetrouwd hebt, niet aanvaardde dan om de zaak van de Republiek voortestaan. Ik verberg het niet voor u, VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS ! bij het aanvaarden van het opperbevel, heb ik alleen gereekend op den Raad der Ouden. Ik heb met gereekend op den Raad der Vijfhonder-

den, die verdeeld is; op den Raad der Vijfhonderden, in welken gevonden worden menschen, die ons zouden willen wedergeeven de Conventie, Committé's Revolutionair en Schavotten; op den Raad der Vijfhonderden, waarin de Hoofden van die partij pas zitting genomen hebben; op den Raad der Vijfhonderden, uit welken Emissarissen afgezonden zijn, belast om in *Parijs* onrustige beweegingen te organiseeren. Dat deeze misdaadige ontwerpen u niet verschrikken, VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS ! Omringd van mijne wapenbroeders, zal ik 'er u voor weeten te beschermen; ik roep tot getuigen in uw moed, mijne dappere kameraads; u, in wier oogen men mij zou willen afmaalen als een vijand der vrijheid; u, Grenadiers! wier mutzen ik zie; u, braave soldaaten! wier bajonetten ik ontwaar, die ik zo meenigmaal deed keeren ten schande van den vijand, ter verneedering der koningen, die ik gebruikte om Republieken te stichten. En, zo eenig Redenaar, betaald door den buitenlander, sprak van mij te *zetten buiten de wet*, dat hij zich in acht neeme, dat hij dit decreet niet neeme tegen zich zelven! Zo hij sprak van mij buiten de wet te stellen, zou ik u inroepen, mijne dappere wapenbroeders, u, dappere soldaaten! die ik zo dikwerf aanvoerde ten ze-

genpraal; u, dappere verdeedigers van de Republiek, met welke ik zo veele gevaaren deelde, om 'er de Vrijheid en Gelijkheid van te vestigen; ik zoude, mijne dappere vrienden, mij vertrouwen, op uwen moed en mijn geluk. Ik nodig u, VERTEGENWOORDIGERS DES VOLKS ! u te formeeren in een Committé Generaal, en daarin de heilzaame maatregelen te neemen, die het dringen van de gevaaren vorderen. Gij zult altoos mijn arm vinden, om uwe besluiten uittevoeren.

De President. Generaal, de Raad noodigt u, om in zijne volle uitgestrektheid bloot te leggen het complot, waarmede de Republiek bedreigd wordt.

BONAPARTE . Ik heb de eer gehad aan den Raad te zeggen, dat de Constitutie het Vaderland niet kan redden, en dat het nodig was te komen tot eene order van zaaken, waar door men het zelve redden kon uit zijn afgrond. Het eerste gedeelte van 't geen ik u kom te verhaalen, is mij gezegd door de twee leden van het Directoire, die ik u genoemd hebbe, en die niet meer schuldig zouden zijn, dan een groot getal andere Franschen, zo zij niets meer gedaan hadden dan te treeden in de bijzonderheeden van eene zaak, die bekend is bij geheel *Vrankrijk*. Wijl het een paal boven water is, dat de Constitutie Vrankrijk

niet behouden kan, zo haast u, om middelen te beraamen. om 't zelve te trekken uit het gevaar, zo gij de bloedige en eeuwige verwijten niet wilt hooren van het Fransche Volk, van uwe familiën en van uzelven.' - -

BONAPARTE aldus zijne Redenvoering geeindigd hebbende, begeeft zich van hier na den Raad der Vijfhonderden, alwaar hij verzekerd was van eene min zagte ontmoetinge. Zoodra hij de raadzaal naaderde, ontstond 'er eene geweldige beweeging in dezelve; alle de oogen wendden zich na den grooten uitgang. - De Generaal treedt binnen, gevolgd van vier Grenadiers; eenige Generaals houden zich aan de deur. Op dat zelve ogenblik schreeuwt een aantal Leden: '*wa's dat! gewapende luiden in deeze Vergadering!*' Veele Leden vliegen van hunne plaatzen, omringen den Generaal, grijpen hem bij de lurven; een wil hem doorsteeken. Men schreeuwt: *buiten de wet! buiten de wet!* Op dat ogenblik schiet de Generaal LE FEBRE , en verscheiden Generaals toe, en sleepen BONAPARTE buiten de zaal. - De Vergadering wordt zo onstuimig, dat LUCIEN BONAPARTE , Broeder van den Generaal, den presidiaalen stoel verlaat, en onder de bescherming van Grenadiers de zaal uit raakt.

BONAPARTE in de open lucht gekomen,

verhaalt zijne Grenadiers het dringend gevaar, dat zijn leeven kwam te loopen; hij vraagt hen, of hij op hen staat kon maaken; zij antwoordden allen, uit één mond, *Ja*. ‘Het Vaderland, hervat de Generaal, is behouden; het is tijd, dat de eerste Grondleggers van de Vrijheid niet meer behandeld worden, als haare vijanden, noch op één kam geschooren worden met hen, die gewapend zijn tegen het Vaderland.’

Ondertusschen groeit de onstuimigheid aan in den Raad der Ouden. - Men hoort het marcheeren der Soldaaten op de trappen, die op de zaal uitloopen. Een corps Grenadiers komt aan de deur, met slaande trommel en geveld geweer. Daar houdt het een oogenblik stil. Een officier van de Cavallerie zegt, met luider stemme: ‘ BURGERS VERTEGENWOORDIGERS ! men kan niet meer instaan voor de veiligheid van den Raad. Ik smeek u heen te gaan.’ Een officier zet zich op de plaats van den President: ‘Representanten! schreeuwt hij uit vollen hals, pakt u weg! de Generaal heeft het bevolen.’ Het gedruis neemt altoos toe. Een officier schreeuwt; ‘*Grenadiers! voor uit!* Een corps Grenadiers vat post in 't midden van de zaal. De order, om de zaal te doen ontruimen, wordt gegeeven en ter uitvoer gebragt, onder het slaan der trommels.

De Representanten gaan uit, roepende: NB! **Vive la Republique**!

Des anderen daags, 's avonds om 11 uuren, liet BONAPARTE de volgende Proclamatie afkondigen.

Proclamatie.

Bij mijn wederkomst in *Parijs*, heb ik alle de Geconstitueerde Machten onder elkander verdeeld gevonden, de overeenstemming alleen op dit artiekel, dat de Constitutie half vernield was, en de Vrijheid niet behouden kon. Alle partijën zijn bij mij gekomen, hebben mij haare oogmerken toebetrouwd, haare geheimen geöpenbaard, en mij mijne ondersteuning gevraagd. Ik heb geweigerd de man van eene Partij te zijn.

De Raad der Ouden heeft mij geroepen; ik hebbe aan die roepinge geäntwoord. Een plan van algemeene herstelling was ontworpen door lieden, in welke de natie gewoon is de Verdeedigers der Vrijheid, der Gelijkheid en van Eigendom te zien. Dit plan vorderde een bedaard onderzoek, vrij van allen invloed en vrees. Ingevolgen daar van hadt de Raad der Ouden beslooten, de overbrenging van het Wetgeevend Ligchaam na *St. Cloud;* hij heeft mij belast met de beschikking der magt, nodig

ter bescherming van zijne onafhanglijkheid. Ik meende verplieht te zijn aan mijne Medeburgers, aan de Soldaaten, vergaande van gebrek in de legers, aan de Nationaale glorie, verkreegen ten koste van hun bloed, het bevel aan te neemen.

De beiden Raaden vergaderen te *St. Cloud;* de Republikeinsche krijgsluî bewaaren de veiligheid van buiten: maar moordenaars verbreiden den schrik van binnen. Verscheiden Leden der Vijfhonderden, gewapend met stiletten en pistoolen, doen rondsom zich zweeven dreigementen van moord. De plans, die ontwikkeld moesten worden, worden ingepalmd, de majoriteit in de war gebragt, de onverschroktste spreekers van 't stuk gebragt, en ieder nuttig voorstel zigtbaarlijk onnut gemaakt.

Ik breng mijn hartzeer en verontwaardiging in den Raad der Ouden; ik bid denzelven te verzeekeren de uitvoering van zijne edelmoedige oogmerken; ik stel denzelven voor de rampen des Vaderlands, die ze hem deeden ontwerpen: hij vereenigt zich op nieuws met mij door eenheid van wil.

Ik vertoon mij bij den Raad der Vijfhonderden, alleen, zonder wapenen; met ontdekten hoofde, zo als de Ouden mij ontvangen en toegejuicht hadden; ik kwam aan de meerderheid zijn begeeren herinneren, en haar zeker

doen zijn van haare macht. De stiletten, die de Leden bedreigden, werden opgeheeven tegen hun verlosser. Twintig moordenaars storten op mij neêr en zoeken mijn borst. De Grenadiers, welke ik aan de deur van de zaal gelaaten had, schieten toe, zetten zich tusschen mij en de moordenaars. Een van die braave Grenadiers wordt getroffen door een steek van 't stilet, die door zijne klederen gaat. Zij sleepen mij weg. Op 't zelve oogenblik doet het geschreeuw: buiten de wet! zich hooren, tegen den Verdeediger van de wet. 't Was het woeste geschreeuw der moordenaars tegen de magt, bestemd om ze in teugel te houden. Zij omringen den President, met dreigementen in den mond, de wapenen in de hand; zij sommeeren hem het *buiten de wet* uittespreeken. Men komt mij waarschouwen; ik beveel hem te ontrukken aan hunne woede; en zes Grenadiers maaken zich meester van hem. Daarna treden de Grenadiers de zaal in..... en doen ze ruimen. De oproerigen verslaagen, verspreiden en verwijderen zich. De meerderheid, onttrokken aan hunne slagen, komt vrij en gerust in de Vergaderzaal te rug, hoort de voorslagen, die haar voor 't gemeene welzijn gedaan moesten worden; delibereert en maakt de heizaame resolutie vaardig, die de

nieuwe en provisioneele wet van de Republiek zijn moet.

FRANSCHEN , zonder twijfel zult gij aan deeze trekken herkennen den ijver van een Soldaat der Vrijheid; van een Burger, verknogt aan de Republiek. De behoedende, de beschermende, de vrije denkwijzen zijn wedergekeerd in haare rechten, door de verstroijing der partijzuchtigen, die de Raaden onderdrukten, en die schoon geworden zijnde de hatelijkste der menschen, niet nalieten 'er de verächtelijkste van te zijn. Basta!

Besluit.

De alzo medegedeelde *Gallicana* zijn bekend aan ieder, die deel neemt in de waereldsche gebeurtenissen, en zelfs aan die 'er geen deel in neemen. Wij zijn 'er oneindig verre af, van ons de *airs* te geeven, als of wij wat nieuws opdischten. Wij zeggen alleen, wij houden 't met hand en tand vast tegen allen, die van ons verschillen, wij zouden 'er des noods een eed op doen, dat 't geen aan deeze *Gallicana* ontbreekt in nieuwheid, dubbel vergoed werdt door de merkwaardigheid. 'Er zijn dingen, die men van wegens hunne belangrijkheid tienmaal leezen mag. - Zeker was dit voor ons het geval niet, zo *Vrankrijk*

lag midden in den vreedzaamen oceaan. Neen! Nu maaken wij een draadje uit van al dit spinrag; en dat draadje heeft eene groote medegevoeligheid met de schokken van het groote spinrag - - -

Wij hebben deeze daadzaaken moedernaakt verhaalt, zonder eenig inmengzel van aanmerkingen: iets dat ons geene geringe moeite kostte: eene onthouding die voorgeschreeven werdt, en door de voorzichtigheid, en door de gemaklijkheid, die 'er voor ieder denkend Leezer is, zelve aanmerkingen te maaken.

Toekruid.

't Is even weinig belachlijk luidruftig, ja zelfs met eene hooge borst, voor den dag te komen met de domste opiniën, met de handtastelijkste dwaalingen, met zotternijën van allerlei zoort, wanneer deeze kramerijen in de mode, of, om mij te bedienen van eene uitdrukkinge in de mode, aan de order van den dag zijn, als het weinig belachlijk is te loopen met een zotskap midden in het Gekhuis. Integendeel een ordentlijke hoed zou 'er mal staan. Foei! weg met die singulariteit! men moet de aangenomen gevoelens respecteeren. En hoe de waarheid, 'k meen de verbreiding der waarheid, daarbij wint!

Historie van een Trojaansch Paerd.

Inleiding en Inroeping.

DIT papier is toegeweid aan de Historie van een *Trojaansch* Paerd, het booste van alle *Trojaansche* Paerden.

WIE zal mij bijstaan in eene zo halsbreekende onderneeming? Zanggodinnen!... Neen! met u, Lolgodinnen! wil ik niets te doen hebben. Gij, erfvijandinnen van het waare! gij zoudt, in een verhaal, uit zich zelven reeds vol van onwaarschijnelijkheeden, mij voorzeker van den wal in de sloot helpen: en behalven dat, kan professor X* u alle negen, en nog wel negentien drukkers beezig houden.

EVENWEL wil ik dit alleen, met een enkel woord, vraagen: maar liegt niet! zijn 'er geniën van groote afgestorvenen, die nog zwee-

ven over de aarde, en zich nog bemoeijen met het geen 'er op omgaat? Zo roepe ik aan de genie van hem, die alles, wat boven - op - en onder de aarde leeft en is, ging inventariseeren; en ieder artiekel zo behendig wist te beschrijven, dat een blind man het in donker kan vinden; of wel de genie van hem, die de 240 spieren van een Hout-Rups durfde uit een te splijten, den twijfelaars toeroepende, dat de ongelovige het mij nadoe, en zo hij 't niet gelooven wil, ze zelve telle. Zulke bescherm-engels zijn het, wier hulpe ik behoev'. Een van beiden of wel beiden staat mij bij! en helpt mij mijne Bataafsche Medeburgers kennen een gedierte, tot nog toe op geen catalogus te vinden.

INDEDAAD, wie meer dan ik behoefde een Bescherm-engel! Eene verse wonde laat zich bezwaarlijk behandelen. ô *Trojaansch* Paerd! hoe talleloos veelen hinken nog pijnelijk aan uwe kneuzingen. In waarheid! 't is

meer dan kaerels-werk iemand te doen lagchen, die kies-pijn heeft.

Verum enim vero (zegt VOLTAIRE in zoortgelijk geval) alles wel ingezien en wel bekeeken zijnde, zal het verre best zijn, en zanggodinnen en bescherm-engels, mitsgaders alle groote en kleine geniën voor St. Felten te laaten loopen: want zo het mij lustte iedereen den mond open te doen, om informatie omtrent den Held van deeze Historie, en ik alle zijne kneepen en godvergeeten parten, die men mij van hem mogt inluisteren, wilde opteekenen, ik reeken, dat de 'heele waereld te klein zou zijn, om zijne leevens-historie te bevatten.

En dat zou wat te druk loopen!

Beschrijving van een Trojaansch Paerd.

OP *geen catalogus te vinden*. Dit is indedaad te verwonderen. Want weet, en zijne bitterste vijanden weeten en bekennen het gewillig, dat het Kameel-paerd, het grootste der tot nog toe bekende dieren, 'er maar een kind bij is in groote.

DAN is het *Trojaansch* Paerd in weezenlijkheid groot, de verbeelding welke hij heeft van zich zelven is nog veel grooter. Zo meende hij, (en deeze meening heeft hij tot groote geruststelling van de waereld meenigmaal lucht gegeeven) wanneer hij zijne vier pooten uitstrekte, geheel *Europa* te kunnen overdekken; meer of min als die van *Geneve*, wanneer ieder burger zijn hemd te bleeken

legt, de geheele domeinen van die republiek een linnen tapijt geeven.

DE gezichtkundigen zullen deeze begoocheling aan eene fout in de constructie van zijn oog wijten: want van hem leeren wij, dat wij de voorwerpen zien, onder die dimensie of maat van groote, als de bolheid van 't oog gebiedt. Maar 't zonderlinge van de historie is, dat, terwijl het *Trojaansch* Paerd zich zelven aanzag, als half zo groot als de geheele waereld, hij rondsom op alles neêrzag, als of 't dwergjes waren.

DEEZE gezichtkundige tegenstrijdigheid heeft mij lang in groote verleegenheid gebragt. Eindelijk herinnerde ik mij de opinie van de zulken, die beweeren, dat zo de natuur ons twee oogen geeft, het eene als maar voor 't breeken is; daar wij uit maar één oog te gelijk zien. Dit lost alle zwarigheid op; en zo 't *Trojaansch* Paerd zich zelven met het eene oog beschouwde, dat vergrootte, hij het ande-

re, dat verkleinde, bezigde om rondsöm zich te zien. En zo zal 't dan wel weezen!

Van de Afkomst en eenige eigenschappen van 't Trojaansche Paerd.

'T Is als of 't Paerd reeds met mij aan de hol was, ten minste met mijn hoofd. Ik heb daar mooitjes 't hembd over den rok getrokken, en daar ik dit beestje reeds ging beschrijven, noch geen woord gekikt van zijn afkomst. Excuseer.

DIT zult gij, Mannen-Burgers doen, zo gij u, in 't allerminste een denkbeeld kunt maaken van de verleegenheid, waarin mijn beklemd gemoed zich thans bevindt.

Digressie over de kleine en groote verleegenheeden.

I. 't Is bij mij nog niet uitgemaakt, of deeze eierlijke episode hier, dan wel aan 't

einde van dit hoofdstuk past; en dit maakt mij dubbel verleegen; daar ik zelve niet weet, of 't eene kleine dan groote verleegendheid is.

II. VERBEELD u een juffertje, dat voor haar trouwen eens gestruikeld hadt, en wiens historie, nu daar zij pas getrouwd is, faliekant uitkomt. Ach! hebt gij geen' deernis? Ziet! hoe 't arme ding 't zweet van alle kanten uitbreekt! In waarheid, wij behoorden zo gestreng niet te zijn. Deeze onrechtvaardigheid kleedt ons te slechter, naar maate wij, al veeltijds, zelven de struikelblokken haar voor de voeten brengen.

III. WIE is 'er, die durft beweeren, dat hij niet meer of min verleegen was, toen hij zich neêrzette op 't stoeltje, om zich een kies te laaaten trekken, waarvan de kroon was afgebrooken?

IV. WANNEER iemand uit het stof verheeven wordt tot het hoogste aanzien, wanneer hij, die voor een jaar geen dubbeltje hadt, om zijn schoenlapper te betaalen, nu koets, paerden, buiten-plaats, livreibedienden houdt,

en zich de *airs* geeft van al vrij wat te zijn, wanneer zo iemand gevraagt wordt naa zijne familie, zoudt gij ook meenen, dat hij in 't naauw zit? want met goed fatzoen kan hij niet wel antwoorden, als zeker iemand (wiens naam mij nu niet wil invallen) '**Ik heb geen vader, ik heb geen moeder.**'

NIETS van dit alles kan haalen bij mijne tegenswoordige beneepenheid. - *Enfin* ter zaake, en 't moet 'er uit: 't Is u bekend uit de Natuurlijke en Onnatuurlijke historie van 't Paerd, dat in 't eerste geval het veulen gebooren werdt uit de conversatie van een Hengst met eene Merrie, in 't tweede geval met eene Ezelinne.

NU zal de benaaming van Paerd u hebben doen bevroeden, dat 'er hier wederom zo wat *micmac*, iets niet recht pluis in til was. Maar Hemel! menschen! hoe verre zijt gij de plank mis!

DRINKT eens.

HET *Trojaansche* Paerd, waarover ik u onderhoud (in kennisse zijt gij 'er reeds lang

mede gebragt tot uw groot profijt!) is gebooren uit 't huwelijk van een Paauw met een Slang.

WEG ! weg! zult gij zeggen, met zulke sprookjes. Een ogenblik, en gij zult mij bijval geeven.

IK behoorde evenwel vooraf te laaten gaan, dat de hoedanigheeden van den vader en moeder mijns helds, in zo gelijke maaten, geämalgameerd zijn in zijne compositie, dat het eene onmoogelijkheid is, te bestemmen, wie van beiden het meeste aandeel in deeze fabriek gehad heeft.

OM nu zijne bovengezegde afkomst te staaven, zo dient, dat men dit Paerd meest hier ter stede ziet gaan of loopen op zijn achterste pooten, met de borst hoog opgeheeven, met een groote vederbos, een bonte pluimagie, op den kop. Ook zijn tred, die staatig en hoogmoedig is, verraadt zijn oorsprong: zijnde hij even als de Paauwen ongewoon, voor iemand te wijken.

WEDEROM als de occasie het zo presenteert, weet dit beestje zich zeer klein te maaken, 't trekt zijne pootjes in, en plakt zich vlak tegen de aarde in eene kruipende gestalte; houdt zich in schijn stil, maar legt eigenlijk op de loer, neemt even als de helft van zijne familie een sprong, en zit u op 't lijf.

HIER mede houde ik dit stuk van de afkomst van mijn held voor voldongen; en mijn gemoed ontheeven van een zwaar pak.

LEZERS ! ik sprak zo even van het kiezentrekken. Ik weet niet of gij eens 's maandags op de Botermarkt (te Amsteldam.) den behendigen S. LEHMAN zag dommineeren in de menschelijke gebitten, en de geruïneerde tanden de monden uittoveren. Misschien hebt gij 't gezien en bewondert; maar hebt gij ook waargenomen het onderscheid in de gelaatstrekken tusschen hem, die de chais op- en hem, die de chais afsteigt? En nu kunt gij u een denkbeeld maaken, hoe luchtig ik mij gevoel na dit moeijelijkste hoofdstuk van deeze moeijelijke historie te

hebben afgeweeven; luchtig als iemand, dien eindelijk een kies getrokken is, waartegen hij lang hadt geprotesteerd.

Van de kenmerken en eenige hoedanigheeden van 't Trojaansche Paerd.

MEN kent de Leeuwen aan de klaauwen, de Haanen aan de kam, en de *Trojaansche* Paerden aan de snoet.

MIJN held hadt 'er een van eene singulieren conformatie. Meest altoos hadt hij de bovenlip en neusgaten geheel opgetrokken, zodat men en tanden en tandvleesch naakt zag.

DES kundigen zijn 't niet eens op 't stuk der oorzaaken deezer singulariteit. Deeze beweeren, dat zulke trekkingen niet anders waren dan een aart van geeuwing, het uitwerkzel van honger. Anderen wederom houden staande, dat deeze optrekkingen van den neus een luchtje hadden van zijn paauwachtigen oorsprong, en een kenmerk waren van de goede

opinie, die 't dier van zich, en der slechte die hij van anderen hadt. Ik voor mij laat de zaak in 't midden.

UIT deeze opgesperde en opgetrokken neusgaten kwam bestendig een sterke wind. Voorbeeldeloos was de heerschappij des *Trojaanschen* Paerds over deeze vloeistoffe: want op denzelven tijd, dat de wind komende uit 't eene neusgat gloeijend heet was, kon men 't niet houden van wegens de koude welke uit 't andere kwam.

BIJ wijlen kon het dier sterk uitädemen; en dan was die adem alles overtreffende in lieflijkheid. Edoch deeze lieflijkheid had dit gemeen met de witte leliën, dat zij wel een aangenaame geur van zich gaf, doch dat zij te sterk opgesnooven, de harsens bedwelmde, en hen, die deeze uitademing te greetig ingeslorpt hadden, deeden in 't rond draaijen, en den een tegen den ander met 't hoofd aanloopen. -

DE parfuim-werkers zijn in de gewoonte hunne flesjes zorgvuldig te kurken; daar zij bij

ondervinding weeten, dat, bij foute van deeze voorzorg, de geur van hunne welriekende wateren vervliegt. Het bedwelmend, ja gekmaakend parfuim, dat het *Trojaansch* Paard uitädemde, was schoon extra volatiel, van een anderen aart; het liet zich leggen in papier, verzenden van *Europa*, na eenig ander waerelddeel, en behieldt jaaren zijne kragt.

SCHRANDERE Wijsgeeren hebben opgemerkt, dat de Natuur den mensch met geene kwaal bezogt, waartegen (de kanker uitgezondert) het hem tevens geen geneesmiddel gaf. Het *Trojaansche* Paerd hadt al wederom eene zeer zonderlinge eigenschap. In andere gevallen heeft de Natuur den mensch bezogt in *Europa*, bij voorbeeld, met de anderendaagsche koorts, en het tegengift tegen dezelve wel over de duizend mijlen verre in *America* weggelegd.

HIER nu waren de omstandigheeden van eene andere natuur; hadt de adem van 't *Trojaansche* Paard, een bedwelmde- duizelig-

krank-zinngig maakende kragt, een poosje daar na ademde het van achteren meestäl eene zo verfoeijelijke stinkende lucht uit, dat een gezond mensch 'er van bezwijmde. Dan 'er was even als in de duivelsdrek, in die lucht eene specifique eigenschap, om die geene welke te greetig van zijn iieflijken adem hadden ingeslurpt, spoedig te doen bijkomen.

VOOR 't overige was 't dier doorgaans van eene zeer winderige complexie. De Paerden-Doctors hielden, het doorgaans daar voor dat hij t'eeniger tijd sterven zou aan een trommel-zucht.

WANNEER deeze winderigheid van voren los liet, hadt zij eene weergadelooze kragt, bekwaam om huizen en schaaren van menschen om verre te ploffen.

DE Natuurlijke Historie, of beter de Natuur laat ons zien Slangen, welke twee tongen hebben, even zo hadt ook het *Trojaansche* Paerd (en dit strekke tot staaving van de hier boven gededuceerde afkomst van mijn held)

'er twee. Zommige beweeren, dat het de gaaf bezat, om met beide deeze tongen te gelijk te spreeken. Zeker wordt deeze sustenue waarschijnelijk gemaakt door 't vreeslijk gedruis, welk hij gewoon was te maaken. Anderen zijn van gevoelen, dat 't geluid deezer spraakdeelen tot elkander stond, als kruis en mol in de muziek, zo dat hij de gaaf bezat zijne klanken te stemmen uit een sleutel *ad libitum*. Ik erken ook deeze opinie heeft eenen glimp van waarschijnelijkheid, daar het geluit van 't dier iets muzikalisch over zich hadt. Zeker is 't dat 't dier zijne tongen met een voorbeeldelooze snelheid (even als de Slangen) kan beweegen, en een geluid maaken, waarvan een iegelijk de beteekenis kon verstaan.

Met één woord - 't moet 'er uit. Het *Trojaansche* Paard kan spreeken. Ei lieve Lezers! schudt het hoofd niet. 'Er is een Boek, 't geen bij het diepdenkend menschdom meer crediets, en met recht, heeft, dan mijne Lantaarns ooit zullen krijgen, De vroome ridder *de la Mancha*

getuigt 'er van, dat het niet kan liegen. In dit boek communiceert men ons de conversatie van een Ezel. Dit stichtelijk werk is in de hand van een ieder, is zijn *vade mecum*. Dit verblijdt mij uitsteekend; want nu word ik geloofwaardig. Niemand heeft 't recht mijn zeggen in twijfel te trekken; ten zij hij uit de natuur der dingen bewijzen kan, dat een Paerd, en wel een *Trojaansch* Paerd, min spreeken kan dan een Ezel. Maar stappen wij hier over heen, en laaten wij toch niemand belgen. Foei!

DE Historie van mijn held is geheel wonderspreukig. Wij leezen ('k meen) van den H. DIONISIUS, dat hij onthalst met 't hoofd onder den arm, zich op marsch begaf, en dat hij aan een rivier gekomen, dat hoofd tusschen de tanden genomen hebbende, die overzwom.

IK verzoek u, Lezers! niet te lagchen, (of 't mogt dan zijn, als of gij pijn in 't lijf hadt.) Ei lieve, slaat uwen BOMARE eens op. Daar, en deeze Schrijver is classiek, zult gij vinden, dat de Slangen grooter stukken opvreeten, dan zij zelve zijn. Even zo kenmerkt zich mijn

Paerd door gulzigheid, en hapte in eens brokken op, twee maal zo groot, als hij zelve.

DE pooten, die het *Trojaansch* Paerd, vier in getal hadt, zijn of waren een weinig langer en schraaler dan de gewoone boeren paerden-pooten t'onzent. Ook waren zijne hoeven als die van de Vriessche en andere Paerden, behalven dat in ieder hoeve verborgen lagen, vier zwaare klauwen, welke het dier zeer verre kan uitstrekken, en waarin het eene buitengewoone kragt hadt. Dagelijks was het *Trojaansch* Paerd onderheevig aan krampen in deeze deelen, als dan rekte het deeze klauwen ellen lang uit; en wee alles, wat onder zijn bereik kwam! Zeker was dat alles verlooren! 't Was als of het bij PINETTI hadt leeren googchelen; alles wat het in zijn pooten vast kreeg, was *hocus pocus* happa! zonder dat men merkte, waar 't bleef.

DEEZE nu, zijn de voornaamste uiterlijke teekenen, waaraan het *Trojaansch* Paerd zich kenmerkt; en ik vertrouw, dat 'er nu in *Be-*

stiania ('t tegenwoordig land zijner inwooning: waarvan zo aanstonds nader) geen kind is, welk mijn held niet in donker zou kunnen vinden uit duizend andere Paerden, ten zij hij nog bedwelmd was, door zijn parfuim.

DAN, dit laatste is hoogst onwaarschijnelijk, om deeze navolgende reeden. De mensch, en dus ook ook de *Bestianianen*, gewent zich aan alles; alles verliest zijn kragt door het gewennen. Zo hadt zich MITHRIDATES gewend aan de venijnen, tot dat eindelijk de venijnen 't voor hem niet meer waren: (*als 't u belieft*). Alzo begon men zich ook te gewennen aan de bedwelmende kragten van het *Trojaansche* parfuim, het geen, zo 't nog eenige kragt bezat, scheen alleen die te zijn, om balöorig te maaken.

NIEMAND is 'er, die twijfelen zal aan dit zeggen. De baloorigheid steeg dikwils zo hoog, dat men wel eens lust kreeg om het *Trojaansch* Paerd dugtig afterossen; en men zou gewis aan deeze verzoeking niet hebben kunnen weèrstaen, ware het niet geweest, dat

het *Trojaansch* Paerd desperaat kan achteruit slaan.

Van de geäartheid des Trojaanschen Paerds.

Is 't uit dit pertinent verhaal gebleeken, wat zonderling schepzel mijn held was, niet min zonderling was de tijd, waarop het in 't leeven kwam. Nooit beleefde eenig *Trojaansch* Paerd zonderlinger tijd; en 't was al zeer gevallig, want men kon ligt twisten of het *Trojaansch* Paerd best voor zijn tijd, dan de tijd voor 't *Trojaansch* Paerd geschikt was. Het was nog niet wel hondert jaaren voor zijn geboorte, dat men een man hadt zien gebooren worden, wien het inviel, en dat niet zonder succes, alle dingen nieuwe naamen te geeven. Bij voorbeel, zo vondt hij goed te noemen

brood - boter
boter - kaas
kaas - mes, *enz.*

Dit gaf een groot gemak! en als men de

meid zondt, om een duit peterselie, bragt zij een bosje zwavelstokken. Dat hij nu navolgers hadt, spreekt van zelven: want het was eene overoude mode, dat men zich gaerne de *airs* gaf, iets anders te zijn, dan de groote hoop, iets meer te weeten.

Z o zag men in den bloeitijd van mijn held twee mannen opstaan, die, om te doen gelooven, dat zij iets particuliers in de mars hadden, goed vonden te spreeken in hunne moedertaal, zonder dat iemand hen verstondt.

I N waarheid nimmer werdt 'er zonderlinger, woeliger tijd beleefd. Zeker stondt de aerde toen in de constellatie van de *Sloopers*. Men was overal beezig met afbreeken; en de gebouwen, die nog bleeven staan, kreegen door den weêrömstuit zulken schok, dat het geschaapen stondt, als of geen steen op den anderen zou blijven. Intusschen, hetgeen de lust tot vernielen en verbreeken een weinig bekoelde, was 1°., dat (daar een mensch toch niet onder den blooten hemel kan logeeren) de

provisioneele lootzen, die men in haast opsloeg, zo ellendig slecht waren, dat zij ieder ogenblik invielen: om nu niet te spreeken van haare gaaterigheid - was, 2°. dat de tagrijnen, die vijf schoft geärbeid hadden in 't sloopen, de beste brokken van de afbraak wegmoffelden, en voor zich behielden, laatende de onnozelen in 't hembd en wel eens zonder hembd staan. -

MEN was gek van goede gedagten van zich zelven, en de groote geleerdheid sloeg tot razernij over. Deeze gesteldheid gaf de geboorte aan een geest, om alles te bedillen, alles kort en klein te slaan, om de voorvaderen in 't aangezicht te spuuwen. Ook waren de *Trojaansche* Paerden 'er deerlijk van aangestooken. Het onze was 'er een schreeuwend voorbeeld van. Zo vond het profitabel den grondregel in de zedekunde '*doe uwe vijanden goed*,' juist om te keeren en te gebieden, en bij alle geleegenheeden te practiseeren '*doe uwe vrienden kwaad*.'

Dagelijks hoorde men 't zelve binnen

's monds of binnen 's beks preevelen, bij wijze van een *Ave Maria, 't is goed riemen snijden uit een ander mans leêr: hebben is hebben: zalig zijn de bezitters;* ook, als hij in een goed humeur was, zong hij dit aangenaam **vooijske**:

Veel belooven, weinig geeven,
Doet de gekjes in vreugde leeven.

Conversatie met mij zelven.

I s 't woord *profitabel*, 't geen ik daar zo los uit de pen laat vallen, wel saisoenelijk? Ter eene zijde was het natuurlijk uitwerkzel deezer nieuwmodische praktijk; dat het Paerd dadelijk zonder vrienden was; want het klein getal van gekken, die goed vinden, zich op den kop te laaten *et caetera*, en het voor zoete koek opëeten, maaken een nietsbeteekenende uitzondering. Aan de andere zijde, kon het woord *profitabel* van groote kragt zijn,

zo het geval was, dat het dier uit zijne nieuwe praktijk in eens zo veel voordeel raapte, als mogelijk; met duidelijker woorden, zo het zijne vrienden in eens tot op het gebeente uitkleedde, en ze daarna gerust voor oud vuil kon laaten loopen.

Vervolg.

IK heb mijn *Trojaansch* Paerd behandeld, ('t is schande) als of het een Houten Paerd was. Neen! neen! zo was het niet. 't Kon wel dapper de handen uit de mouw steken; en dan was het in zijn element. 't Was bestendig in beweeging. Maar zijne beweeging was een weinig irregulier. 't Was onvoorzichtig het te naderen; en men moest met den kop gebruid zijn, om het te willen berijden.

ALS het dier extra goedig van humeur scheen, en 'er deeze of geene eigenwijze kwast zich opdeedt, die 'er een tourtje meê ging doen, zo mogt die zotskap den hemel

danken, zo hij 'er alleen met een gebrooken arm of been afkwam; wel verre van het zich te durven laaten invallen, om het *Trojaansch* Paerd te actionneeren, om het meester-loon.

MAAR was de lucht betrokken, en was het dier toornig, dan spande het 'er anders. Verre van zich te laaten berijden, was het niet eer bevreedigd, dan voor dat het en piqueurs, en ruiters, en palfreniers, en staljongens onder het lijf hadt, die het zo kneep, zo de spooren gaf, dat zij 'er de bek bij inschooten.

TOEN nu het dier veele duizenden dood gekneepen, of de armen en beenen kort en klein geslaagen hadt, kwam het op den inval zich te scheiden van de zijnen, en zijn ouden familie-naam te veranderen, gebiedende voortaan genaamd te worden: *Het Groote Paerd*. Dan, in deeze aanspraak op zedigheid kunnen wij onzen Held niet te wille ziju, en omdat wij niet behooren tot het kerk-genoodschap der Wederdoopers, en omdat onder die geenen, welke hij een en meer dan een knauw

gegeeven heeft, 'er zijn, voor welke wij vriendschap hebben.

ALZO moet hij, in deeze waarächtige historie, den naam van *Trojaansch* Paerd tot aan het einde toe behouden.

EN nu, Lezers, de eer gehad hebbende u in particuliere kennisse te brengen met het dier, moet ik een paar woorden zeggen van het land zijner tegenswoordige inquartiering.

Bestiania-Ambidubius.

DIT land ligt preçies aan deeze zijde van den *AEquator*, zo wat tusschen den *Tropicus Cancri* en den *Circulus Polaris*, juist niet in 't midden, wel hondert mijlen N.O. ten N. van de *Trojaansche* Paerden stoeterij. (Zo iemand lust kreeg - 't geen zeker een misselijke lust zou zijn - dit land, onder dien naam, op de kaart te loopen zoeken, moet hij eerst de oogen goed uitveegen, dat is, zich *Ontbestianianen:* anders mogt 't voor hem zijn, zoekt en gij zult *niet* vinden: maar als hij helder uit de oogen ziet, zal hij 't zonder kaart wel vinden.)

GELIJK alles, in deeze deftige historie, curieus is, zo is ook *Bestiania*. 't Is een land, meest bebouwd met stallen; dat is, bebouwd naar de geäartheid zijner bewooners.

☞ ! Let wel op, scherpzinnige Lezer! dat ik alleen in cas voorhanden, dit land noeme

Bestiania; zo als ik deszelfs inwooners logeere in stallen, alleen relatief tot deeze waarachtige historie.

VOOR 't overige zou 't overbodig zijn, 'er iets meer van te zeggen. Niemand mijner lezers is 'er, die 't niet kent, en uit de ondervinding, en uit een vlijtige lectuur van boeken, zo nauwkeurig dat men 'er vinden kan, hoe veele hairen iemand uit den neus groeijen. Dit alleen vind' ik niet opgeteekend, en daarom zal het hier geschieden, dat de *Bestianiaanen* zeer beroemd zijn door hunne behendigheid in het pijpen stoppen, waartoe zij een bijzondere handgreep hebben.

AAN 't hoofd van *Bestiania* (het geen men betreklijk dit onderwerp, gevoeglijk *Stalland* mogt noemen) stondt, zat, en hadt het ongeluk (dat mij ook veeltijds om zeven uuren namiddag overkomt) van te slaapen de doorkluchtige Stalhouder

AMBIDUBIUS, ook wel bijgenaamd *Vleesch-noch-Visch*, eene nieuwe curositeit; ten min-

ste zijne kleedij: half met goud geborduurd, half livrei.

GIJ kent Mannen Broeders, de kleedij der *Bestianiaansche* Weeskinderen, half wit en rood of rood en bruin; verstaat mij wel, niet een witte broek en een rood of bruin wambuis. Verbeeld u ook niet, dat zijn kleed van buiten belegd was met livreikoorden, en van binnen geborduurd, of dat het was van binnen belegd met die koorden, en van buiten geborduurd. Neen! preçies van boven tot onder, midden door gebondwerkt.

ALZO is ('k wil zeggen, was) de equipage van AMBIDUBIUS. De eene helft van 't kleed hadt hij, zeg ik, rijk geborduurd met goud, en de andere helft belegd met livreikoorden.

MEN moet het gezien hebben, om zich een denkbeeld te maaken van de verwarring, tot welke deeze misgebooren kleeding geleegenheid gaf. En wat kon 'er wel anders het gevolg van zijn. Bekeeken de *Bestianiaanschen* Magnaaten AMBIDUBIUS (dien zij, hem en zijne rechte

en onrechte descendenten tot eersten Stalhouder gemaakt hadden tot aan het uiteinde der aarde) bekeeken zij, zeg ik, hem van de linker zijde, dan was het: *Wij souvereinen van* Bestiania, *wij beveelen, gebieden, op straffe van onze hoogste indignatie*, enz. maar wip! deedt AMBIDUBIUS een halven slag om, liet hun de geborduurde zijde zien, en dan lagen de souvereinen op de knieën.

WEDEROM hadden de Magnaaten, onder de *Bestianiaanen* zich een poosje gewend AMBIDUBIUS van de vergulde zijde te bekijken, en kwam hun, al was 't ook maar 't kleinste snippertje van de livrei-koorden in 't oog, ontstaken zij even als Kalkoensche Haanen, wanneer zij scharlaaken zien, in toorn over hunne verneedering, en liepen pruilende, kijvende, scheldende, enz. heen. In één woord, nu waren de Potentaaten van *Bestiania* bars, als Schuppen-boer, nu gedwee als zeemleer, hunkerende na de eer, als AMBIDUBIUS ... als hij, met of zonder permissie,

na 't stilletje ging, hem een papiertje toetereiken. En alzo hakkelde AMBIDUBIUS met de *Bestianiaanen*, en de *Bestianiaanen* met AMBIDUBIUS jaar in jaar uit voort.

SCHRANDERE weêrkundigen meenen opgemerkt te hebben, dat zo dikwijls de wind over 't land woei, de livrei kant 't meest vooruit kwam, daar de zee-winden integendeel de geborduurde zijde lieten zien.

'T IS WAAR, *Bestiania* genoot somtijds vrij lange vlaagen van kalmte; en zulks was, wanneer AMBIDUBIUS de behendigheid hadt, even als de krabben, zijdelings, en zomtijds bot in den wind voort te scharrelen, en de geborduurde zijde altoos vooruit te houden.

WAT zal ik zeggen? een mensch is een mensch, en veelen (die nu hard schreeuwen, als of zij de heiligheid zelve waren; als of zij liever meester-knegt, dan meester zouden willen zijn) en veelen zouden in het zelve geval AMBIDUBII zijn.

DEEZE geforceerde gang begon den Stalhouder te verveelen.

MEN zegt, en 't is zo menschelijk - wie wil niet gaerne mooi zijn? - dat ik mij geneegen voele het te gelooven, daar 'er zo veele duizenden zijn, die 'er het H. Avondmaal op zouden neemen - men zegt....

MAAR hola! ik moest eerst nog iets anders gezegt hebben. Een mensch loopt het hoofd om van drukte.

GIJ weet nu, dat AMBIDUBIUS een rok droeg half geborduurd, half livrei. Maar meent gij, dat gij nu alles weet?

MISSCHIEN weet gijlieden niet, dat de mot, zich niet ontziet te knaauwen aan de heiligste papieren. Gij weet, misschien weet gij 't niet, dat de mot nimmer knaagt aan goed, 't geen gedraagen wordt.

HIEROM waren de Ingelanden van *Bestiania* op den singulieren inval gekomen, hunne handvesten en privilegiën te naaijen onder de koorden van het livrei-rokkige van AMBIDU -

BIUS , meenende alzo hunne heiligste panden eene veilige bewaarplaatze gegeeven te hebben.

IK heb u gezegd, dat AMBIDUBIUS de behendigheid hadt, van met de geborduurde zijde van het kleed voor uit en in 't gezicht te schuiven; nu zou ik uw schrander doorzicht beleedigen, zo ik u in 't breede ging deduceeren, dat hij gevolglijk ook die bezat, om de livrei-zijde uit het gezicht te houden.

TOEN zegt men, dat AMBIDUBIUS in de verzoeking kwam, de koorden, die hij langen tijd uit 't oog hadt weeten te houden, snippertje voor snippertje af te tornen, ten einde om zich zoetjes in een geheel geborduurt kleed te steeken, en de bewijzen van eigendom te verduisteren of te naderen.

GEEN koe heet bont, zegt men, of 'er is een vlak aan; en dat hier een vlak en eene vrij groote vlak aan geweest zij, wordt hoogst waarschijnelijk, en wel om deeze twee pertinente reedenen:

α. BEHOEFT men maar te raadpleegen met de menschelijke natuur; behoeft men maar in

zich zelven te keeren, en zich zelven te vraagen: ‘zou ik ook zóó niet gedaan hebben?’ en dat hij die met waarheid zeggen kan: ‘ik zou mijn livrei-rok behouden, ik zoude mij in geen geborduurd kleed gestoken hebben, hoe schoon ook de kans stondt ‘den eersten steen werpe op AMBIDUBIUS .

ITEM , 't mag nu ter materie dienen of niet dienen; 't moet 'er uit. Laaten wij elkander geen' ooren aannaaijen. Al die redelijk is, zal de steenen stilletjes laaten liggen. De zulken weeten dat AMBIDUBIUS van de wieg af een *sinjeurtje*, en van de bakermat een verwend kindje was. Dat de ongeloovigen opslaan de jaarboeken van *Bestiania;* en daar zullen zij vinden, dat deszelfs Potentaaten, hem in de wieg liggenden (even als zulks, voor eeuwen, aan den Heere J.C. in de kribbe liggenden, door de Wijzen uit het Oosten, is gepractiseerd) hunne eerbiedige opwachtinge kwamen maaken, en ruiken aan de luijeren, of

AMBIDUBIUS *culus* ook sijroop van rhabarber nodig hadt.

β. Is 't mij gebleeken (en dit strekt grotelijks ter verschooning van het gesupposeerde of geconstateerde attentaat) dat veele onder de hoofd-ingelanden van *Bestiania* (zeker in 't vooruitzicht op een karretje mest) geduurig kwamen aankloppen bij AMBIDUBIUS, hem weezen op het vernederende van zijn livreirok, hem de behulpzaame hand booden, in 't aftornen van de koorden.

Quid facient domini, audent cum talia fures?

dat is:

Wat valt 'er veel van Vleesch-noch-Visch *te zeggen,*
Als Been-en-Graat *en* Altoos-goor *het slechter laaten leggen!* (*)

EN de hemel weet, of onder hen, die voor-

(*) Mij dunkt, ik word' van ogenblik tot ogenblik grooter dichter! *Vivat!*

heen torn-mesjes aandroegen, 'er nu niet zijn, die steenen werpen!

DAT nu het torn-mesje gebruikt was, word bijna zeker. Want het gebeurde op zekeren tijd... Maar wacht een amerijtje...

BUFFON, een man, dien men wel noemen mag, telt over de zestien zoorten van honden. Deeze geleerde man mag zo geleerd zijn als hij wil, ik laat hem zijne opinie; ik wil zijn herders-hond wel juist niet affronteeren, voor mij zijn 'er geen schranderer honden dan de kees-honden; ja ik durve 'er één eed op te doen, en al waren 't 'er twee, dat in *Bestiania* meer dan een kees-hond slimmer is dan zijn baas.

NU gebeurde het, dat, als AMBIDUBIUS eens, met zijn gewoonen tred, de vergulde zijde na voren, gaande wandelen, gevolgd werdt van een kees-hond, op een tijd, dat bij toeval een der bovengenoemde bewijzen van eigendom, of zeker stukske van een privilegie van onder een losgetornd koord kwam uithangen.

DENKELIJK was het document wat smotzig; zodra hadt het snugger dier het niet gerooken, of het zette een strot op, die klonk over geheel *Bestiania;* vermoedelijk ook wel, dat AMBIDUBIUS niet kunnende verdraagen dit gesnuffel aan zijn kleed, wel weetende, wat 'er aan den knikker was, hem op de poot getrapt hadt.

IK zal u niet verhaalen, want gij zijt 'er oorgetuigen van geweest, hoe dit geblaf een heirleger van keesjes, jaaren achter een, aan den gang bragt; en zo ik 'er bijvoegde, dat van de hondert die blaffen, met eene ordentlijke bereekening, preçies niet wel één gevonden wordt, die weet, waarom hij eigentlijk blast, zoude ik niet gelooft worden. Dan dit is even veel. AMURATH is zo gewoon niet gelooft te worden, als hij de waarheid spreekt, als zommige luiden gewoon zijn gelooft te worden, wanneer zij het publiek knollen, en dat wel heel vooze knollen, verkoopen voor kostelijke citroenen.

EN hier mede zoude ik dit deftig stuk over AMBIDUBIUS en zijn vaderland (iets dat de oordeelkundige leezer niet anders kan aanmerken, dan als een integreerend ingredient van deeze merkwaardige geschiedenisse) kunnen besluiten, wanneer ik met een woord zal aangeroert hebben, dat, te midden van al dit gehaspel, 'er groote overvloed was van brood in *Bestiania*, waar van het gebruik de lieden van dat land dronken maakte.

Vervolg van bladz. 58.

Haec dum aguntur in Bestianiâ, dat is grouwelijk overgezet, terwijl alle deeze duiveljagerijen voorvielen in *Bestiania*, was het ook niet helder onder de stoeterijen van onzen held. Integendeel rookte 't 'er impertinent. De schoorsteenvegers liepen iemand ieder ogenblik op 't lijf, dat 't 'er niet te houden was; zo als het indedaad dan ook niet meer wierdt, zedert eenige rook-verdrijvers begreepen, dat het beste middel om rook te verdrijven, was de schoorsteenen toe te metzelen.

DEEZE rook nu verspreidde zich over alle de velden; en 't wierdt 'er zo pik-donker, dat men kon noch zien, noch denken om de knap of huisselijke beezigheeden.

OOK waren 'er, vóór deeze rook verdrijvende operatiën in dat gewest, eene meenigte van insecten, die de veldvruchten van den landman opäten, als zij nog op 't veld stonden.

GEVOEGLIJK laat zich dit gespuis in drie klassen verdeelen.

DE eerste bevat de grootsten. Hunne familie was niet talrijk, misschien geen dertig sterk, maar zeer groot; hunne schrokkigheid zou drie vierde van een oogst des geheelen lands hebben verzwolgen.

DE tweede klasse bevat de bonte sprinkhaanen, die de boeren bestendig op den neus sprongen, en door, God weet! wat al kattenkwaad, hen ongelukkig maakten.

MAAR de ergsten van alle waren die in de derde klasse, namelijk een heirleger van Zwarte Vliegen. - De Natuur is een pakhuis van merk-

waardigheeden, en van singulariteiten. Eene uit de duizenden, ons schijnbaare, grilligheeden is die van zeker insect, welke, op Gods lieven aardbodem, geen andere kraam-kamer vinden kan, dan den endeldarm van 't paerd, en daarin zijne eijeren laat uitbroeijen. Zo zijn onze Zwarte Vliegen gewoon te nestelen in de ooren van allen, die onbezorgd leefden, zonder 'er katoen in te stoppen. Het eerste, waar aan men deeze inkwartiering, vergezeld van veel gesuis, ontwaarde, was de duizeligheid van den patiënt; die gevolgd wierdt van eene bijzondere zwakheid in de knieën, waarop zij inzakten, onbekwaam om overeinde aan 't werk te blijven; en dat deeze duizeligheid aan dit gesnor geen windeijeren lag, weeten deeze geplukte vinken best. Gelukkig, ja driewerf gelukkig, mag men wel uitroepen, de zulken, wier ooren *ininkwartierabel* zijn, voor zulken gespuis! Waarlijk 'er is maar half zo veel nodig, om een eerlijk mensch den kop op hol te maaken.

DE rook, waarvan hier boven, belette nu

Largo.
Adagio. zie blaadz. 75.
O! O! in fol'i — o!
Weer het Trojaansche paard uit't land. Weer het Tro-
jaansche paard uit 't land, of anders, of anders helpt gij u zelfs, of anders helpt ge u zelfs van
land. Weer het Trojaansche paard uit 't land, of anders helpt ge u zelfs verkant: of anders
Verso. zie blaadz. 68.
helpt ge u zelfs verkant: Hoort Mannen! Mannen hoort! Veel beloven, weinig
Recitativo.
geven doet de gekjes in vreugde leven. Veel beloven, weinig geven doet de gekjes in vreugde leven, doet de
gekjes in vreugde leven, doet de gekjes in vreugde lee — — ven

wel te zien, maar zou op zich zelven niet belet hebben te hooren. Noch PRIESTLEIJ , noch LA VOISIER , noch MONTGOLFIER , hebben denzelven beschreeven. Hij is van een vlak strijdigen aart met dien des laatstgenoemden; want in plaatze van de ligchaamen te doen rijzen, doet hij die vallen. Zeelieden hebben tot hun troost waargenomen, dat wanneer het mist, 't tevens dood stil is; dan deeze rook gaat vergezeld van een zwaar gedruis.

LEZER ! misschien lustte het u eens 't oor te leggen aan een korf, als de bijen den aftocht blaazen. Zo nu eene ordentlijke zwerm maar 4000 bijen telt, en die zo een drommelsch geraas kunnen maaken, reeken dan uit wat meer dan twintig millioenen schepzels, ieder een zwermende bijen-korf gelijk, kunnen uitvoeren. Zeker is 't, dat 'er tijden verliepen, waarin de een den ander van wegen het gedruis niet verstaan kon.

ONDER zulke ongunstige omstandigheeden, liet het zich niet aanzien, dat het jammerge-

klag der bovengenoemde keeshondjes ooit ter oore van het *Trojaansche Paard* zou hebben kunnen komen. Hierom namen die, dat is eenigen, van *Bestiania* de voorzorge, met overgroote kosten, zeer groote blaasbalken, even over de grenzen van hun land te plaatzen, die sterk aangezet voornoemde geluid tot in zijne ooren deeden arriveeren.

LANGEN tijd bleef hij doof voor hun geklaag over AMBIDUBIUS. Ook moet ik hier ter eere van de familie van het dier, nederschrijven, (en dit strekke ten bewijs mijner onpartijdige waarheidsliefde) hoe men de klagers in den aanvang, met eene soort van neus, en een *daar twee kijven, hebben beiden schuld*, afwees, hun onder 't oog brengende, dat 't wel ongelukkig was, wanneer eene familie in onmin leefde, maar dat het schandelijk was, de vlam de deur uittelaaten slaan; maar, maar, maar, dat het krankzinnig was, de buuren interoepen, om de rusie bijteleggen: omdat dit bezwaarlijk plagt aantegaan,

zonder dat 'er iets uit den boêl vermist werdt.

DE summierlijke inhoud der rescriptie van de familie, op 't klaag-schrijven der *Bestianiaanen* was:

> ‘Weert het *Trojaansche* Paerd uit 't land,
> Of anders helpt g' u zelfs van kant(*).
> En daar wij weeten, dat gijlieden u beter verstaat op tweemaal twee is vier, dan op *ut, re, mi, fa, sol*, zo hebben wij 't op nooten laaten zetten; op dat gijlieden het dagelijks moogt neuriën, het geen ulieden profijtelijker weezen zal, dan uwe lamentable melodijen.’

MAAR 't mogt al niets baaten; en 't was praaten tegen een dooven. Dat verbruide borduursel! dat zo geduchte tornen aan de livreikoorden bedurf alles, en verdrong alle redeneeringen.

HET valt mij nu niet bij; en wat hoeft het

(*) Eene snotterige rijmelarij! Zo gaat het een mensch als men zich brouilleert met de Zanggodinnen! zo even dacht ik, dat de juffrouwen niet meer boos waren.

ook? omstreeks welken tijd, en ongevaer om welke reedenen het *Trojaansche* Paerd veranderde van politiek sijsthema. Zeker is 't, dat de zo evengemelde ingetogenheid niet altoos duurde; het zij die verandering te wijten zij, of aan de natuurlijke wispeltuurigheid van het dier, of aan het aanhoudend gejammer van voornoemde hondjes.

TOEN nu het *Trojaansche* Paerd beslooten hadt een springtochtje te maaken na *Bestiania*, wilde het methodiek ageeren. Ten dien einde blies hij uit eene frisse provisie van 't hier bovengemelde parfuim, met oogmerk, om te ondertasten, of de *Bestianianen* ook rijp waren voor het geen hij noemde de *verlichting;* in welk laatste woord hij zich vergiste; moetende geweest zijn *opligting:* zo als dit alles ter zijner tijd kennelijk zal worden.

NOOIT bediende eenig *Trojaansch* Paerd zich van zijn parfuim, met zo gewenscht succes, dan in het geval voorhanden; en de helft der *Bestianiaanen* was zo bedwelmd,

dat zij krom voor recht, zwart voor wit, de nacht voor den dag aanzagen, dat zij huppelden en dansten, wanneer zij zich hadden moeten achter de ooren krabben, dat zij schaterden van lagchen, toen zij bitter hadden behooren te schreijen.

(VERBEELDT u eene familie, die op 't ogenblik als huisbraakers de poorten zoeken te overweldigen, die zelve gaan ontgrendelen, zeggende: '**Mannen komt binnen**.' Hun kisten en kasten openen, zeggende: '**Vrienden tast toe**.' - En van alle deeze halsbreekende luchtsprongen waren wij ongelukkig veroordeeld de ooggetuigen te zijn, met dezelve aandoeninge, die iemand ondervindt, welke uit zijn eersten slaap opgewekt door een misbaar, in schrik de trappen afvliegt, de glaazen van zijn huis hoort inslaan, en een begin ziet maaken van 't plunderen zijner woninge, dat is, met een innig gevoel van hartzeer.)

ZICH nu wel verzekerd hebbende, dat hij den *Bestianiaanen* paardendrek voor vijgen

kon verkoopen, liet hij aan hun 't navolgend zendschrijven afgaan:

M a n n e n - b r o e d e r s !

‘'t Is ulieden bekend, hoe wij altoos, met de tederste, de oprechtste, de belangeloosste liefde bemind hebben de Bestianianen. **Uw jammergeklag over 't godtergend wangedrag van** AMBIDUBIUS , **over zijne tallelooze vexatien, over 't ondragelijk juk zijner tierannij, hebben ons edeldenkend hart van een gescheurd. Mannen! waar zijn uwe oude kragten? zo zijn de keetenen, waarin die tijran u geboeid houdt, te vast geklonken, om door uwe vrijheid-minnende handen alleen verbrooken te worden. Gij kent onze edelmoedigheid! Dat die dwingeland beeve voor onze onoverwinnelijke poot! Straks zullen wij komen, om hem te verdelgen van de aerde. Het gevoelen van uwe verlossers geweest te zijn zij de eenige belooning van onze belangelooze on-**

derneeming! weldra zal, door onzen onweêrstaanbaaren invloed, de tijd herbooren worden, waarin gij nog eens drie man zult zeven armen afhouwen. Gelooft toch, dat niets aan ons edelmoedig hart nader ligt dan uwe vrijheid en voorspoed: want wij kunnen, gij weet het, noch vlijen, noch liegen.'

Zij-stap over het *getromp en geruiter* .

Wat zoudt gij zeggen van iemand, die een vriend verzogt hebbende op een Concert, hem door de Muziek-zaal omvoert, één uur na dat alle de Muzikanten reeds vertrokken zijn; staande houdende, dat de lucht in die zaal nog dezelve is, als zij was voor vier uuren. Gij zoudt 'er om lagchen! en waarom lacht gij dan niet om de historieschrijvers, die van daag spreeken van onze zaaken, zo als zij stonden voor anderhalve eeuw?

Het leeven leevert op eene schilderij in eene bestendige beweging. Men verhaalt van menschen, die met zwart hair na bed gingen en

met grijs hair opstonden. Doorgaans beweegt het tafereel zich wat langzaamer, en de tijd, die 'er de aanvoerer van is, wordt te recht vergeleeken bij eene vijl, die alles zagtjes afneemt.

De tijd heeft nog eene andere eigenschap, namelijk te zijn een rechte haspel, die groot en klein, bitter en zoet, bitter dooreen kletst.

Zo nu de tijd en vijl en haspel is, zo is het menschelijk leeven niet min op de vaste wal als op 't water eene scheepvaart, waarin ieder ogenblik het schip verandert van positie. Dat zij die in het ruim zitten, of in de kuil loopen, schadeloos (of 'er mogten historieschrijvers onder zijn) deeze verandering van positie veronachtzaamen, maar zij die in de stuurstoel zitten, of aan 't roer staan, moeten ten minsten één oog altoos open hebben.

Wat zal ik zeggen! 't is digt bij de eeuw zedert dat oog meestäl geslooten was! of zo 't open ging, men 'er de dingen mede zag, zo als zij stonden in den voorleeden tijd.

Dit is eene der oorzaaken, die zonderling heeft medegewerkt ten nadeele van dit land.

Voor 't zelve is voorwaar ieder oorlog een ongeluk; om dat het zijne kragten vermindert: dan dit ongeluk wordt dubbel, zo 'er bijkomt, dat onder de hoofden van 't zelve de opinie

van zijne sterkte dezelve blijft, als die was voor den oorlog.

Hadden die hoofden, voor twintig jaaren, de beide oogen niet gewend gehad na de gebeurtenissen van de vorige eeuw, hadden zij ten minste 'er een van gevestigd op het geen hen omringde, ik zoude misschien nimmer gelegenheid gehad hebben dit vertoog (helaas! mostert na den maaltijd) te schrijven.

Greetig doe ik hulde aan onze Helden van de vorige eeuw. Ik verhoogmoedig' mij op hun landgenootschap. Ik smeeke den Hemel, dat ook in het tegenswoordige geslacht 'er gevonden mogen worden, waarop de naneeven groots mogen zijn: en met dit al, durve ik opgeeven als een vraagstuk: ‘of de diensten, welke deeze Helden hun Vaderland toebragten, aan 't zelve meer voordeel deeden, als de ondiensten aan welke hunne nagedagtenis de geboorte gaf, nadeel deeden?’

Ik beweer', dat zo alle onze Zee-Helden van de vorige eeuw nog aanwezig geweest waren, voor vijf- en twintig jaaren, zij toen niet geweest zouden zijn, wat zij voorheen waren: want men kan geen ijzer met handen breeken. Zodanig was de staat van zaaken hier en elders veranderd!

Het betoog van dit beweerde kunt gijlieden haalen uit de comparatie van de lijsten der

Zeemacht van Engeland en deeze Republiek; en de vermindering van de laatste, zedert hondert jaaren, de vermindering van geöefende Zeeluî en Zee Officieren, de verslimmering van onze zee-gaten, verlies van een legplaats voor de oorlogschepen in 't wintersaisoen, gesteld tegen over een aanhoudend arbeiden aan 't vergrooten en verbeeteren der Marine aan de overzijde, zal u ten betoog strekken.

Eene Mogendheid van den derden rang, zo als wij plagten te zijn, toen wij nog eenigen rang hadden, kan door een abuis van die van den eersten rang voor een ogenblik met dezelve hardebollen; maar de uitzondering maakt niet den regel.

Wanneer nu een uitgeteerd ligchaam, meenende nog meester te zijn van zijne oude kragten, de zinneloosheid heeft, om te willen vechten tegen een gezonden reus, zo loopt hij op zijn laatste gras.

Nog onlangs ligt de Heer *** te bed met een gebrooken been. In toorn ontstooken vergeet hij zijn been-breuk, vliegt van 't bed op, ploft ter aarde, breekt zijn been op nieuws, niet zonder groot gevaar, zeker met een groote verspillinge van kragten. -

Gelooft mij, dat zij die u aan de ooren leggen te lellen van TROMPEN en DE RUI -

TERS , of gek zelve zijn, of 't ulieden zoeken te maaken.

Besluit.

En welk is 't *facit* van dit artikel? is het, om dat wij onze zeemacht niet kunnen brengen tot de hoogte van die der *Engelschen*, dat wij daarom dezelve beneden, en onze ressourcen en beneeden onze behoeftens moeten laaten vallen? maar waarom, wijl wij geene legers kunnen onderhouden, geëvenredigd aan die van *Vrankrijk, Oostenrijk, Rusland, Pruissen*, houden wij nog eenige legermacht in onzen dienst? Waarom houden *Denemarken, Zweeden* en *Rusland* eene Vloot, ofschoon die Vloot zwakker is dan die van *Engeland?* Het oogmerk van dit schrijven was: 1. Alle aerde-potten afteraaden het hardebollen tegen de ijzere potten. 2 Eene Marine daartestellen, niet geëvenredigd aan onze behoeftens, (want deeze vorderen misschien eene zo groote als die van *Engeland*,) maar eene geëvenredigd aan onze ressources, in stuk van finantie, bevolking en zeevaart; in één woord, te springen, maar niet verder te springen, dan onze stok rijkt.

***Vervolg bladz.* 79.**

IN zulke soort van schrijven - iets waar van gijlieden misschien onkundig zijt, zit, in zulke soort van geleegenheeden, eene *quasi* magnetische kragt. Ik weet niet, of gijlieden mij begrijpt, Gelijk de zeilsteen de hoedanigheid bezit, het ijzer met den eenen pool aantetrekken, bezit hij tevens die om 't zelve met den anderen pool aftestooten. Even zo werkte nu dit kleine briefke. Aan de eene zijde vermeerde het grotelijks de aantrekkende kragt na het *Trojaansche* Paerd, aan de andere zijde vermeerderde het de lust om AMBIDUBIUS wegtestooten.

'T IS zeer zeker, dat op het ontvangen van dit schrijven eene groote blijdschap gebooren werdt onder de helft der *Bestianiaanen*. Men gaf dikwerf concerten, waarop men Hymnen zong ter eere van 't *Trojaansch* Paerd. Ook ontbrak het geenzints aan maaltijden en dans-

partijën, kenbaar door de gulhartigste en best begreepene vreugde.

MEN vondt zelfs eenigen, onder de voornaamsten der *Trojaanschen* Paerden-gezinde *Bestianiaanen*, die, in den zondvloed van deeze hunne vreugde, ten hunne kosten, Catechiseer-schoolen oprichten, alwaar men tot laat in den nacht arbeidde, om door het leezen van stichtelijke boekskens over de *Ambidubiaansche* Tierannij, hunne geloofsgenooten moed in te boezemen tot het afwerpen van het *Vleesch-noch Vischiaansche* juk. Deeze Catechiseer-schoolen namen spoedig op, kreegen grooten toeloop van proselijten, zedert de goede gemeente de lucht kreeg, dat het gezelschrp *gratis* bediend werdt van zeker *Schiedamsch arcannum*.

MET dit laatste gaat het als met andere *arcana;* 't heeft zijne vrienden en vijanden: edoch, beiden zijn 't daarin vrij eens, dat zo dit *arcanum* versterkt het hart, 't zelve in tegendeel verzwakt en 't hoofd en de beenen. -

Jeremiade.

Zo eenig mensch de behendigheid nodig hadt, om met beide handen te gelijk te schrijven, was het, waarachtig! een Historieschrijver: want tot dus verre is het niet costumierlijk, dat men, even als in de muziek de partijen, de gebeurtenissen, de een na de ander, in *partituur* brengt, om ze met gelijke schreden, even als soldaaten marcheeren, te doen voortgaan. Nu is men altoos uit de maat.

BIJ voorbeeld, in mijn geval, zo iemand dagt, dat AMBIDUBIUS dood of lang vertrokken was, zou ik het den man kwalijk mogen neemen; daar 't wel een uur is, dat ik geen woord van hem gesprooken heb? Neen, vrienden! hij leeft nog, juist niet wel zo fris als een visch: 'er komt reeds een luchtje aan. Want hij, die gezwooren hadt zijn dood, de held onzer historie, 'k meen het *Trojaansch* Paerd, stondt reeds met ééne poot op het land der *Bestianiaanen*.

'k Gaa voort. In deeze positie bleef het eenigen tijd staan, bot met zijn snoet voor een breed water. Hij bleef staan bot stil, herzeg' ik: want gij moet weeten, dat mijn Paerd geheel anders dan andere Paerden, niet kan zwemmen. En 't laat zich aanzien, (of hij mogt 't opgegeeven hebben) dat hij 'er nog zou staan, was het niet gebeurd, dat zeker *Noordsche* Tovenaar, wiens naam uit de *hijperborische* spraak in de onze getrouwelijk overgezet, beteekent Winter, hem 'er over geholpen hadt. Niemand, uitgenomen de familie van het *Trojaansche* Paerd, is 'er die twijfelt aan den dienst, dien die Tovenaar hem bewees. En nn zou het *Trojaansche* Paerd dit exploict wel aan zijne knappigheid alleen toegeschreeven willen hebben! En zo doet hij dagelijksch!

VAN dat oogenblik gaf AMBIDUBIUS den geest; of zo 'er iemand aan twijfelt, hij stierf.

OOK hier mede, beklagenswaardige AMBIDUBIUS ! hebt gij het bitter verbruid. Singu-

lier menschdom! Men wilde uwen dood, en gij mogt niet sterven! ô Schimmen van AMBIDUBIUS ! stoort u aan geen gekkenpraat; en zijt gerust, dat hij die ze niet uitslaat, u niet zal veroordeelen.

EN nu, wijl *de mortuis nil nisi bene*, zoo mooge, mijnentweege, zijne assche rusten in vreede, tot aan 't uiteinde der aerde!

Een sprookje.

't Gebeurde, 't is niet wel hondert jaaren geleeden, dat jonkheer MUTATO NOMINE , D.T. meer liefhebber dan behendig hengelaar, zich een zwaaren visch-hoek diep in de kuit sloeg. De Natuur hadt de goedaartigheid en haak en weêrhaak te incrusueeren met eene zoort van eelt. Doch, in spijt van deeze voorzorg, liet hij niet na te hinken, en pijnelijk te hinken. Maar met al die bezwaarlijkheid scharrelde hij 'er meê voort, en kon nog al reedelijk weg afleggen. Eens bal-

Intrêe van 't Trojaansche Paerd in Bestiania, het XVIII[de] *Jaar na de geboorte van den Heere C. Kattekwaad.*

Intrêe van 't Trojaansche Paerd in Bestiania, het XVIII[de] *Jaar na de geboorte van den Heere C. Kattekwaad.*

Intrêe van 't Trojaansche Paerd in Bestiania, het XVIII[de] *Jaar na de geboorte van den Heere C. Kattekwaad.*

oorig, dat hij geen *entre-chat* kon maaken, laat hij, half bestooven van een bruiloft thuis gekomen, een wondartz haalen, en zich den visch-hoek 't been uithaalen. Verwenscht zij de Chirurgijn! verwenscht zij de voorstander van zulke verderfelijke kunstbewerkinge!

HELAAS hij scharrelt niet meer. Het been moest worden asgezet; en nu ligt hij met één been kwijnend te bed!

De joyeuse entrée *van het Trojaansche Paard in* Bestiania.

Eerste dag.

HORATIUS verbiedt zijne medebroeders alle halsbreekende onderneeming; en de HOLLANDSCHE KEUKENMEID gebiedt wat brandt uit de hand te laaten vallen. U, Lezers! een denkbeeld te geeven van de blijdschap der *Bestianiaanen*, bij het heuchlijk arrivement van hun zo lang verwachten vriend

en verlosser, gaat mijne vermogens te boven. Verlost te zijn van dien duivel van een meesterknegt, die de meester zogt te worden over zijne baazen, en dan in 't bezit te zijn van een zo lief, vriendelijk Paerdje; welke reeden tot blijdschap!

DAT alzo wat de mijne niet vermag, de teeken-pen en het graveer-ijzer beproeven! en daar uit zult gij zien, dat ik knappe luî aan mijn snoer heb.

DAAR staat dan mijn Held op stal! zal ik nu de deur toedoen, en de *Bestianiaanen* met deeze vreugde in de maag na bed laaten gaan, denkende bij mij zelven: ‘morgen komt 'er weêr een dag.’ Neen! schoon ik ook anticipeere op de order der gebeurtenissen, moet ik evenwel hier verhaalen, hoe veelen van deeze lieden, en daar onder eenige boezemvrienden van het *Trojaansche* Paerd, welke het zelve alleen kenden bij naam, toen zij het dier met beide oogen bekeeken en berooken, elkander in 't oor beeten, wel zor-

gende zo zagt te fluisteren, dat hij 't niet hooren kon: ‘Hebt gij 't *Trojaansche* Paerd gezien? Hoe schriel ziet hij 'er uit! en daarbij wat een vies gezicht! 't is als of hij ons verachtte; hoe ziet hij op ons neêr! hoe vermagerd! hoe uitgehongerd! hoe akelig toegetuicht; hoe snoeshaanerig in zijn gang! Was dat een Sjabrak? ja! een stuk van een oude deken! en nog vol scheuren en gaten! en wat een omslag van Palvreniers en Staljongens! nu dat zal ons heugen! Neen; die scheeren-sliepen zullen bij mij niet over de drempel komen. 'k Geloof dat ze stijf waren van ongedierte.’ enz. enz. enz.

IN dit verhaal zal ik geloofd worden; want de *Bestianiaanen* zijn een zindelijk, huishoudelijk, eerlijk, dienstvaardig, waarlijk goed, eenvouwdig, niet overslim, iets ondergeestig, niet overgemaniert volkje; ongewoon aan de winderigheid, omslag, snorkerijen, *bombario*, die met het *Trojaansche* Paerd in hun land kwamen. Tot dus verre.

EN dat nu het Beestje slaape; en laaten wij zien, wat het morgen in de mars heeft.

Tweede dag.

Ik heb u gezegd, dat de *Besitianiaanen* goede eenvoudige menschen waren. 't Is waar, maar 't is niet al. De Potentaaten van *Bestiania* houden veel van statie en plechtigheid. Plechtigheid is een sausje, het geen zij, in extra geleegenheeden, weeten te gieten over alle hunne daaden; en daar door meenden zij die daaden geheel te veranderen van natuur. 't Is waar, 'er zijn 'er eenigen, niet lomp genoeg, om in zo een mal gebreid net zich te laaten vangen.

IK heb u op den eersten dag niet omstandig verhaald, hoe de nieuwe Potentaaten van *Bestiania* het *Trojaansche* Paerd plechtig te gemoet gingen en verwelkomden: om dat ik meende en nog meen, dat gijlieden het zelfs begreep. Van deeze plechtigheid is een der kenteekenen de *karré-p'ruik*.

NU hadt het dier bij zijn ontwaaken de vreemdste gril, die men bedenken kan.

VERBEELD u eens! nog was het geen

agttien uuren op stal geweest, of 't wilde dat men hem, *Trojaansche* Paerd, een *karré-p'ruik* opzette.

Men bragt hem, edoch met de betamelijke bescheidenheid, onder 't oog, hoe de karré-p'ruik enkel door de Potentaaten en Souvereinen van *Bestiania* gedraagen werdt; hoe dit eene openbaare infractie op hunne rechten en privilegiën was - hoe AMBIDUBIUS zelve nimmer (*was het met waarheid?*) daaraan hadt durven ruiken.

'ER was zelfs iemand, die, zo ik wel geinformeerd ben, wat meer moeds hebbende, dan de rest, die zich met eenefluisterende stemme liet ontvallen: ‘dat zij het *Trojaansche* Paerd alléén als Vriend en Verlosser verzogt hadden, binnen te komen, en niet om zich eenige adtribuuten van het Magnaatschap, hoedanig wel voornamelijk de karré-p'ruik was, te arrogeeren.

HET karakteristieke der *Trojaansche* Paerden is onverzettelijk te zijn; lieten zij zich ligt

ompraaten, zouden zij geen *Trojaansche* Paerden zijn.

DIT verdroot de nieuwe Potentaaten van *Bestiania*, die zich gevleid hadden, na 't overlijden van AMBIDUBIUS, het beste van zijne nalatenschap te benaderen, machtig, en bragt hen in geene geringe verleegenheid.

MEN kwam onder de hoofden overeen eene plechtige deputatie na het *Trojaansche* Paerd aftezenden, ten einde hem 't onvoeglijke van deeze pretensie onder 't oog te brengen.

MEN doste zich op 't plechtigste uit, en men vergat niet ieder een nieuwe *karré-p'ruik* op te zetten.

HET *Trojaansche* Paerd, schoon anders kort van stof..... (maar

***Een ogenblik*.)**

LANGEN tijd ben ik bij mij zelven twijfelmoedig geweest, wat van beiden op den ganschen aardbodem eigenlijk het gevaarlijkste

is, zich intelaaten in religieuse, of politieke geschillen, met den barbier, op 't ogenblik, dat hij u 't hair van onder de kin gaat wegscheeren, dan wel aan eene jonge, welgespierde deern iets zuurs te zeggen, wanneer 't kemp*hennetje* daar staat, en een natten dweil uitwringt; en ziet! daar nadert het *Trojaansche* Paerd, en redt mij uit die ongerustheid: want het is voortaan bij mij uitgemaakt, dat van alle gevaaren 'er geen grooter is, dan aan 't kijven te raaken met dit gedierte, zo als de Lezer zich zal mogen overtuigen, bij aldien hij hardvochtigheids genoeg bezit, om de lotgevallen van de deputatie voormeld tot aan 't einde toe afteleezen; het geen onmogelijk is, zonder te storten beeken van traanen. Daarom voorziet u van neusdoeken!

Vervolg.

HET *Trojaansche* Paerd, schoon anders kort van stof, hoorde haar zonder eenigen schijn van ongedult. Toen nu zijn beurt ge-

komen was, zette het dier zich op beide de achterste pooten, en bulderde, met een *crescendo* van gramschap, in maniere als volgt:

‘Vervloekte zotskappen, beesten daar gij zijt! hoort, domöoren! na mijne woorden! 't is ruim één dag, dat ik u verloste van onder het juk van VLEESCH-NOCH-VISCH, en alreeds hebt gij eene zo groote weldaad vergeeten! alreeds begint gij de haanen-veer op te steeken. Behandelt gij alzo uwe weldoeners? Merkt gij niet, hoe ik mij voor u in 't zweet werk', en dat alles voor niet?

(*Hier nam het dier een blaasje*.)

‘Hebben wij u daarom tot zulke groote heeren gemaakt, om u al aanstonds den beest te laaten speelen over uwe verlossers? Hebt gij dan, Hondenkinderen! Neeten-zoonen! geen oogen in den kop? en ziet gij niet welke overgroote voorspoed tevens met de Vrijheid, in gelijke passen, met mijne komst in uw land gekomen is?

‘ô Godvergeeten monsters van de snoodste ondankbaarheid! pakt u, op 't ogenblik, uit mijne hooge tegenswoordigheid, of ik ruk u p'ruiken af, die beter passen op houte bollen, dan op de uwen!’

'K KAN niet zeggen, dat deeze statige Deputatie met even groote plechtigheid afdroop.

NU wilde, tot haare smerte, juist het geval of ongeval, dat zekere N.N. een oud trawant van AMBIDUBIUS, wat veel vers bier gedronken hebbende, tegen de stal-deur stondt te....., en deeze *Trojanieke harangue*, zeer duidelijk beluisterd hebbende, zo begon te lagchen.... te lagchen, dat hij zich be-*etcaetera*. Hij moest zich gaan verschoonen.

'T BLIJKT alzo, dat het *Trojaansche* Paerd zich weinig stoorde aan deeze Deputatie, zo plechtig zij dan ook was; en of men hoog dan of men laag sprong, hij moest de karré-p'ruik eens passen.

NA dat men nu den ganschen dag dit be-

langrijk poinct hadt overwogen, en elf maalen op reçes gescheiden, kwam men overëen omtrent de navolgende

Articles Convenus.

I. De Potentaaten van *Bestiania* worden bij deeze hersteld in 't uitgestrektste recht, om de karré-p'ruiken te moogen dragen.

II. Niemand, behalven deeze Potentaaten alleen (het *Trojaansche* Paerd zelve niet uitgezonderd) zal in geheel *Bestiania* karrép'ruiken mogen draagen.

III. Voornoemde karré-p'ruiken zullen bewaard worden in een p'ruikendoos, wel voorzien van een sterk slot, waarvan het *Trojaansche* Paerd alleen de sleutel in 't bezit zal hebben.

ALDUS gedaan op *Uilenstein*, enz. enz. 't *Eerste* Jaar van 't UITGEBROOKEN DOLHUIS.

LIEDEN, die meenen te weeten de gehei-

me der kabinetten, verhaalen, dat zo deeze epineuse materie zo gunstig voor de *Bestianianen* getermineerd wierd, dit alleen te wijten was aan den invloed en voorspraak van zijn eersten Palfrenier, welke zij, ten teeken van hunne erkentenisse, een paar diamanten oorringen lieten maaken, ter waarde van *f* 525,000-:-:

Derde dag.

'T SCHIJNT, dat het *Trojaansche* Paerd een slechten nacht gehad, of dat men hem slecht gestroot hadt. 's Morgens, reeds voor dauw en dag wakker geworden zijnde, liet hij het navolgend schrijven afgaan:

Aan 't volk van Bestiania.

UWE gulle, ongeveinsde oprechtheid maakte van de eerste tijden af een der hoofd trekken

van uw nationaal karakter. Nu hebt gij ons duizendmaal laaten verzeekeren van uwe tedere vriendschap voor ons. Gij weet onder vrienden moet alles gemeen zijn. Gij zult deswegens geen oggenblik aarselen, mij *subito* de navolgende kleinigheeden te doen geworden; wel te verstaan alles betaalbaar in duchtige quitantiën op ROELAND STEEN .(*).

Haver	13,789 Lasten.
Boonen	11,368 Lasten.
Stroo	8,000,000 Bossen.

Alles beste qualiteit.

(*) Daar deeze Kassier reeds voor eenige jaaren verwandeld is in bik-steen, kan men daar uit opmaaken, dat deeze gebeurtenissen niet melkvers zijn, of dat onze Held getrokken heeft op een huis, dat *failliet* was. *Item*. Laat 'er zich uit opmaaken, waarom verscheiden dingen waar en toepasselijk, toen A.E. ze schreef, het nu niet meer zijn, of nu een ander aanzien hebben. Zo veranderlijk is het tafereel des hedendaagschen leevens!

Voor mijn schabrak 15,600 stukken Laken, van negen quart, à 50 ellen per stuk.
Voor 't borduurzel van 't zelve, 123 pond goud, en 331 pond zilver.
NB. Wenschte het zelve binnen drie uuren en vijf minuuten te hebben.
Voor mijne Palfreniers, en het gevolg, het geen ik verwacht

991,891 stukken Karsai.
2,210,000 paar Pantoffels.

Item, 1731 zilvere Roskammen; met dit laatste Artiekel is groote haast: daar mijn voornemen is 'er een groot gebruik van te maaken, enz.

ô HOE groot was de vreugde onder de *Bestianiaanen*, dat de Commercie, Fabrieken en Trafieken, zo bij hen stonden te bloeijen! Deeze was even als deeze geheele Historie van een bargoenzen aart; zij hadt een bijzon-

der uitwerkzel op de onderkaak, en nog meer op de onderlip, welke beiden door voornoemde vreugde zeer verzwakt na beneden hingen; in maniere, dat hunne tronies de helft langer wierden, dan zij waren voor drie dagen.

Vierde dag.

AL wederom wat moois!

LANGEN tijd was 't een grievend hartzeer geweest voor het *Trojaansche* Paerd, zich beschouwende als geheel iets anders dan gewoone Paerden, als zodanig behandelt en beslaagen te worden.

OM een einde te maaken aan deeze verongelijkingen, geboodt hij, dat men hem beslaan zou met goude hoefijzers.

NA veel tegenstribbelings kwam men in deeze kostbaare operatie. Maar het ongeluk wilde, dat ieder morgen, als men het stal opende, de hoefijzers *happa* waren, en de man op 't kerkhof was.

Houbraken sculpsit.
Afbeelding van een Bestianiaan, *op den* 3 *den dag, na den intogt van het* Trojaansche *Paerd, in* Bestiania, *naar 't leeven geteekend*.

ALLE dagen vier nieuwen, zou wat te duur zijn uitgekomen. Hierom hadden die van *Bestiania* de slimmigheid, de Goudsmeden om te koopen, ten einde ze wat te doen talmen in den arbeid.

Volgende dagen.

MEN behoeft geen Paerd, 'k laat staan een *Trojaansch* Paerd geweest te zijn, om te weeten, dat het ongemaklijk loopt, als men een hoef-ijzer verlooren heeft. Alzo was het getob en gemartel over de verlooren hoef ijzers eindeloos.

NU wilde juist het geval, dat omstreeks deezen tijd het *Trojaansche* Paerd gekweld 'raakte met de geelzucht. Deeze ziekte maakt, gelijk gijlieden weet, dat men alles geel ziet. Meenende nu dat het zand, 't geen in *Bestiania* aan den oever van de zee legt, goud was, hadt hij de gematigdheid, om in eens, en voor altoos, zo als hij sprak, alle pretensies aftedoen, te vorderen, dat men hem dertig scheepsladingen met stofgoud bezorgde.

MEN zou ligtelijk geïnclineerd hebben, hem deswegens vertoogen te doen; doch de herinnering aan de voorleeden receptie maakte de menschen huiverig, en deedt de gedupeerde *Bestianiaanen* al wederom veel meer belooven, dan zij houden konden.

EN hier mede hadden hunne kwellingen nog geen einde. Want al in den beginne van zijn intocht in *Bestiania* (het geen ik door de drukte vergat u kont te doen,) hadt hij van alle de huisdeuren in dit land de sloten en grendels laaten afneemen, de bewoners op 't ernstigste gebiedende, de deuren niet te sluiten.

NIEMAND was 'er, die nu niet merkte, dat het *Trojaansche* Paerd kolderde, uitgenomen die (en hun getal is niet *extra*-klein) zelve kolderden; en 'er bleef den arme *Bestianiaanen*, tegen hun zin zich voelende verradelings weggesleept in een verderfelijken maalstroom van gekheeden, 'er bleef, zeg ik, deeze eerlijke *dupes* niets anders overig, dan zich achter de ooren te krabben.

Welke is de voegzaamste houding voor eene Nieuwe Regeering, in geval van eene Eventuëele Revolutie?
Fragmenten getrokken uit drie brieven(*).

Iste F r a g m e n t.

- - 't **I**s waar! en een bekwaam veldoverste heeft niet meer nodig zijne voordeelen weten te nutten, dan bedacht te zijn op eene voeglijke *retraite*, in geval van een nederlaag. Alzo moet ook een staatsman (*naris emunctae*) d.i. die niet snotterig is, een greintje meer dan gewoon vooruitzicht hebben, en met behulp van dat vooruitzicht maaken, dat de waereldsche zaaken, (ten minste zo verre die

(*) Dezelven zijn geschreeven in het najaar van 1799; en nu van weinig toepassing.

onder zijn beheer zijn) die wisselvallig, of liever *misselvallig* zijn, zo veel mogelijk op de rechte zijde vallen: iets 't geen zeldzaam pleegt te zijn, ten zij men bij voorraad dien val bereid heeft.

Niemand is 'er, hoe verre hij ook moge wegloopen met den steun, die deeze staat, of, om mij juister uittedrukken, de tegenswoordige form van Regeering in denzelven, vindt of hoopt te vinden, in 't bondgenootschap van de *Fransche* Republiek, niemand is 'er, die bij de beraamde Expeditie der *Engelschen* tegens deezen staat, niet wel een oogenblik nagedacht heeft, of die staat misschien wel zou blijven staan; en de bekende onbestendigheid van het krijgsgeluk wettigde dat nadenken.(*)

Ligtelijk begrijpt gij, dat te discutieeren, of eene Revolutie voor dit land wenschelijk zij, op dit oogenblik zo onsaisoenelijk is, als kluifjes te eeten in de synagoge. Zulke onderwerpen kunnen onmogelijk aangeroerd worden, in zulke oogenblikken, dan door een vleijer of een zotskap.

(*) Zo de prijs-courant der Nationaale Effecten de balans is, waarmede men weegen kan het vertrouwen der Natie op de voortduuring van haare Regeering, moeten 'er oogenblikken, in 't voorleeden najaar, geweest zijn, waarin dat vertrouwen zo verre was van vol, als 13 is van 100.

Zonder te willen vooruitloopen op gebeurtenissen, van welke de tijd binnen kort verlossen zal, onderstel ik, dat de *Engelschen* slaagen; en vraage, op die onderstellinge, welke de houding zij, welke die Regeering, dewelke de tegenswoordige misschien zou kunnen vervangen, voegzaamst voor het belangen van 't vaderland behoord aanteneemen; met die clausule, dat die Eventuëele Regeering de handen vrij en ongebonden aan eenig verdrag hebbe.

Dan men zou zich bezwaarlijk in deeze laatste benaauwende omstandigheid bevinden, bijaldien het aan mij stondt de lotgevallen van ons waereld-stipje te regelen. Gelijk het voor een stuurman, wien het nu onmogelijk is geworden, 't schip te brengen in behouden haven, raadzaamer is, dat schip te zetten op 't strand, met oogmerk om te minste het wrak en zo veel mogelijk wat van de manschap en lading te bergen, liever dan met man en muis te vergaan: even alzo begrijp' ik, dat, ingeval het geschreeven staat in 't Boek des Noodlots, dat de tegenswoordige Regeering moet vervangen worden door eene andere, het voor de eerste oneindig voegzaamer weezen zou, met bedaartheid en met het beste accoord de helm overtegeeven, dan van 't stuur en uit den stuur-stoel geschopt te worden met brutaliteit.

Zulk een gedrag is, in mijn bijziende oog,

dat van een wijs man; en alle die pp-praatjes van *bloed*, van *laatste druppels bloed, te sterven op zijn post, geen steen op den ander te laaten*, en wat weet ik 't niet al meer, zuivere wind-negotie.

De Kristenen beweeren, dat in 't beginzel, doet aan *anderen 't geen gij wilt dat men u doet*, de geheele zedenkunde beslooten is; en ik beweer, dat in 't woord *belangen van 't vaderland*, 't geen mij flus zonder nadenken uit de pen viel, nu ik 't nadenk', de geheele richtsnoer van den Nieuwen-Ouden of Ouden-Nieuwen Regent begreepen is.

't Is in zulke ogenblikken met een staat geleegen als met eene stad, die belegerd wordt. Men verdeedigt zich zo lang men kan; maar als 'er eens in de kapitaale wal is bres geschooten, capituleert men, liever dan de stad aan storm en plundering en de bezetting aan 't gevaar bloot te stellen van over de kling te springen.

't Is of natuurlijk, of hoogst waarschijnelijk, dat vooraan aan die Eventuëele Regeering zich bevinden zal een (schrikt niet, Lezer!) Stadhouder.

Deeze (of een der zijnen) wijzer geworden, in de duure fchoole van tegenspoed, beleerd door eene twintig-jarige ondervinding, dat de opinie van eene natie omtrent haare regeeringe niet onverschillig moet zijn aan die

regeering, dat die opinie niets anders wil dan eene Republiek, en een onverwinlijken weêrzin heeft tegen eene eenhoofdige regeering, tegens alles wat 'er een reuk van heeft, weetende hoe zeer de opinie, misschien van de helfte der natie, die hij moet trachten te winnen, tegen hem is, zal den ouden menseh uittrekken, een geheel anderen perzoon aanneemen, dan waartoe zijne opvoeding en de tijdsomstandigheeden hem bragten.

Alzo zal hij na niets hooger haaken, dan te zijn de eerste Burger, de WASHINGTON , van deeze Republiek. Vergenoegd met deezen tijtel (en welk gevoelig, onbedorven hart zou 't niet zijn!) zal hij ook niet anders willende leeven dan als zodanig, een hosstaat, die voegt aan een Gemeenebest als kante-lobben (verschoon de vergelijkenis, ik heb 'er geene betere bij de hand) aan de poot van een varken, kamerheeren, guardes-du- corps, opper-jagermeester, opper-schenker, en God weet welk al gesnor! vaendels dragende de wapens van den kapitein-generaal, en niet van den staat, alle *indices* of voor zodanig gehouden, van eene stervende Republiek, van zich verweideren. Men zal in zijne *antichanbre* (zo hij 'er eene heeft) zeker niet zien den president van 't eerste Collegie van Regeering, om te vraagen na instructies, veel min dien president, zijn kamerheer, in den openbaaren schouwburg achter zijn stoel

alle dingen welke zo aangenaam zijn aan den geest van dit volk, als een vreemde hond 't is aan den vleeschhouwer.

Ik onderstel, dat hij in de lange leer-school van verdriet wijzer geworden, den voet alhier aan wal zet, doordrongen van zulke of zoortgelijke gezinningen. Niet zodra zal de gelegenheid het toelaaten, of hij zal zich omringd zien van eene stoet, die om 't hardste schreeuwen zullen *Oranje boven! patriotten na de d.n.d.r*, pronkende met oranje-cocardes als tafelborden, eenige geheel oranje, om 't meest eene vaart loopende op hunne politieke orthodoxie, op hunne volherding in die rechtzinnigheid (misschien bereekenden zij, dat eene apostasie voor hun verlooren was) hem smeekende om permissie de nu onderleggende partij met voeten te mogen treeden, haar te mogen vernielen en verdelgen. ‘Zijn deeze, zal hij zich stil vraagen, zijn deezen dan de lui, die het zo wel meenen met 't Land? zijn deeze de menschen wier raad en wier vriendschap mij voorheen zo veel hielp? vordert 't welzijn van den staat, dat de eene helft van de natie de andere of ombrengt of uitdrijft? zouden zij die nu aftreeden uit het regeerings-gestoelte alle slecht zijn? volstrekt niets goeds gedaan hebben? zou het misschien niet wijzer zijn, voordat men alles kort en klein gaat staan, eerst eens te zien,

of 'er ook eenig voordeel voor de Regeering te trekken zij uit de gemaakte veranderingen? kunnen 'er geene verbeeteringen onder zijn?

Eene Natie is of behoort te zijn als eens groote familie. Zo nu des huisvaders belang is, dat deeze laatste leeve in goede harmonie, is 't dat des staatsmans, dat de eerste niet uit elkander gescheurd zij of blijve door partijschappen. Men beschouwt de verbroedering der Nederlanders als een harsenschim, de wonde die hen van een scheurt, als alleen geneesbaar door den tijd. Vergunt mij, mijne Vrienden! eene andere meening te mogen hebben. Ziet hier het onfeilbaar middel tot verbroedering. Ik verkoop 't ulieden voor niet: maar gaat het daarom niet verachten!

Laat de Stadhouder (gesteld, dat de Hemel het zo beschikt heeft, dat deeze wederom aan 't hoofd, in 't midden, of bezijden onze Regeering gesteld worde) zijnen aanhang met eene vierde min warme vriendschap, dan waarop die aanhang staat maakt, ontvangen; dat hij iets min ijlvaardig zij, dan zij verwachten, om hen te omhelzen, iets min greetig de ooren opene voor hun jammergeklag, en dat hij tevens, verre van de nu afgegaane Regeering te vervolgen, die iets min zuur behandele, dan waarop haare vijanden reekenden.

Deeze eenvoudige staatkunde, aan de hand gegeeven door dagelijksch menschen-verstand, maar verstand, niet spoorbijster gemaakt door hartstogten, zal ten gevolge hebben, dat de eerste, een weinig verslaagen over deeze halve teloorstelling, zo wat bekoelen zullen in hun oranje-vuur of furie, en dat de anderen bezorgd voor mishandelingen, deeze nu niet ondervindende, den Stadhouder uit vriendelijker oogen zullen gaan aanzien.

De passiën nu wederzijdsch gebragt zijnde als in eene soort van koel-oven, deeze fundamentsplank tot verbroederinge gelegd zijnde, kan hij even zeker, als de weg tusschen *Amsterdam* en *Haarlem* recht uit loopt, tot het voorgestelde doelwit regelrecht geraaken, bijaldien hij, de Eventuëele Revolutie daargesteld zijnde, eene weinig talrijke Commissie, uit Oude en Nieuwe Regeering benoemt, die bedaardlijk onderzoekt: 1. welke goede voorvaderlijke wetten en instituuten, zedert 95, enkel uit een geest van tegenspraak en neuswijzigheid, zijn afgeschaft, en die weder in kragt brengt. 2. Welke goede inrichtingen zedert dat tijdstip gemaakt zijn, en die behoudt. 3. Zo hij een Regeering in werkinge brengt, zamengesteld uit de kundigsten, de braafsten, de aanzienelijksten ingezeetenen; enkel in die keuze de belangens van 't Vaderland, en niet

noch driften, noch geleedene beleedigingen of ontvangene diensten in aanmerkingen neemende. En alzo zal de Burger-oorlog den geest geeven. Dat God geeve! *Amen!*

Van den ouderdom.
Interdict.

(Dat niemand, beneden de vijftig, dit leeze op poene van weerzin!)

Bevindt men zich op zee met een lek schip, zo poogt men (als 't water tegen 't pompen klimt) spoedig binnen te vallen; en in 't midden van die pogingen zoekt men, zo men dan kan, de lekken digt te houden. Het leeven is als eene scheepvaart, en de ouderdom, beneevens zijn gewoonen nasleep, een voos ligchaam, het lekke schip. - Dat iemand, die mank gaat, over Gods aardbodem zo goed voortscharrelt, als zijne ontwrichte leden gedoogen, zonder te klaagen over zijn ongemak, is prijsselijk: maar wanneer hij mij wil vertellen, dat mank gaan mooi staat, verlies ik mijne kleine provisie van geduld.

En dit is nogthans het geen gedaan is door M. T. CICERO, in zijn schrijven over den Ouderdom. Zo eenig ordinair Scribent van onzen tijd, à *f* 5-5-: per blad, een dergelijk vertoog van zich hadt laaten afgaan, zeer klein zou, voorwaar! de apparentie zijn, dat hij door mij geleezen zou worden. Maar voor een man als M. T. CICERO, die zeker niet schreef om *f* 5-5-: per blad, neem ik den hoed af; mij reserveerende het recht dien, naar welgevallen, weder op te zetten.

Met ontdekte hoofde gaa ik zijn Ed. Groot Achtbaaren volgen, in zijne verdeediging, of zo gij wilt, loftuitingen, van den Ouderdom.

Vierderlei, zegt hij(*), is het bezwaar der klagers. Het eerste, dat de *Ouderdom ons onbekwaam maakt tot het bewind van zaaken*. Lieve Hemel! wat komt daar de burgemeester uit de mouw! Is hier de zaak van de regeerders, of van de geregeerden? wordt 'er gesprooken van het menschdom in 't algemeen, dat is van den grooten hoop, of van eenige weinigen? Alzo, wijl mijn lezer en ik denkelijk nooit burgemeester geweest zijn, en hoogst-waarschijnelijk het nu nimmer zullen worden, zo stap ik daar over heen, als beneeden of bezijden mijne aandacht.

Het tweede bezwaar is, dat de *Ouderdom het ligchaam verzwakke*. Ik spreek' hier al

(*) *De Senectute*.

wederom van 't menschdom en niet van burgemeesters. De bestemming van de meenigte is te winnen voor zich en de zijnen de kost door den arbeid zijner handen. Zo nu de ouderdom die handen zodanig verzwakte, dat ze onbekwaam wierden, om te voorzien in de noodwendigheeden des leevens, zou de ouderdom gewis een groot ongeluk, en dat bezwaar zeer gegrond zijn. - Wederom indien 'er om ziek te worden, in het ligchaam zekere sterkte gevorderd wordt, is 'er in de zwakheid iets troostelijks, voor zo verre zij dient ten behoedmiddel tegen ziekte: maar zwakheid is geene corruptie, doorgaans de gezellin des ouderdoms.

't Derde artiekel is, *dat de Ouderdom mist de wellust*. ‘ô Heerlijk present, zegt gij, (of CATO voor u,) zo de ouderdom ons dat ontneemt, het geen in de jeugd het slechtste is.’ En gij en uwe *Architas* leerende: ‘dat geen grooter pest aan den mensch van de natuur gegeeven is, dan de wellust des ligchaams,’ doen mij lagchen! Zo het genot van wellust ons gelukkig maakte, wat doet dan alzo de berooving van dat genot? Eerwaarde Grijsaarts, toen de Vos zeide, dat de druiven zuur waren, om dat hij 'er niet bij kon, waren ze 't daarom? en bleeven het geen lekkere druiven? --

Van voorlang heeft men den eernaam van wijsgeer voor de varkens gesmeeten, en geschonken aan menschen, die niets voor zich hadden, dan grillige, misselijke opiniën. Zo heet dan ZENO, door Gods genade! ook een philosooph. Hij is, gelijk gij weet, het hoofd der Stoïcijnen. Indien de menschen wijs genoeg waren, om enkel het gezond verstand en de ervaaring te volgen, en niet weg te loopen met het geen vreemd en onnatuurlijk is, zoude hij weinig fortuin gemaakt hebben. Maar het tegendeel is waar, en zijn vies leerstelzel komt nog dagelijks uit de mouw(*); ofschoon 'er geen ander is, dat met zo veel studie de gezonde reeden en de ondervinding in 't aangezicht vliegt.

Volgens deezen man staat het geen in ons voelt en denkt, de ziel, tot het ligchaam, als ik hier staa tot mijn herberg; even weinig als 't schrobben, boenen, secreet-leegen, timmeren, metzelen, verwen van het huis, invallen van 't dak of schoorsteen (mits mijne kamer in haar geheel blijve) mij aandoet; even zo weinig doet de koorts, kiespijn, jicht, graveel, kolijk, 't breeken van armen en beenen, de ziel aan; en met die zelve deelneeming,

(*) Dagelijks hoort men 't ligchaam den kerker van de ziel noemen.

waarmede een reiziger zijn herberg verlaat, met even zo veel deelneeming verlaat, bij het afsterven, de ziel het ligchaam. Zij hebben beiden niet meer met elkander gemeens, dan het pennemes, dat voor mij ligt, en de koker.

Zulk *raserneeren* is openbaar rebelleeren tegens het dagelijks menschen verstand en de handtastelijkste ondervinding. Gebooren uit ondragelijken hoogmoed en domheid, sleept dit stelzel zijne aanhangers in een eindeloozen maalstroom van zotternijen.

Uit deeze stinkende bron heeft, in dit derde artiekel, M. T. CICERO zijne argumenten, om dit derde bezwaar te verligten, geschept.

Quand l'absurde est outré,
On lui fait trop d'honneur,
En voulant par raison combattre son erreur.

LA FONTAINE.

Ik ben zo gebeeten op dit stelzel, dat, zo ik den Heer ZENO, in de andere waereld, met kennisse tegen kom, ik mij verlustige in het vooruitzicht, van hem een duchtigen schop te geeven: en dit zal ik des te eer doen, wijl ik toch weet, dat een schop den Stoïcijn niet aan de koude klêeren zal gaan.

SENECA , dien ik nog al wei lijden mag, schoon ik hem anders als een ZENO 's kind voor muf houde, tot lof van den ouderdom spreekende, zegt: ‘dat den liefhebbers van wijn het laatste glaasje best smaakt.’ Doch hierin heeft de oude heer abuis: of 't mogt dan *vin de Segur* zijn.

Ten laatste beklaagt men den ouderdom, wijl hij de voordeur van 't graf is. Zeker is 't, dat zo te leeven een genot is, dat genot te missen, verdrietig valt, en dat het vooruitzicht van dat gemis onaangenaam is: ten ware, dat het leeven was als een maaltijd, van welken men de schotels met onverschilligheid ziet afdraagen, zodra men zich verzadigd heeft.

De conclusie van dit alles is, dat zo 't prijsselijk is, wanneer men mank gaat, dit geduldig te draagen, het belachlijk zou zijn te beweeren, dat mank gaan mooi staat.

Ep. 12. *Deditos vino potatio extrema deleetat*.

Tweede en derde fragment.
Vervolg van bladz. 115.

Wat is de mensch geneegen zich zelven te bewierooken! Daar had ik dan, naar mijne gedachten, mij zo wel uitgesloofd, den burger-oorlog geëindigd, en den vreede tusschen alle partijen voor eeuwig geslooten! Arme AMURATH ! gij vergeet, welk struikelblok gij nog uit den weg te ruimen hebt! De ampten! de ampten! man. Wat moet 'er worden van die geenen, welke de Revolutie van 95 uit hunne posten zette? Hoe zal men oude onrechtvaardigheid te recht brengen, zonder nieuwe te begaan.

Ik beken, en zo ik mij niet bedrieg, zal niemand het ontkennen, dat het veel gemaklijker is, de dingen in- dan uit de war te brengen. Dit is zo zeker, als dat de weg, dien ik tot 't laatste gaa inslaan, aan alle de belanghebbenden zal mishaagen.

'Er zijn Ambtenaaren, welke na 95 van hunne bedieningen ontzet zijn, alléén om dat zij daarin gezet waren door de vorige regeering.

Anderen wederom bekwamen, zedert dien tijd, hun ontslag, om dat zij weigerden te doen eene verklaaring of belofte van getrouwheid aan de tegenswoordige regeering.

Nog zijn 'er Amptenaars, die posten bekleeden, welke door het overlijden der vorige bezitters vacant wierden.

De remotiën der eersten zijn eene der schandvlekken van de Revolutie. Zij verraaden de vermaagdschap van Patriotismus en Egoïsmus. Op oud ijs vriest het ligt. De eerste emotiën van Ministers en Geëmploijeerdens in het oude regeeringswerk werden bevoolen en door de Revolutie noodwendig gemaakt. Maar moesten daarom een heirleger van eerlijke en bekwaame Officianten, die niets te doen hadden met zaaken van Regeering, van hunne bedieningen ontzet en tot den bedelzak gebragt worden? Heeft, tot zelfs eene Turf-tonster, iets te doen met het politieke? Was dit waare Vaderlandsliefde, oude Amptenaaren aftezetten, in perijkel van het bestier van zaaken te brengen, in onervaaren en onbekwaamen handen?

Stelt u in de plaatze van de onschuldig ontzette Amptenaars, die zeker in den beginne van de Revolutie nog wel in geene gelegenheid waren geweest, om te mishaagen aan hunne nieuwe heeren; en die zo zij, in alle

gevallen, toonden, met liefde te denken aan de vorige Regenten, hunne weldoeners, daar door, wat hunne zedelijke persoonen betreft, toonden eerlijke lieden te zijn; stelt u in hunne plaatzen, en gij zult met mij al het onrechtvaardige deezer mishandelingen gevoelen, en gaarne deeze billijken grond van misnoegen weggenomen zien.

Maar! maar! de tegenswoordige bezitter van het ampt (misschien heeft hij 't reeds uit de tweede of derde hand ontvangen,) bezit, bij voorbeeld, een inkomen van *f*2,000. Hij heeft zich in den echt begeeven - hij heeft kinderen - hij heeft verbintenissen aangegaan, welke hij kan honoreeren uit zijn inkomen - in één woord, hij heeft zich gezet op - en gewend aan eene leevenswijze, waartoe hem zijn ampt wettigt. Zo gij nu den nieuwen Amptenaar wegjaagt, begaat gij wel niet eene onrechtvaardigheid, even zo groot als die, waar door de voorige eigenaar 't slachtöffer werdt der Revolutie van 95; maar reeken, hoe vee le ongelukkigen gij maakt door ieder remotie!

Verre van kans te zien, om 't ieder een naar de zin te maaken, zie ik groote waarschijnelijkheid, om oude en nieuwe Amptenaars beide tegens mij te vertoornen, zo mijn raad gevolgd wierdt, namelijk, den laatsten den last opteleggen, om den eersten eene re-

cognitie, leevens lang, bedraagende de helft van 't inkomen, uittekeeren; met de clausule, dat bij het overlijden van de nieuwen Amptenaar de oude wederom in zijn voorigen post treede. NB. Ieder begrijpt, dat hier enkel de reeden is van posten, die met het politieke of de regeering niets gemeens hebben.

En nu mij deeze lastige supplianten, zo goed en zo kwaad ik dan kon, van den hals geschooven hebbende, zal het veel gemaklijker zijn, met beide de anderen vaerdig te worden.

Wanneer iemand, het genot hebbende van een ampt, weigert getrouwheid aan eene Regeering, niet *van* welke, maar *onder* welke hij dat genot heeft, is het wel gewis, dat die Regeering buiten allen blaam is, zo zij 'er hem van ontzet: maar de vraag is, wanneer eene Eventuëele Revolutie deeze laatste wederom doet aftreeden van het regeerings-kussen; geest dan die voorleeden weigering van getrouwheid hem billijke aanspraak, om uit dien hoofde, in zijn post hersteld te worden? Heeft ieder Regeering recht, ten minsten van haare Amptenaaren, te vorderen eene beloste van getrouwheid, was in die vorderingen van de zijde der Regeeringe niets onbillijks, gaf zijne weigering haar genoegzaamen grond tot ontzettingen, verloor hij zijn ampt door eigen moedwilligheid, zo durve ik op dit ogenblik

niet uitcijferen, met wat recht hij vorderen kan hersteld te worden in zijn ampt.

Wat aangaat alle die Amptenaaren, welke nu posten bekleeden, vacant geworden door het afsterven der vorige bezitters; het spreekt van zelven, dat het even onrechtvaerdig zou zijn deeze te removeeren, als het was het te doen even na 95. -

Na de Regeering volgen onmiddelijk in aanzien de Geestelijken. Maar hoe zal het met dat aanzien gaan, zo de behoeftigheid hen dwingt, te loopen met kouzen gestopt boven den schoen? of - wat erger is, met kouzen met gaten? - of, wat de Hemel verhoede, zonder kouzen? De gemeene Lands kasse zal binnen kort ophouden de Predikanten te voeden. Ik gaa nooit in de kerk, ik profiteer nooit onder hun gehoor (*profiteeren* zeg ik, dus zal men mij niet verdenken te spreeken uit eigenbelang, wanneer ik verklaare dat deeze behandeling onrechtvaardig en onbarmhartig is. Indedaad het behaagt mij niet, wanneer ik mij verbeelde een geheel regiment lieden grijs geworden in het prediken, iets waarbij zij niets hebben kunnen overgaêren, nu grijs geworden, en met de grijsheid arm, en onbekwaam om iets anders te doen, dan te prèeken! en met een leêge maag preêkt het slecht! Neen! hierin hoop ik zal verandering gemaakt worden.

Belangelooze goedwilligheid.

'Er is in ons waerelddeel een land, waarin meesterächtige uitspraaken van oudsher in de mode geweest zijn. Kinderen van zes jaaren plagten 'er te spreeken als mannen van zestig. 't Is - alles over 't geheel genomen - het vruchtbaarste land van de aarde; maar 't is als of zedigheid niet wil groeijen op dien bodem; zij maakt 'er weinig fortuin; daar zij algemeen gehouden wordt voor nietsbeteekenendheid of slechthoofdigheid. (Zedigheid is toch in mijn oog als een *Alma-viva*, of ronde mantel, door behulp waarvan men zijne schitterende zijde uit 't oog houdende, den nijd in slaap houdt, waarmede men zijne gebreken bedekkende, zich bedekt tegen veelerlei injuriën.) Onder deeze menschen stondt voor ruim hondert jaaren een man op, die ééns voor altoos heeft uitgemaakt, dat alle menschelijke daaden, die geene zelfs welke men voorheen hieldt voor staalen van de belangelooste edelmoedigheid niet uitgenomen, alle spruiten uit eigenbelang, en aan eigenliefde haare geboorte al-

léén verschuldigd zijn. Ofschoon het nu hard valle, dat aan iemand, die op een eenzaamen weg, waarop hij van niemand gezien wordt, aan een onbekenden armen een gulden gaf, gezegd worde, dat hij een eigenbelangzoeker is; zelfs zo hij dit stuk gelds weggaande neêrgelegd heeft, om de dankbetuigingen te ontduiken, is deeze gewaagde machtspreuk als eene staale wet langen tijd doorgegaan.

Onlangs is 'er echter in een ander land iemand opgestaan, die heeft durven bestaan, deezen grondregel in de zedenkunde eens te gaan uitpluizen, en, naar ik hoor', de dwaaling deezer stellinge aan den dag te leggen. Te oud geworden om eene nieuwe taal te leeren, heb ik de werken van dien man niet durven bij de hand neemen, en loope alzo geen gevaar mij schuldig te maaken aan letterdieverij in deeze onderneeming, dienende om te betoogen, dat den mensch is ingeprent een beginzel of instinct van Belangelooze Goedwilligheid.

Ik onderstel iemand, veroordeeld voor zijn geheele leeven tot de gevangenisse, iemand, dien door deeze sententie alle banden, alle betrekkingen met 't menschdom zijn asgesneeden. Ik onderstel, dat deeze gevangene van 't dak ziet gevallen een, hem onbekend, kind in de ijzere pennen voor de traliën van zijn kerker,

wiens pijnelijk wringen hij kan zien, wiens gekerm hij kan hooren, en ik vraage, of hij de vrijheid heeft, om doof te zijn voor bovengezegde instinct; of hij meester is, om niet pijnelijk aangedaan te worden door dit ongeluk, of 't aan hem staat niet te wenschen, dat het schepzeltje afgeholpen wordt van de pennen, of hij kan nalaaten welvergenoegd te zijn, zich te verblijden, wanneer dit schaapje gered wordt.

Ik haal' dit voorbeeld aan uit duizenden, om dat het mij juist voor de gedagten kwam, om dat ik meende, dat het alle *chicanes*, allen verband met de eigenliefde uitsluit; om dat ik mij verbeeldde, dat het dáárzijn van dit instinct in den mensch eens onwrikbaar vastgesteld zijnde, men daar uit zou mogen voortredeneeren. Dit instinct werkt ieder oogenblik in duizend gevallen, waarin het gezicht van een aannaderend gevaar van ramp of destructie, waarmede de ons onbekende evenmensch bedreigt wordt, ons ongerustheid, schrik en benaauwdheid aanjaagt, waarin te zien, dat hij dit gevaar is te boven gekomen, ons verblijdt. Even als in twee muziek-instrumenten, (de vergelijking is niet nieuw) die nauwkeurig gestemd zijn uit denzelven toon, het aanraaken van de snaaren in 't eene die in 't andere doet klinken, even zo doet het, ter kennisse gekomen, lijden van den een den ander lijden.

Wie bewondert in deeze schikkingen niet de wijsheid der Natuur? Daar de mensch zo gemaakt is, dat de een de hulpe van den ander behoeft, en langen tijd behoeft, kon 'er geen beter çiment voor de gezellige zamenleeving worden uitgedagt; want daar het lijden van den een een lijden is voor den ander, daar hem dit lijden te ontneemen eene verzagting is van onze eige pijnen, daar wij bestendig werken, om allen ongeluk van ons aftekeeren, moet uit deeze bron onmiddelijk vloeijen een stroom van onderlinge behulpzaamheid.

Zo nu eens anders ongeluk ons ongelukkig maakt, zo iemand, die werkt ten kosten van duure opöfferingen, om zich te ontlasten van 't pijnelijk gevoel, 't geen 't lijden van een ander hem geest, niet gezegd mag worden *belangeloos* te handelen; zo de behoeftigen, die tusschen vier oogen gered wordt uit den nood, berechtigd is aan zijn helper te zeggen: '**Gij zijt duur aan mij verplicht, dat ik u geleegenheid gegeeven heb, uwe belangens zo te bevorderen**.' zonder dat de ander deezen sophist (in mijn oog) een schop mag geeven voor 't vleezigste deel van zijn ligchaam, dan moge, in dit bedurven huishouden, van mijnentwege de Hertog van ROCHEFOUCAULT recht hebben in zijne

meeninge, dat 't Eigenbelang het beginzel is van alle menschelijke daaden: met verzoek aan mijne Lezers, om *Belangelooze Goedwilligheid*, aan 't hoofd van dit artiekel, door te haalen, en 'er voor in de plaatze te schrijven: *Medegevoeligheid in den Mensch met 't Lijden van zijn Evenmensch;* en deeze voortreffelijke hoedanigheid der menschheid laat ik mij door geen *Duc* of *Pair*, noch door de Zeven Wijzen van *Griekenland*, noch door den Duivel of zijn Moêr, door den neus booren. -

Wanneer nu de mensch doof voor de gebiedende stemme van dit instinct van Belangelooze Goedwilligheid, of, zo 't dan zo weezen moet, Medegevoeligheid, daar tegen rebelleert, en juist dat geene doet wat die stem verbiedt, dan ondervindt hij in zich zekere ontevredenheid: en dit is 't geen de zedenkundigen noemen Geweeten, of liever wroegingen van 't Geweeten.

De mensch nu van deeze voortreffelijke zijde beschouwd zijnde, voelt men zich geneegen te vraagen: hoe kan 'er op zo een kostelijken grond iets anders dan de beste vruchten geteeld worden? Dat 'er distels en onkruid op groeijen, gaf het zo even gezegde indirect te kennen. Van waar nu met die natuurlijke helling tot goedwilligheid zo veel kwaad?

't Spijt mij het te moeten zeggen, maar ik gevoel mij geneegen te gelooven, (zonder dit gevoelen, dat ook niet nieuw is, iemand op te dringen) dat den mensch een dubbel beginzel bezielt, een van goedheid, een van boosheid. Dit laatste beginzel bij mij zelven uitpluizende, wenschte ik het te kunnen oplossen in een overmaat van Eigen-gevoeligheid, in een Verkeerd begreepen Eigenbelang, of zo iets diergelijks; maar mij dunkt de ondervinding doet dien wensch mislukken, en ontwringt mij de belijdenisse, dat de mensch wel eens kwaad doet, enkel en alleen om 't plaisier van kwaad te doen; doet mij ontwaaren, dat zo de mensch, van de fraaije zijde bekeeken, lijdt, als hij een ander ziet lijden, bekeeken van de zwarte zijde, hij weleens lijdt, wanneer het een ander wel gaat.

't Schijnt dus, zo ik 't geluk niet heb te dwaalen in mijne meeninge, dat de mensch bezielt is door een beginzel tot goed en tot kwaad. Niet verder liggen Oost en West, Heet of Koud, uit elkander, dan deeze beginzels. Dat men niet zegge, dat, even als de melaatsheid, 't schurft, enz. 't ligchaam worden aangezet door den ommegang, wij alzo deeze laatstgemeide kwaade neiging niet *in* de waereld medebrengen, maar die *op* de waereld, bij wijze van eene zedelijke aansteeking,

overërven. 't Spijt mij te moeten zeggen: 't is onwaar. Beziet de menschen 't naast aan 't geen de natuur ze maakte, 'k meen de kinderen, de kinderen onder elkander, neemt aandachtig waar hun bedrijf, en daar uit zult gij kunnen opmaaken, dat het welzijn, het vergenoegen, de blijdschap, het geluk, het *hebben* van den een den ander wel eens ontevreeden maakt, zonder dat de ontevreedene behoeft het geen den ander te vreeden maakt; maakt, bij voorbeeld, dat zij, schoon of gezeeten of niet willende zitten, den stoel zullen omsmijten, waar op een ander vuurig verlangt te gaan zitten. De Lezer ziet dat ik met een zekeren omslag van woorden beschrijve, het geen ik in één woord, in ééne sijllabe, kon noemen, ten minsten het komt 'er 't naaste aan, **Nijd**. 't Was om duidelijk te zijn; en nog eens, ik bedoele hier niet die aandoeninge, welke een hongerige ondervindt, als hij een ander een stuk brood in de hand ziet hebben. Deeze gemoedsbeweeging, de oudste dochter van Eigenbelang, is in mijn oog zo verschoonlijk, zo natuurlijk als de honger. Ik bedoele die afschuwelijke aandoeninge, waar door de mensch zich bedroeft over het geen zijn evenmensch gelukkig maakt, ofschoon hij het geen den benijden gelukkig maakt niet behoeve, ofschoon de bezitting van

het geen des anders geluk uitmaakt, voor hem onverschillig zou zijn. Ik bedoel' de lust om den hongerigen een stuk brood te ontrukken, niet om zich te laaven, maar om 't weg te smijten. 't Spijt mij, dat ik moet zeggen, 'er zijn zulke menschen, 'er zijn 'er voor welke kwaad-doen eene behoefte is, als 't drinken voor een dorstigen. Dan ik hoop' voor de eere van ons geslacht, dat de zulken in de zedelijke waereld zijn, als kinderen met twee hoofden in de natuurlijke.

Eene min lelijke, maar meer algemeene eigenschap den mensch aangebooren, niet aangewreeven door zedelijke aanraaking, is de Heerschzucht, door welke, van de eerste kindsheid af, de een den ander van zich zoekt te maaken een slaaf, en die, in de groote kinderen, de waereld, van wiens stoffagie men bijna een paradijs kon maaken, verwandelt in een eeuwigduurend treurtooneel van eindelooze jammer en elende. *Basta!*

George de Derde,
Door Gods genade, Koning van Groot-Brittanniën, Vrankrijk en Ierland; Verdeediger des Geloofs.

't **I**s bij mij nog niet uitgemaakt, of de Tijd een Vroedmeester, dan wel een Doodgraaver is. Uitgemaakt is het bij mij en moet het bij een ieder zijn, dat die *Sinjeur* een groote Haspel is. 'Er aan te twijfelen staat (in onze dagen) niemand vrij, ten zij hij met EPIMENIDES (*) een *uiltje* gevangen hadt. Zo (gesprooken van haspelen) zo gebeurde het mij, die de eer heeft, Lezer! hier voor u te zitten schrijven. - 't Is nog geen twee maanden geleeden - dat een zeker sukkeltje van een boekdrukker, preçies onbekwaam om twee ordentlijke regels achtervolgens te schrijven, zich absoluut wilde opwerpen tot *Reviseur* van dit beschreeven papier. In waarheid! zulke dingen plagt men voorheen niet te zien.

(*) Volgens echte berichten nam deeze slaapmuts een tukje van 300 jaaren en twee minuuten.

Hoe nu ook de Tijd de gebeurtenissen door elkander heen haspelt, toch kan hij ze niet van elkander afhaspelen. Zij volgen de eene de andere, niet als de menschen bij eene lijkstatie elkander volgen, ook niet als een boot volgt het schip, waaraan het op sleeptouw ligt, maar als... als het kuiken volgt het ei, waarin het ligt opgeslooten; en - let wel op! deeze remarque is juist en vrij nieuw, hij die veel doorzicht heeft, kan dikwerf reeds in het tegenswoordige zien tot in toekomende; even als een ontleedkundige in de afgesponnen pop zien kan het toekomstig kappelletje.

Maar met alle die speculatiën, met alle die drukte, hadde ik bijna vergeeten Zijne Koninglijke Majesteit, GEORGE III, Koning door Gods genade, (*en in zijn toorn*) zo als boven, dien ik voorneemens ben, in dit morgen-uur, mijne Vrienden! ten uwen plaisier, warm uit de pan te bedienen.

Het zoude wat omslachtig zijn, in de ontwikkeling der ketting van de waereldsche gebeurtenissen op te klimmen tot de Eerste Schalm, of in 't duister te morrelen na de Kram, waaraan die ketting haakt. De Schalm, waarbij ik denk' te blijven staan, is zijne Majesteit, de Koning van *Groot-Brittanniën*.

Wijle haar Rus-Keizerlijke Majesteit, CA -

THARINA II, (Lezer! ik breng u in goed gezelschap) arbeidde, gelik de Finantiën van *Rusland* dit weeten, met veel lust aan de voortteeling. En evenwel zal niemand, die de historie van haare regeering gevolgd heeft, ontkennen, dat die regeering niet een millioen menschen aan ons geslacht gekost heeft. Maar dit alles heeft geen handwater bij de verwoesting, die mijn *Engelsche* Held verspreid heeft over den aardbodem, en waar van hij eigenlijk de *Uerheber* is. De vorige oorlog met zijn rijk, de tegenwoordige oorlog met het zelve, het onmeetbaar menschen-bloed, het geen de Revolutie in *Vrankrijk* deedt stroomen, het ongeluk van mijn arm vaderland, en misschien de ruïne van zijn eigen land, alles staat op zijn kerfstok, ter zijner verantwoording. Millioenen van ongelukkigen mogen roepen om wraak over deezen man, hunnen vernieler.--

Waren niet de *Amerikaansche Onlusten* de kiem, waaruit alle de rampspoeden van het tegenswoordig geslacht gebooren werden? - En welke waren de oorzaaken dier onlusten? Misschien zal iemand zeggen: ‘voorgaande oorlogen.’ Neen, Vriend! zou ik 'er op antwoorden, die oorlogen hadden zeer wel gevoerd kunnen geweest zijn, zonder deeze onlusten. Het zit 'em daar niet. Luistert toe, hoe ik, onder verbeetering, deeze zaak inzie.

De oorlogen, welke die onlusten voorafgegaan zijn, hadden de Finantiën van *Engeland* uitgeput. Om deeze vervallen staat van zaaken te herstellen, vondt de regeering van *Engeland* oirbaar, zijne toenmaalige *Amerikaansche* Coloniën te doen draagen in de algemeene lasten. - De menschen hebben overal den mond vol van braafheid, vaderlandsliefde, (op zijn *Engelsch, public spirit*) maar als 't aankomt op 't afschuiven, trekt men malle gezichten. (Zie dat van den Heer c. ZIP , tegen over bladz. 102.) Zeker was 't kind zedert lang ongewoon aan 't moederland iets te geeven, en dit maakte deeze nieuwigheid nog haatelijker. Met dit al was deeze maatregel der *Engelschen* wijs en billijk. Na eenig gehaspel begreep men ook de redelijkheid 'er van in *Amerika*. Maar, spraken de luiden van dat land, is 't billijk, dat wij dragen in de algemeene lasten, zo is 't ook redelijk, dat wij genieten de algemeene voordeelen; dat is, dat wij *Amerikaanen*, zo min als de *Engelschen*, bezwaard worden met belastingen, zonder geholpen te hebben die zelve te voteeren; dat is, zonder onze Afgevaardigden te hebben in 't Lagerhuis van *Engeland*.

En waarom toch wilde Zijn Majesteït niet treeden in zulke redelijke vorderingen? Misschien zal 't u bekend zijn, dat de *Engelsche*,

in naam eene vrijë, maar indedaad eene despotieke regeering is; des te despotieker, daar die regeering den schijn heeft van vrij te zijn. Door buitenspoorige rijkdommen, door het recht van te begeeven een heirleger van civiele, militaire, en daar onder zeer lucratieve, posten, heeft de koning van *Engeland* zich eene zo vaste, doorgaande, zekere meerderheid van stemmen weeten te verkrijgen in 't Lagerhuis, dat al wat hij begeert, daarin doorgaat; en zulks met des te meer vertrouwen, daar de natie zich niet durft vergrammen over 't geen de natie *schijnt* te voteeren.

Zo nu de Koning den *Amerikaanen* verleend hadt de vrijheid van Leden te mogen zenden in 't Lagerhuis, in reeden der bevolking van hun land, begrijpt gij en ik ook, dat door deeze recruteering van onafhanglijke, onomgekogte, en misschien onomkoopbaare menschen de Koning aanstonds de meerderheid voor hem zou verlooren hebben, en een Koning geworden, zo als de Constitutie van *Engeland* medebrengt.

't Is alzo niets anders dan de ongeöorloofde heerschzucht des Konings van *Engeland*, welke de geboorte gaf aan de scheuring van *Amerika* van zijne Stiefmoeder Q.E.D.

Uit dit stinkend nest broeide de voorlaatste *Engelsche* oorlog, die den eersten slag gaf

aan ons welvaaren, die aanleiding gaf tot onzen ellendigen burger-oorlog, die de Finantiën van *Vrankrijk*, door het voeren van een kostbaaren oorlog, geheel uitputte; uitputting, welke de *Fransche* Revolutie, en met die Revolutie eene *series malorum in infinitum* in de waereld bragt. Van alle deeze ongelukken klaag' ik u, GEORGE III, bij het tegenswoordig en de toekomstige geslachten aan, als de eenige oorzaak; gij alleen draagt 'er de schuld van: en zij, die willen schuiven uwe wandaaden op reekening van uwe Ministers, zijn zo *wijs*' als de honden, die, geslaagen wordende, in den stok bijten; want gij zijt alléén de man, die uwe Ministers afzet en aansteld.

En nu, mijn Vriend JOB, gekwelder gedachtenisse, roepe ik uwe welspreekendheid in, om lucht te geeven aan den wrevel, die mij bezielt tegen deeze ellendeling. Staa vast!

De dag vergaa, waarop hij gebooren is, en de nacht, waarin men van hem zeide: 'een knechtske is ontvangen.' Die nacht zij een' eeuwige duisternisse! zij eensaam, dat 'er geen vrolijk gezang inkome! Hem vervloeken alle die vervloeken! - Verwenscht zij zijne moeder, om dat zij niet geslooten heeft de deuren haares buiks, en zijne oogen belet heeft te zien het licht des daags! om dat hij niet gestorven is van de baarmoeder af!

Want zonder deezen zouden wij nederleggen en stille zijn, en 'er zou ruste zijn over de aerde.

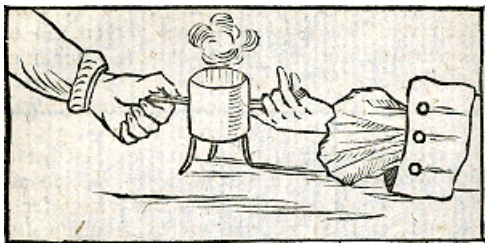

Het voor en het teegen.

Indien eene zaak maar een zijde hadt, van welke men die zaak beschouwen kon, of zo de beschouwer de gaaf bezat, om zijn oog gelijktijdig en in ééns te slaan op alle de zijden, van welke zij beschouwd kan worden, de menschen zouden het onder elkander meer eens zijn. Nu is 't, *zo veel hoofden, zo veel zinnen*. De een is voor de Consubstantiatie, de anderen voor de Transsubstantiatie. Bij deezen is de Maan koud en uitgebrand, bij geenen warm en bevolkt. Soortgelijke vodderijen zijn van geen gevolg. Dat de men-

schen disputeeren, zo dit hun plaisier doet; kinderen moeten wat om 's hands hebben, anders doen ze maar katten-kwaad. Maar als men twist over iets, waarbij het weezenlijk, dat is het tijdelijk welvaaren van een Land, of staat of valt, dan mag ieder een deel neemen aan een dispuut, bij welk ieder individu, als eene uniteit van de massa, belangen heeft. Tot deeze klasse behoort de aangeleegene questie: ‘is 't beter voor dit Gemeenebest, *Engeland* of *Vrankrijk* ten Bondgenoot te hebben?’ Het getal der laatste opineerenden is zo talrijk, zij hebben den wind zo mêe, voor 't minsten zij houden zich zo; de vrienden der *Engelschen* zijn zo modest, zo neêrgeslaagen, dat ik niet weet, of 't meer halsbreekende dan onsaisoenelijk is aan deeze questie te tornen.

Eene kleine Republiek is als eene jonge Juffer in de groote waereld. Even als de laatste daarin niet verschijnen kan, ten zij dat iemand haar introduceert, haar beschermt tegen allen overlast, voor welken jonge juffers, beroofd van beschermers, pleegen bloot te liggen; even zo kan eene kleine Republiek onmogelijk bestaan zonder eenen machtigen Bondgenoot. Wanneer 'er consideratiën van beide zijden zich opdoen, dan moet 'er een allerexactste balans, met de grootste bedaardheid,

dezelven, dat is, dat voor, en dat tegen, afweegen.

Met *Engeland*, als de ancienneteit hebbende, gaa ik beginnen. Voor 't Bondgenoodschap met het zelve plijten de volgende consideratiën:

Voor.

I. Dezelve Godsdienst.

II. Meerdere conformiteit van Zeden en Gewoonten.

III. Hebbelijkheid van Bondgenoodschap.

IV. De ligging van dit land opzichtelijk tot *Engeland*. Dezelve is zodanig, dat onze Zeevaart, voor verre het grootste gedeelte, voorbij zijne kusten, onder zijne wallen, midden door zijne vlooten, ten minsten eene lengte van negentig mijlen, gaan moet: zo dat wij, of moeten ophouden de zee te bevaaren en handel te drijven, zo dra wij met die Mogendheid in oorlog zijn, of eene Zeemacht daarstellen, bekwaam om die der *Engelschen* te bevechten: dat God gaf! maar dat onmogelijk is.

V. Reeden van Menagement voor die Mogendheid, getrokken uit onze bezittingen, die wij in oorlog met *Engeland* niet kunnen be-

schermen, van welke wij ophouden voordeel te kunnen trekken en welke te verliezen wij in 't eminenste gevaar zin: om dat alle handel en transactie met onze coloniën in dien oorlog ophoudt.

VI. Bescherming tegen de Veroveringsziekte en Heerschzucht van *Vrankrijk*.

VII. Weinig uitzicht voor deeze Republiek, om in *Vrankrijk* een nuttig Bondgenoot te vinden, uit hoofde van de woelächtigheid van die regeering, zich bestendig van oudsher bemoeijende met de zaaken van *Europa*, waar door deeze Republiek, eene bondgenoot van *Vrankrijk*, van den eenen oorlog gesleept zou staan te worden in den anderen.

VIII. De geest van dat land, meer geneigd, om te lande veroveringen te maaken, dan wel om eene groote Zee-Mogendheid te worden(*)

IX. 't Gevaar van door 't veroverzieke *Vrankrijk* te worden opgeslokt, te worden

(*) De Lezer bevat zeer wel, dat, als hij eene schaal in de hand houdt, het geene hij neemt van de eene de zwaarte van de andere vermeerdert; en dat dus het geen militeert tegen *Vrankrijk*, werkt in faveur van *Engeland*; en omgekeerd.

van een onafhanglijk Bondgenoot, een of twee Departementen van de *Fransche* Republiek, en de hek-sluiter van wijlen de *Oostenrijksche* Nederlanden te blijven.

T e e g e n .

I. Het gemanifesteerde Plan der *Engelschen*, om te staan na de opperheerschappij van de zee, en alle de natiën, die dezelve bewaaren, te tijranniseeren.

II. Eindelooze vexatiën en roverijën door de *Engelschen* gepleegd, jegens onze Koopvaardijvaarers.

III. Jaloesij in de Commercie. Zucht der *Engelschen*, om ons, ofschoon ook hunne Bondgenooten, uittesluiten van alle markten; ten einde zij alleen alle de voordeelen van de Commercie mogen opslokken.

IV. Onheuschheid van dat volk, waar door het, in oorlog zijnde met *Vrankrijk*, ons belet heeft, ten onzen voordeele gebruik te maaken van de Tractaaten, en het artiekel, *vrij schip, vrij goed*.

V. Geruststelling in 't Bondgenoodschap van *Vrankrijk*, tegen alle verzoeking om ons te veroveren, bij de zijde van *Pruissen, Oostenrijk*, of eenige andere groote Mogendheid.

t.o. 145

VI. Vertrouwen in de bestendigheid van dit Bondgenoodschap, uit hoofde dat zij voor *Vrankrijk*, uit aanmerking van Commerciëele betrekkingen, voordeelig is.

VII. De Commercie van de Republiek met *Vrankrijk* is ten onze voordeele.

VIII. Vooruitzicht, dat *Vrankrijk* zijne natuurlijke voorrechten eens zal nutten, zich met ernst op eene Marine toeleggen, en weldra een groote Zee-Mogendheid zal worden: ten einde, ons te beschermen, tegen den overlast der *Engelschen*.

IX. Nabuurschap van *Vrankrijk*, aan de Republiek, die de laatste absoluut verbiedt, *nu* met 't zelve te breeken; uit vreeze van binnen korten tijd door 't zelve overheerd te worden. (NB) Daar ons vast voorneemen is, strict onpartijdig te zijn, verzoeken wij den lezer van bovenstaanden artikel, bij aldien hij in dit VOOR of dit TEGEN eene notable Omissie vindt, ons die medetedeelen; wanneer wij in eene tweede uitgaave 'er dankbaarlijk willen gebruik van maaken.

Briefwisseling tusschen den Prins de L.... en den laatst overleeden Prins Suwarou.

***H**et militaire leeven van* SUWAROU *is vol hopelooze onderneemingen, die hem gelukten. Zijn vertrouwen op zijn geluk maakte, dat alles gelukte. Zijn karakter hadt zeer veel van 't* Don Quichottige; *zijn moed was raazend, misschien wijl hij dien moed tapte uit zijn liqueur - kelder, zo als men in zijn vaderland ten minste beweerde. - De Prins de L...., die een spotter was, en hem van zijne bespottelijke zijde kende, schreef hem voor eenige jaaren, toen* Oostenrijk *en* Rusland, *den niemand schaadenden Sultan beöorloogden, navolgenden brief:*

'Mijn lieve Neef van *Alexander*, mijn lieve, Schoonbroeder van *Karel* XII, mijn lieve Neef van *Baijard* en Na-Neef van *Blaize de Mont*, gij hebt mij traanen doen storten van verteedering en van verwondering. Ik hoop' dat wij te zamen zullen storten, het bloed van den ongeloovigen, in een *quarré*, dat nooit

ledig zijn zal: want het zal vol zijn van uwen verlichten moed. Ik zal 'er u in navolgen, zo veel ik kan, en u van ganschen harte omhelzen. De glorie van onze Keizerin, van onzen Vorst, en de onze zullen, zo ik hoop, binnen kort fraai spel hebben. Gij doet mij recht hebben, mijn waarde Krijgskameraad! dat ik u ziende geraaden hebt, dat gij 't was, van wien ik zo veel had hooren spreeken. Ook zal ik altoos recht hebben van uwe zijde een weinig vriendschap te hoopen, voor de tedere verknogtheid, waarmede ik ben.'

A n t w o o r d .

'Mijn waarde Oom! gesprooten uit *Julius Caezar*, kleinzoon van *Alexander*, en achter kleinzoon van *Josua*, ik zal altoos achting, eerbied en eene tedere vriendschap voor u hebben. Ik zal uwe heldhastige deugden navolgen, en met blijdschap van harte, zullen wij met onze bedaardheid en de hulp van den Almagtigen de vruchtbaare landen besproeijen met stroomen bloed van de ongelovigen: zodaanig dat 'er daarna niets goeds op groeijen zal. Een dik *quarré* bij wijze van een *phalange* zal ons lot beslissen. 't Krijgsgeluk zal ons volgen. Wij zullen eene massive, voortwerkende Colonne voorstooten als een grooten Ram tegen de *Por*-

te waar de ziel verliet het ligchaam van den laatsten Palaeologus, en wij zullen fraai spel hebben. Daar zal ik u omhelzen, uitroepende: Prins! Prins! gij zult mij of dood of zegenpraalenden zien. De glorie van onze beiden Vorsten, en de onzen zullen ons als een donder vervullen, met wijsheid en met sterkte. Doorluchtige Krijgskameraad, met een hart en sneedig oordeel, zijt gij de beminnelijke *Sully* van den grooten *Joseph. Mars* is uwe Vader, *Minerva* uwe Moeder, gij zijt aangebeeden van de *Nymphen* van *Venus*.'

Van de echtscheidingen.

Het karakteristieke des Priesterdroms was voorheen eerst de menschen gek te maaken, daarna met beide beenen 'er schreijelings over heen te gaan zitten, ten laatsten ze tot op 't hembd uit te kleeden, hen wel ernstig gebiedende, den hemel ootmoedig te danken, dat hun nog een hembd gelaaten werdt.

Toen de mensch uit den wilden staat der Natuur, waarin zijne vrijheid geene andere paalen kende dan die zijner vermogens, over ging in de Burgerlijke Maatschappij, stondt hij niets meer af van die natuurlijke vrijheid, dan 'er tot instandhouding van die Maatschappij no-

dig is. Dit overschot der natuurlijke vrijheid altoos te beknibbelen, zich meer en meer macht aan te matigen, was in alle eeuwigheid de bestreeving van hen - Keizers, Sultans, Nababs, Mogollen, Koningen, Hertogen, Graaven, Paussen, Stedehou-ders, Burgemeesters, Scheepenen - aan wie de wilde mensch zijne bescherming toebetrouwde. Van daar dat men niet meer in despotieke dan in democratische Regeeringen wetten vindt, om daaden te bepaalen, waarvan de natuurlijke mensch zeer zeker aan zich voorbehieldt de weiziginge, en straffen over bedrijven, waarin hij zeker zijne bestuurders nimmer beöogde toetelaaten den neus te steeken. Eene lieve positie tusschen Priesters en Dwingelanden!

Zo hebben de eerste zich in 't bezit gesteld, om te vergoddelijken het huwelijk. Zo hebben zij de gaave gehad, het malle menschdom te doen gelooven, dat de woorden, die zij bij het trouwen uitpreevelen, eene soort van Goddelijke Ciment zijn, waardoor twee schepsels, die heden niet weeten, wat zij morgen willen, voor hun leven lang aan elkander gesoldeerd worden.

De Reformatie, die aan de Katholijke Religie een deuk gaf, om dat zij steekeblinde menschen het eene oog half open deedt, de Reformatie heeft het *Sacramentachtige* des huwe-

lijks sterk doen vervliegen; en met dat alles komt, in die landen zelfs, waarin de Heilige Roomsche Kerk niet domineert, nog bestendig de oude aap uit de mouw. 't Is mij onbegrijpelijk, hoe onder zulke omstandigheeden, menschen die rottenstront voor goede peper hielden, genoeg onberaaden waren, om zich te leggen aan een band, die hun geheele leeven knelde. 't Is mij onbegrijpelijk, hoe het gevoel deezer knellinge ook niet het beste huwelijk verpestte!

Wat is de reeden, dat de vrouwen, meer dan de mannen, vijandinnen zijn van echtbreuken, 'k meen echtscheidingen? Misschien, en niet meer dan misschien, vinden wij gelegenheid in dit artiekel hierop te antwoorden.

Het huwelijk, bekeeken met het eenvoudig oog van onbedurven menschen verstand, is niets meer nog min dan een verdrag tusschen twee persoonen, om zich te vereenigen, ten einde te voldoen aan het instinct der natuur, de kinderen op te kweeken, en zich het leeven wederzijdsch zo genoeglijk te maaken als doenlijk. Dat nu wanneer deeze menschen door de ondervinding beleerd worden, bijvoorbeeld dat zij niet goed gepaard zijn, om te voldoen aan de bestemming des huwelijks, dat hunne geäartheeden niet dienen, om genoeglijk met elkander te leeven, wanneer zij beiden dit

begrijpen, dat nu zeg ik, deeze beide menschen in zulken geval, zeer zeker het recht hebben, om dit verdrag tot wederzijdsch genoegen te breeken, ieder zich te paaren met een ander, of zo de ondervinding hen leerde, dat van een gescheiden zij nog ongelukkiger zijn, zich te herpaaren, zonder nodig te hebben, deeze menschelijke bedrijven aan den neus te hangen, veel min consent te vraagen, van Priesters of Magistraaten (ik zeg nog eens voor de laatste maal, zo zij beide 't juist eens zijn) is de uitspraak van de gezonde reeden.

Zo dit nu het gedrag is van een redelijk handelend mensch, zo de waare deugd en de reeden nimmer kunnen kijven, welke is dan de oorzaak, dat, ik vraag' niet theologanten, maar waarom moralisten en rechtsgeleerden, de vermeerderde echtscheidingen, als een onloochenbaar bewijs, van het verval der zeden, en ieder echtscheidinge als iets schandelijks hebben aangezien?

En hiermede, Mijne Heeren van de Sacramenten(*) zij u een goede nacht gewenscht.

(*) Men begrijpt van welke heeren, en welke Sacramenten hier gesproken wordt. Niemand, op wien dit zeggen niet past, behoort zulks zich aantetrekken. Dan deeze herinnering was overbodig. De Geestelijken zouden zulks zelve begreepen hebben, naar den aart der Kristelijke liefde, waarvan zij zo vol zijn, als een ei, dat uitgeloopen is.

Zo gemaklijk nu de echtscheidingen gevonden worden, wanneer beide de partijën het eens zijn, zo weinig nodig het is, alsdan scheidsmannen van buiten in tetoepen, even zo nodig is het de uitspraak van den rechter interoepen, wanneer eene van beiden alleen de echtscheiding begeert: want daar het huwelijk een contract is door twee partijën gemaakt, kan het zelve ook niet gebroken worden, dan met beider toestemming; ten zij eene wettige reeden daarvan eene uitzondering vordert: gevallen waaromtrent ons bestek niet gedoogt zelfs de buitenste omtrekken van een wetboek te haalen.

Is te handelen naar de regelen van het gezond verstand, en elkander zo min mogelyk ongelukkig te maaken, zeden-bedervend? schandelijk?

Lucca.

‘**G**isteren bleef de Senaat van *Lucca* vergaderd, van vijf uuren namiddag tot vier uuren in den ochtend. Wat was 'er gaande? Afscheid te geeven aan een Sergeant.’

DU PATIJ .

Ik heb hooren verhaalen van iemand, die als hem de tabaksdoos bij 't lijf neêrviel, een tang gebruikte, om ze op te beuren. Die van *Lucca* mogten misschien 'er wel eene dommekragt toe beezigen.

Door een bijzonder toeval, heeft het mij mogen gebeuren, uit de Registers van dat Collegie, te doen ligten een echt verhaal van het gebeurde op dien dag en nacht, het geen ik mij haast den *Luccaners* met allen eerbied, en aan het publiek, *sans façon*, optedraagen: ten einde de eersten daaruit mogen leeren de dingen toch niet te overhaasten - het tweede te lagchen in tegenspoed, en (indien dit zo zijn welbehaagen is) stil te leggen, terwijl het gevild wordt.

E x t r a c t uit de Registers van den Senaat van *Lucca*.

1 April, 1785.

President, Signor HOUTTEMAN !

De Secretaris doet het gewoon gebed: **Heere! Heere! bewaar ons voor nutteloos redentwisten, voor beuzelen, voor dagdieven.** AMEN!

De President laat de Notulen resumeeren.

Signor QUEETBEETERIK zegt in deeze resumtie verscheiden notable fouten te hebben ontdekt, die hij niet gedenkt te releveeren, daar de Vergadering zich gaat onleedig houden, met zaaken van de hoogste aangeleegenheid; recommandeerende aan den Commies Notularis voor 't toekomende meer oplettendheid.

Wordt geleezen het Request van SPADASSINO, Sergeant in dienst van deeze Republiek: inhoudende een verzoek, tendeerende om na een twaalsjaarigen dienst daar uit te worden ontslaagen, behoudens zijn half pensioen, en de vrijheid te mogen hebben, om eene *épaulette* te mogen draagen, ter keuze van deeze Hooge Vergadering, 't zij op den rechter, 't zij op den linker schouder, of waar deeze Hooge Vergadering zulks, in haare wijsheid, zal goedvinden te statueeren.

Signor BABBELARINI, te gelijk.

Signor HARIGO, te gelijk.

Signor ECCOECCOLA, te gelijk.

President! ik verzoek het woord.

Signor BABBELARINI. President! ik heb 't eerste gevraagd.

Verscheiden Leden. *Appui! appui*!

De President instituëert appél nominal, waar uit met eene meerderheid van vier stemmen

blijkt, dat Signor BABBELARINI het eerste spreeken zal.

Signor BABBELARINI. President! Ik meen opgemerkt te hebben, dat de Requestrant zich beroept op een dienst van twaalf jaaren, nu meen ik zeer wel te weeten, dat des Requestrants dienst zich verder uitstrekt, en wel tot een tijd van twaalf jaaren en vijf dagen.

Signor TEUTERARIO zegt, dat die geene, welke laatst gesproken heeft in erreur is; daar hij niet gedagt heeft op de schrikkeljaaren.

Signor MAGINO. Ik wenschte, bij occasie, te mogen weeten, in welk school *Signor* BABBELARINI zijn sterrekundig onderwijs genooten heeft.

Signor ZERO vraagt te mogen weeten, of dit de Sergeant PERDRO SPADASSINO, dan wel de Sergeant GREGORIO SPADASSINO is.

De Secretaris zoekt na 't Request, en zegt dat des Requestrants naam is PEDRO SPADASSINO.

Signor AQUAMUCO *di* MUCO vraagt, of PEDRO SPADASSINO dezelve is, die getrouwd is met ANGELICA SCHUIFOF?

De Secretaris zegt, zulks te ignoreeren.

De President staat op, en zegt met luider stemme: *Signori Senatori!* Het Request, 't welk thans uitmaakt een poinct van deliberatie voor deeze Hooge Vergadering, schijnt

in den eersten opslag drieleedig. Merkt wel op, *Signori!* 't woord *schijnt:* want hij, dien de Hemel met een weinig gezond oordeel (*meesmuilende van vergenoegen*) gezeegend heeft, zal terstond inzien, dat des Requestrants verzoek vierledig is. Ik herzeg vierledig; de Requestrant verzoekt:

1*mo*. Om ontslag uit den dienst.
2*do*. Om half pensioen.
3*tio*. Om de vrijheid tot het draagen van eene *épaulette*.

Maar! maar! *Signori!* nu ik het u gezegd hebt, zult gijlieden begrijpen, dat in het Request nog één poinct ligt opgeslooten, namelijk de stoffagie van de *épaulette*, en dat dus des Requestrants verzoek vierledig is.

Signor SPREEUWINI . *Il Signor Preside* heeft zich daar sterk *vergallopeert*. Ik beweer', dat het Request van PEDRO SPADASSINO niet meer dan drieleedig is; en wel om deeze notable reeden, om dat *épaulette* en de stoffagie van *épaulette* niets met elkander gemeens hebben; daar men *épaulettes* kan maaken, die van geene stoffagie zijn.

De President en veele Leden roepen te gelijk: Dat is onmogelijk! Geene taxatoire uitdrukkingen!

Signor SPREEUWINI. Gij zult mij wel willen excuseeren. - Zo men verkiest den Requestrant *épaulettes* te geeven, die van geene stoffagie zijn, zo.....

Signor AQUAMUCO *di* MUCO. Ik verzoek, te mogen weeten, waar dat goed, *geene stoffagie*, gefabriceerd wordt.

Signor SPREEUWINI. Zo men verkiest den Requestrant *épaulettes* te accordeeren, die van geene stoffagie zijn, dan zo heeft men alleen nodig, ze hem op den schouder te laaten teekenen met krijt.

De Vergadering snuit zich den neus en neemt een snuifje. De President spreekt: De menschelijke vermogens, *Signori!* hebben hunne eindpaalen. Ook het allerdoorluchtigste verstand ziet eene zaak maar van eene zijde tevens. Daar nu des Requestrants verzoek notoir dan drie zijden heeft, stel ik voor dit verzoek te maaken Commissoriaal, en ten dien einde te benoemen, midden uit deeze Vergadering, drie Commissiën, ieder benoemd, om serieuslijk ieder een afzonderlijk poinct te overweegen, en bij aldien mogelijk de Vergaderinge, geduurende de tegenswoordige zittinge, te dienen van consideratiën en advijs.

Signor ALBEDILLI. Daar opponeer ik mij tegen! ik houde het beneeden de waardigheid

van dit Hooge Collegie, bij iemand te loooen, om advijs.

Signor MODESTINI. *Signor!* gij gelieve in consideratie, en niet in advijs, te neemen, dat deeze gedelegueerde Commissie Leeden zelve van dit Hooge Collegie zijn.

Signor ALBEDILLI. 't Is waar: maar 't is voor mij niet langer te dulden, dat men dingen, die zo hemels breed uit elkander liggen, als consideratiën en advijs, verwarre.

'Er ontstondt een heftig gedruis in de Vergadering; de Leden zijn verdeeld. De President institueert Appél Nominal, en concludeert conform, 'dat de de Vergadering gediend worde van consideratiën.'

De benoemde Commissiën gaan de zaal uit. De President converteert de Vergadering in een Committé Generaal, en communiceert aan dezelve, in een confidentiële conversatie, hoe bij hem is ingekomen een brief van zekeren ANTONIO SACCHARINI, inhoudende een verzoek om gebeneficieerd te mogen worden, met de leverantie aan deeze Vergadering van *Kokkinje*, inzendende een monster uit zijn fabriek.

De President produceert het monster. De Leden van de Vergadering plaatzen zich plechtig, één voor één, voor 't altaar van 't Vaderland; en de President steekt hun ieder een babbeiaar in den mond.

Signor TALMERINI. Ik verzoek door eene tweede proefneeminge mij te verzekeren van de deugdelijkheid van de waar.

Veele Leden roepen: *appui!*

De President roept nogmaals alle de Leden voor het altaar des Vaderlands, en steekt hun met eigen hand ieder een babbelaar in den mond. Hun nu deeze materie hebbende laaten bekooken, spreekt hij de navolgende woorden: 'Leden van dit Hooge Collegie, ik vertrouw, dat gij nu met mij zult instemmen, dat A. SACCHARINI zich verstaat op zijn handwerk; daar nu de conditiën van leverantie zijn allervoordeeligst, zo proponeer ik aan deeze Hooge Vergadering hem daarmede te begunstigen, en conform van dien conclu....'

De Presidiaale hamer was nog geen duim meer van de tafel, als juist een der Leden *Signor* FRANCIFILO riep: President! President! wat gaat gij beginnen? weet gij dan niet, dat SACCHARINI een *Jansenist* is? Ja! een *Jansenist!* De babbelaars zijn lekker en goedkoop: maar al waren ze nog tweemaal zo lekker, tweemaal zo goedkoop, hij is een *Jansenist*. Waar toch moet het heen, President! (*die vast bleek wordt en ontstelt*) zo deeze Vergadering niet waakt, dat in geene vette, smeerige of zoete ampten, beneficiën of leverantiën lieden geplaatst worden,

dan die toegedaan zijn aan de H.R. Kerke', en aan deeze Constitutie, die ik voor zo vast houde als een muts met een keeleband? Ik voor mij zoude van opinie zijn, dat men aan voornoemden SACCHARINI, ten straffe dat hij de religie van dit Hooge Collegie heeft zoeken te surpreneeren, het trommeltje leedig, zonder eenige schâvergoeding, te rug zende; en dat men de resteerende babbelaars onder de kinderen uitdeele.

De meerderheid van de Vergadering roept: *Bravo! Bravo! appui! appui!*

De President vraagt: (*met eene beevende stemme*) of men het ledige trommeltje open dan toe zal terug zenden?

Veele Leden, *ad libitum*.

Heet.

Art. I. Het oogmerk der maatschappelyke vereeniging is beveiliging van persoon, leven, eer en GOEDEREN, en beschaaving van verstand en zeden.

Koud.

Art. XXIV. Alle eigenlyke gezegde Heerlyke Regten en Tituls, waardoor aan een byzonder Persoon of lichaam zou worden toegekend eenig gezag omtrent het Bestuur van zaken in eenig Stad, Dorp of Plaats, of de aansteliing van deze of gene Ambtenaaren binnen dezelve, worden, voor zo verre die met de daad niet reeds zyn afgeschaft, by de aanneming der Staatsregeling, ZONDER EENIGE SCHAÊVERGOEDINO, voor altyd vernietigd.

Een Splinter-Nieuw Idee.

In aristocratische republieken blijven H. Ed: Groot Achtbaaren op eenen zekeren afstand van de gemeente. Een Burgemeester van Amsterdam vondt, voor 1748, (*en toen dogt 't niet*) 'er geen been in, den deftigsten burger van die stad een half uur op de vloermat te laaten staan. In zulken toestand, zoude ik het wel uit mijn lijf gelaaten hebben, van 't denkbeeld waarvan ik zwanger gaa, te verlossen: maar in volks regeeringen is 't al *Frere et Compagnon* (*deugt 't nu*?) en de broederschap verbiedt iets kwalijk te neemen.

De menschen tot deugd en braave daaden aan te zetten door belooningen, hun naijver optewakkeren, voor al tot militaire dapperheid, door eereteekenen, is een zeer oude uitvinding; zo oud als 't is, dat papa zijn kind een stuk koek geeft, als het zijne les wel heeft opgezegt. Maar waarom moet papa ook niet wat hebben?

Burgers Representanten des Bataafschen Volks! met allen eerbied, ik beschouw u als de vaderen des Vaderlands, en vraag u, waarom moet papa ook niet wat hebben? Verdient een burgers, die zich uitsteekend verdienstelijk gemaakt heeft, bij het land, eene belooning, een eereteeken, en waarom verdient ook niet een lid van 't Wetgeevend Ligchaam eene even goede behandeling? Alzo wilde ik jaarlijks eene Commissie benoemd hebben, die het gedrag der Wetgeevende Ligchaamen met onpartijdigheid hebbende onderzogt, dat Lid, 't welk zich in dat jaar het prijsselijkste gedraagen hadt, met eenig eereteeken decoreerde, om 't zelve dat jaar, tot dat hij vervangen werdt, of zo men 't goedvond, leevens lang te draagen.

Nu treeden de drie voornoemde Commissiën ter zaale in. Deeze gezeeten zijnde, vraagt de President, of de Vergadering goed vinde, dat de Rapporteurs spreeken in orde van de poincten van het Request.

Veele Leden, (*te gelijk*) ja! ja!

Signor ACADEMICO. De zo gewigtige als vereerende Commissie, aan wiens hoofd het deeze Hooge Vergaadering behaagt heeft mij, nog onervaaren in de behandeling van zaaken, te plaatzen, heeft het poinct in questie met alle mogelijke nauwkeurigheid onderzogt, immers zo veel de kortheid des tijds toegelaaten heeft. Het resultaat van haare penible deliberatien is, dat men den Requestrant PEDRO SPADASSINO, uit hoofde van zijne getrouwe diensten, de verzogte demissie zou kunnen geeven, met de clausule van geduurende den tijd van zes jaaren verantwoordelijk te blijven, van zijne Administratie der Compagnies-penningen.

Signor ALBEDILLI. President! ik verzoek 't woord. Ik hoor den Rapporteur mentie maaken van 't woord *dienst*. 't Is reeds voorlang *Signor President!* dat ik zwanger ging met eene motie, tendeerende om, eindelijk eens, paal en perk te stellen aan de ondragelijk insolentie van 't krijgsvolk, liever dan hen te stijven in hunne verwaandheid, liever

dan hun hoogmoed te koesteren, door uitdrukkingen, welke daartoe regelrecht dienen. *Dienst* herzeg ik. Heeft PEDRO SPADASSINO *Lucca* gedient; of, het geen wel deeglijk mijne opnie is, heeft *Lucca* PEDRO SPADASSINO gediend, hem 's weekelijks tachtig stuivers(*) laatende uitbetaalen?

Signor OFFICIALE. Ik voor mij kan niet begrijpen, waarom het laatst gesproken hebbend lid zich zo spijtig kan maaken, over 't woord *dienen*. 't Is nog geen 14 dagen, dat niemand in deeze Vergadering zich vergramd heeft over dezelve uitdrukkinge, te vinden, in zeker Request van *Signor* VINO *di* VINO, Schrijver op 't wijn-kantoor, verzoekende om vermeerdering van soldij, uit hoofde van zijne zwaare diensten. En toen hadt niemand van de leden op 't woord *dienst* iets te zeggen. Mij dunkt *Signori!* dar 'er nog al eenig onderscheid is, met de bajonet tegen het vuur in te loopen, of met de pen te loopen tegen den inktkoker; dat men voor één knap militair wel tien scribenten kan vinden - dat hij die in een ogenblik van gevaar, al was 't ook maar één ogenblik, zijn leeven waagt, om den

(*) Tachtig stuivers van *Lucca* bedraagen ongevaer vier gulden *Hollandsch*.

staat te redden, dien staat meer *dienst* doet, dan hij die tien jaaren papier zit te bekrabben.

De manier van denken en spreeken van *Signor* ALBEDILLI, of zo gij wilt, spreeken en niet denken, is niet nieuw in deeze en in verscheiden andere Vergaderingen. Wanneer men de Hoofden van een Staat aldus hoort praaten van het Krijgsweezen, moet men meenen, of dat die Staat een eiland is, midden in den Vreedzaamen Oceaan, zonder Buuren en Bondgenooten, (want weet Heeren! dat de Bondgenooten aan een Staat dikwerf meer werks verschaffen, dan de vijanden zelve) of dat die Hoofden 't zijn zonder herssens.

Signor SANSFAÇON. *Signori!* Misschien zult gijlieden raadzaam vinden deeze discussiën, geduurende de tegenswoordige zitting, te termineeren, wanneer ik ulieden zal gecommuniceerd hebben mijne intentie, om eerstdaags aan de order van den dag te brengen, ter deeze materie, eene motie tendeerende, om aan de Militairen eene maal voor allen te accordeeren twee vingers, bestaande in den middensten vinger en pink, met scherpe injunctie aan het Committé van Surveillance, om te zorgen, dat zij zich niet meester maaken van de 'heele hand.

Signor MODERATO. Ik appuijeer ten ernstigste het gezegde van *Signor* SANSFAÇON. Zo men vroeger bedacht geweest was, om ieder, in ieder vak van bewind, de paalen van gezag en plichten tot gehoorzaamheid aftebaakenen, zo zou mijn Broeders vrouw nog leeven.

Verscheide Leden. Wat is 'er gebeurd?

Signor MODERATO. Mijn Broeder is, gelijk gijlieden weet, Hoofd-Osficier van *Lucca*. Nu om dat hij zekeren Vaendrig, die twee Burgers met stokslagen in hun huis mishandelt heeft, niet wilde ontslaan uit zijn arrest, komt de Commandant BULDERINI bij hem instuiven, en 'er zo een goddeloos misbaar maaken, dat mijne schoonzuster van schrik een miskraam krijgt, die haar het leeven kost.

Maar dit al wederom vergeeten! wat zal 'er van worden, zo ieder in zijn vak van administratie zich gaat bemoeijen, met dat van zijn buurman? zo de Collonel *Die* een detachement Soldaaten mag straffeloos zenden bij den Minister van Finantiën, 't geld met geweld uit de kas haalen? zo de Minister van Justitie zich wil bemoeijen met 't militaire commando? De linie van demarcatie, welke het gezag van Justititie, Finantie en 't Militaire uit elkander houdt, is voor de twee eersten voldoende, schoon ook gemaakt van papier;

maar voor 't laatste mogt die wel van ijzer, of nog sterker metaal zijn. Het Krijgsvolk, of zijne Hoofden, houdt of houden veel van *commando*, maar niet 'er aan onderworpen te zijn. Deeze bonte-heeren dulden ongaarne van iemand tegenspraak. Hunne alles voor zich heen dringende voortvarendheid en kragt werkt niet in de manier van een *Zoetvijl*, het gereedschap der politieken - niet als een *Dommekragt*, het oude eigendom der geestelijken - maar als een *Ankersmits hamcr*, die met een suffisanten slag alle wetten en ordonnantiën vergruist, of, bij wijze van een *Breek-ijzer*, door alle hinderpaalen heen werkt. In één woord; zij zijn des te gevaarlijker, om dat zij de werktuigen, dienstbaar aan hunne opstuivendheid, (om niets ergers te zeggen) in handen hebben(*).

(*) Ik herinnere mij zeer wel, hoe bij het opkomen der onlusten, die de Vrije Nederlanden zo ongelukkig maakten, de verstandigste lieden van meeninge waren, dat alle deeze hatelijke kijverijën zouden zijn geweest voorgekomen, zo men de wijsheid bezeeten hadt aan de banden van een Reglement of Instructie eens voor altoos te leggen de Uitvoerende Magt; met welke benaaminge men zich behaagde toen te bestempelen den Stadhouder, dwars tegen de waarheid en ondervindinge in; blijkens welke, 't zij dan rechtelijk of wederrechtelijk, 't zij door een wettigen of afgepersten afstand, 't zij bij inkruiping de Stadhouder iets meer dan de Uitvoerende Magt alleen was. Dan dit daar gelaaten: het ontwerpen en in stand brengen van voornoemde Instructie of Reglement voor den toenmaaligen Stadhouder was een der hoofdbedoelingen der verstandigste Republikeinen van dien tijd. Hier door meenden zij vastelijk het Gemeenebest te schooren tegen de hellinge na het monarchaale. Wanneer men nu de gezegdens, die tot deeze aanteekening aanleiding gaven, bekookt, zal men al 't zwakke deezer voorzorge inzien. Als men hier bij zich herinnert, door welke menschen omwentelingen of veranderingen in Regeerings-zaaken worden daargesteld, als men de kragt van 30,000 Bajonetten zet tegen over die van 30 Artiekelen, zal men begrijpen, dat het even veilig is voor de Burgerlijke Vrijheid, dertig duizend man te laaten ter dispositie van één, schoon gebonden aan een Reglement, als 't is een gevangenen te sluiten achter een deur met een knipje, zodra men zijne gevangenisse gelaaten heeft vol van bijtels en mokers.

De President proponeert zich eenvoudig te bedienen van het woord dimissie en concludeert conform.

Signor SOBRIO . Het verzoek van deeze Vergadering, om, geduurende de tegenswoordige zittinge, gediend te worden van consideratien en advijs....

VEELE LEDEN . He! he!

'k Wil zeggen, van consideratiën *en geen advijs*, heeft ons buiten de mogelijkheid gesteld, om den tegenwoordigen staat der finantiën nategaan met de vereischte nauwkeurigheid. Echter in aanmerking genomen zijnde,

de modiciteit van de summe, zijnde niet meer dan 48 *scudi's*, zou uwe Commissie van advijs, 'k meen van consideratie zijn, den Requestrant deszelfs verzoek van half pensioen te accordeeren.

Signor di HARREWARRI. Daar verzet ik mij tegen. De Constitutie die wij bezwooren hebben, geeft ons de vrijheid om te accordeeren Heele en niet Halve Pensioenen. Zo deeze Vergadering ieder ogenblik verkiest aftegaan van de Constitutie, zal zij weldra zo los raaken, als een mutz zonder keeleband.

Veele leden: *appui! appui!*

De President concludeert declinatoir op het tweede poinct.

Signor ECCOECCOLA. Uwe Commissie zou des Requestrants verzoek, op 't stuk der *épaulette* ligtelijk toestaan; ware het niet, dat in geheel *Lucca* geene *épauletten* gefabriceerd worden. Hierom zou dezelve voegzaamer oordeelen den Requestrant eene maal voor allen, uit 's Lands kasse toetestaan voor twee duiten krijt, ten einde zich zelven eene *épaulette* van *geene stoffagie* te maaken.

De President. *Signori Senatori!* Nu dunkt mij, 't is indedaad mooi laat, zou men deeze belangrijke zitting mogen termineeren; ten zij iemand van de leden nog iets te proponeeren hadt.

Signor CONTADINI . Een ogenblik! Niemand is 'er in deezen Senaat, die niet opgemerkt heeft mijne bestendige stilzwijgendheid. En indedaad *Signori!* door de vrije keuze der *Luccaners* geroepen van mijn Kool en Aardappelen, waarvan ik verstand hebbe.....

Signor SPREEUWINI . *Excusez!* Zijt niet zo nedrig! De kennis van Kool is niet onverschillig: want schoon men 'er hier zelden van spreekt, laat men niet na ze dikwijls te verkoopen.

Signor CONTADINI . Door de keuze der *Luccaners* geroepen van mijn Kool en Aardappelen, waarvan ik verstand hebbe tot het regeeren van 't land, waarvan ik geen verstand hebbe, ofte 't mogt dan zijn, om 't te beploegen, dagt ik die keuze de meeste eer aan te doen, met het minste te spreeken. Dan daar ik door de ondervinding leere, dat men eene gekheid kan doen, zonder belachlijk te worden, wil ik mij niet onderscheiden van eenigen mijner amptgenooten.

Dan uwe zedigheid zich niet belge *Signori!* zo ik vooräf de verdiende hulde doe aan uwe deugden. Waar vindt men in geheel *Italiën*, en zelfs aan de andere zijde der *Alpen* een Senaat, even talrijk en even rijk in braafheid en welwillendheid? Ik bidde, ik smeeke, ik bezweere u het geen ik gaa zeggen, en

geen u zal mishaagen (dat mij mishaagt) niet te wijten aan bedilzucht, maar aan liefde voor den Staat.

Mijne Moeder (hoe zou die Vrouw opzien, zo zij nog leefde en haaren Klaas hier zag zitten!) Mijne Moeder hadt een Porcelein-kas ter ordinaire groote, van vier planken. 'k Had wel lust u den inventaris 'er van, die ik hier in mijn zak heb, voorteleezen; was 't niet, dat: ‘de vochtige nacht, die vast in groote snelheid van den hemel afdaalt.’ - was 't niet, dat: ‘het verdwijnende gesternte.’ - was 't niet, dat de gerekte aangezichten, en het gegeeuw van eenige *Signori*, in deeze aanzienlijke Vergaderinge, mij herinnerden, dat 't tijd en meer dan tijd is, dat ieder, gedachtig aan zijne huisgoden en huisgodinnen, schoon ook slaperig, wederkeere tot zijne smachtende egâ. Maar ter zaake; en laat het ulieden genoeg zijn, dat in boven aangehaalde Porcelein kas gehuisvest waren 96 stukken. De Vrouw was kraakzindelijk. Eens ('t was op een tijd, dat men 't overal druk hadt met uithaalen) kwam 't haar in 't hoofd, op ééns, 24 Schoonmaaksters aanteneemen, alléén om die Porcelein-kas opteredderen; en ziet! de helft van 't porcelein raakte aan stukken. - Gij lacht, *Signori*! en gij vreest niet u zelven te belachen!

Verbeeld u eens dat *Lucca* de Porceleinkas, en wij de Schoonmaaksters zijn! meent gijlieden niet, dat 't veel gelds aan den Staat, en niet minder omslags aan de zaaken bespaard zou zijn, indien drie vierden van ons na huis gingen, en aan dat werk, waartoe zijne opvoeding hem bestemd hadt?

Meent gijlieden niet, dat zulks profijtelijker weezen zou, dan te blijven arbeiden aan het fabriceeren van scheurpapier voor de nakomelingschap? Ei! wat spreek' ik van *nakomelingschap!* Ondervindt gijlieden niet de verneedering, reeds bij uwen leevendigen lijve, uwe Staats-papieren een prooi te zien der Kommenij-winkels? Eilieve, *Signori*! zendt een van uwe kinderen om een pond kaas; en 't is tien tegen een, dat gij die kaas zult krijgen, gewikkeld in eene van uwe resolutiën.

Nauwlijks hadt *Signor* CONTADINI uitgesprooken, als de *Signori* ALBEDILLI, *di* HARREWARRI, OFFICIALE, BULDERINI, begonnen om 't hardste te schreeuwen onder elkander en te tieren:

Tutti, Rinforcando, Prestissimo.

A. President! ik verzoek, dat men nog... H. *De propositie van Contadini*. O. DE WACHT! DE WACHT; LAAT DE WACHT. B. **Contadini is een verdomde schurk**! zittende

deeze Vergadering de credentiaalen, *loopt regelrecht tegens het Reglement*, KOMEN PRESIDENT! EN LAAT CONTADINI **een Intriguant**! van Contadini laat nazien *van deezen Senaat* ONMIDDELIJK ARRESTEEREN . **Tien tegens** éé**n, dat hij een Jansenist is**.

Middelerwijl zat *il povero* CONTADINI zich de ooren te krabben, roepende met eene beevende stemme: '*Vader! wat heb ik begonnen!*'

Het nut der tegenspoeden.

De Heer N*** hadt onlangs in zijne bezitting een viool; geen *Cremoonsche*, geen *Hendrik-Jacobs*, geen *Steiner*, zelfs geen *Kuiper*. Het was een *Neuremberger*, misschien een *Mitwalder* van *f* 5-5-. De tijden, dagt hij, gaan slecht, de beursen 'raaken plat; ik kan 't 'er wel meê doen. En de man hadt recht: want hier gezegd en gebleeven; hij hadt meer van 't noten-krakerige dan van het musikalische.

Ook hadt hij nog in zijne possessie een eenig zoontje, *Hollands* maakzel; een aller-

liefst knaapje. 'k Meen van dat lieve soort, dat door *paatje* en *maatje* in den grond bedurven, geheel verwend en onhandelbaar geworden zijn. Overal met de vuurige nagels aan! alles bedauwlen! alles bederven! gewoon, als men hun den zin niet laat, hen niet laat breeken een repetitiehorologie van *f* 300-:-: een strot op te zetten als een boeven klok! In één woord, van dat zoort van goed, dat een derde met vermaak een mes in de hand zou geeven, in hoop dat 't zich zelven den hals mogt afsnijden.

Eens, terwijl de oude heer beezig was te zoeken na zijn tabaks-doos, nam de bengel, niet weetende, wat met zijne leêge handen te doen, 'er de viool in. Te vergeefsch mama: '*Wimpie* laat 't leggen' De bengel, met een graauw: ''k wil niet'!!! Genoeg, hij morrelde 'er zo lang aan, tot dat de viool uit de handen, op den grond en in tien stukken viel. Nu zou ik u in maniere van *episode* kunnen vertellen, dat Papa dol was, en den jongen bijna behandelde, als deeze zijn viool. Zeker zou Papa beter gedaan hebben, zo hij zich zelven een paar oor-vijgen gegeeven hadt, om dat hij zijn kind bedurven hadt. Maar dit doet niet tot mijne historie. De Heer N*** radeloos, ('t kwam 'er krapjes om)

laat de viool lijmen; en ziet! de viool werdt puiks puik!

Zoudt gijlieden, in gelijke gevallen, uwe vrienden raaden de viool te laaten vallen?

E u r o p a . ***Den*** **15** ***Julij*****, 1800.**

Nimmer bevondt zich eenig gezelschap in grooter verwarring, dan nu die is, waarin zich, op dit ogenblik, bevindt het gezelschap der Mogendheeden van *Europa*. 't Is moeijelijk te bestemmen, wie (*Vrankrijk* uitgezondert) 'er de malste houding in neemt. In 't midden van alle Hooge en Middelbaare Persoonadiën staat *Vrankrijk* als een jonge Reus, vol van 't gevoel zijner sterkte; 't eene oog vol van bedreiging, het andere van vriendelijkheid. Niemand zit 'er in 't gezelschap, die onkundig is van de sterkte van deezen Held, en zijne bedreigingen niet vreest. Een oude wrok, herinnering aan vorige slechtigheeden, mistrouwen op de bestendigheid der tegenswoordige orde van zaaken, wantrouwen op

de onderlinge eerlijkheid, de vrees om de een den ander te mishaagen, doet den hopeloosten oorlog voortduuren, belet het aangaan van vriendschap.

Oostenrijk zich gevleid hebbende mans genoeg te zijn, om dit varken alléén te wasschen, om deezen reus alléén den kop afteslaan, zit beteutert te kijken op de Kaart van *Europa*, zoekende en niet meer kunnende vinden zijne vorige, zo begeerlijke en zo begeerde bezittingen in *Italiën*, die 't gereekend hadt te voegen bij zijne domeinen, als eene welkome schâvergoeding voor zijne verlooren *Nederlanden*. Gedachtig aan 't verlaaten der coälitie door *Pruissen*, ziet het uit de hoogte, deezen breidel zijner heerschzueht aan met toorn, innig wrevelig, dat 't zich te zwak gevoelt, om hem deeze pots in te peperen. Wendt het zijne oogen na *Rusland*, zo loopen die oogen over van traanen. Mij dunkt, ik hoor' hem zeggen: ‘ PAULUS! PAULUS ! vergeeft het mij! laat u vermurven.’ - - *England! England!* bergt u, zo gij geen graauw wilt hebben: want *Oostenrijk* wenscht u en uw geld voor den duivel. De schrokkigheid van den laatsten, intusschen heeft alles (voor hun) bedurven. Half lam geslaagen zit *Oostenrijk* in 't hembd, of in een slechte *Engelsche* hemd-rok, en durft radeloos

niet te denken, om bij de buuren hulp te zoeken. 't Begint zijn aangezicht, half gewend na *Vrankrijk*, in eene vriendelijke plooi te zetten: maar een kind kan zien, dat het eene gedwonge fraaijigheid is.

Rusland, met reeden gebelgd, dat men hem, dienstbaar aan de inhaligheid van *Oostenrijk*, enkel gebruiken wilde, om de gloeijende kastanjes uit 't vuur te haalen, dat is, om te bevechten de meest heldhaftige en militaire natie van *Europa*, een kat noch zelfs met geen handschoenen aantegrijpen, (en die hij toch in den knijpert gekreegen hadt) gebelgd, dat men zijne succesvolle hulp ondankbaar miskend, laatdunkend van zich gestooten heeft, zou, voorwaar! lagchen om den tegenspoed van de familie; ware het niet, dat deeze vrolijkheid getemperd werdt door het bezef, dat die tegenspoed *Vrankrijk*, wien het zelden, en bovenäl niet in de laatste twaalf jaaren een goed hart toedroeg, geduchter maakt. Voor 't overige is *Rusland* de eenige in 't gezel schap, die door zijne ligginge en door zijne colossaale macht zich bevindt buiten een gevaar, 't geen alle de anderen drukt, om te moeten danzen naar de pijpen van deezen reus.

Niemand is 'er in 't gezelschap, die niet gevoelt, dat ieder op zich zelven en alléén nu te zwak is, om hem 't hoofd te bieden;

en allen zijn deeze eerlijke lieden te vol van wantrouwen, te vol van nijd en heimelijke vijandschap, onder een, om tot dit voor hun zo gewenscht werk de handen in elkander te slaan.

Alzo is *Vrankrijk* dubbel sterk, en door zijne eigen kragten, en door de verdeeldheid zijner vijanden.

Van alle de persoonen, in deezen cirkel, is 'er geene, wiens houding geheimzinniger is, dan die van *Pruissen.* - *Pruissen*, 't geen de kostelijke ogenblikken heeft laaten voorbij gaan, om de aanzienelijkste rol van de waereld te speelen, die des Bevreedigers van *Europa*, 't geen daar door zijn aanzien oneindig vermeerderd zou hebben, en 'er voor zich zelven wel iets hadt kunnen uithaalen, ligt nu zo wat tusschen de braaadpan en 't vuur. *Pruissen*, 't geen in nood is, als *Oostenrijk* en *Rusland* zich verstaan, en gevaar loopt, onder deeze verstandhouding, bij de eerste geleegenheid een veeg uit de pan te krijgen; *Pruissen*, 't geen, door eindeloos overleg en industrie, eene grooter Mogendheid geworden is, dan waartoe zijn land en zijne bevolking het bestemd hadt, is nu, door het kijven deezer twee geduchte nabuuren, wel ontheeven van alle vreeze van die zijde, maar moet, al is 't wat laat, beginnen te bezeffen, dat *Vrankrijk*,

door zijne overmacht, hem de wet zal voorschrijven. Op dit ogenblik geen anderen bondgenoot hebbende, geen anderen dan een verafgelegenen bondgenoot kunnende krijgen, kon het wel eens daarin een lastigen meester vinden, en bij de vreede zich verstooken zien van de geleegenheid, om iets voor eene verongelukte familie te bedingen.

England, 't welk de goede Hemel met alles gezegend heeft, behalven een wijzen koning, *England*, 't welk door zijne gelukkige ligginge en de groote zijner zee-macht, vrij was van de misselijke noodzakelijkheid, om zich te bemoeijen met de knoeijerijen der Mogendheeden van 't vaste land, maar ten ongeluk van zijn en andere landen 'er zich aanhoudend mede bemoeit; *England*, 't geen op dit ogenblik voortgaat met den allerbelachtelijksten oorlog, (indien de rampen van den oorlog het lagchen gedoogden) belachlijk, wijl 't hopeloos is dien te voeren met eenigen kans van succes; *England*, dat zich bemoeit met de zaaken van 't vaste land, zonder 'er een eenigen zekeren bondgenoot op te hebben, of 'er een heeft, die machteloos en verslaagen is, die t'onvreeden is de handen te hebben uitgestooken na zijn geld, die reikhalst, om zich van hem af te scheuren; *England*, 't geen naar ogenschijn reeds den burger-oorlog in zijn land gehad zou hebben,

ware het niet, dat de natie te wijs, om zich niet te spiegelen in de ondervinding, aan 't voorbeeld haarer nabuuren, geduldig een slecht bewind lijdt; om dat zij uitgeçijferd heeft, dat eene revolutie aan haar geen beter bewind kan bezorgen; *England*, zo ongelukkig en zwak in 't gebruik van legermachten, in 't doen van expeditiën, als gelukkig en geducht ter zee; *England*, 't geen, door 't misbruiken zijner militaire sterkte ter zee, zich alle Neutraale Mogendheeden van *Europa*, bovenäl de *Noordsche* Mogendheeden, ten vijand gemaakt heeft, die niet langer willen dulden het schenden van haare militaire vlaggen, en 't opbrengen in *Engelsche* havens van haare convooijen, en zeer geneegen zouden zijn, om iets te doen, ('t geen zij ligtelijk kunnen doen, wanneer *England* en *Rusland* 't oneens zijn) te sluiten de *Sond*, te verbieden zijne navigatie op de *Oost Zee* - een doodsteek voor *England*; ziet het ogenblik naderen, waarin zijn rol, God lof! is uitgespeeld, waarin het uiteinde van 't treurspel hem zal leeren, dat het te vergeefsch zijne schatten verspild, en den kerfstok zijner nationaale schuld heeft vol gemaakt. Zijne ligging en zijne marine maaken, dat men 't geen moed kan noemen, zo 't de macht van *Vrankrijk* braveert: of 't mogt dan zijn, dat het eindelijk begreep, dat zijn vijand vreede met

allen, behalven hem alleen, gemaakt hebbende, zijn oog dadelijk zal laaten vallen op *Hanover* (*), 't geen *Vrankrijk* voor eene versnaperinge kan opslokken, om welk te verdedigen *Pruissen* alleen het harnas tegen *Vrankrijk* zeker niet zal aangespen.

De *Groote Heer* tegen zijn zin gesleept in twisterijen, waarmede hij niets te doen hadt, zit twijfelmoedig, niet weetende, op wien hij meer gebeeten zal zijn, op de *Franschen*, wegens den onverdienden inval in zijn land, of op de *Engelschen*, zedert deezen hem hinderden om dit lastig bezoek van den hals te krijgen. Edoch hij vindt zijn verdriet verzagt door de rusie tusschen *Oostenrijk* en *Rusland*, wier vriendschap hem met reeden ontrust.

Z.H. Paus PIUS VII, zit bestendig met gevouwen handen, den hemel dankende, 'er met één half blaauw oog af te zullen komen; daar hij nog onlangs vreesde, beide de oogen te

(*) Men zal zeggen, dat de *Engelsche* Natie zich weinig bekreunt om dat land, en reeds meenigmaal gewenscht heeft deezen lastpost verlooren te hebben. Dit is waar; maar 't is 't ook tevens, dat de Koning, die regeert, en niet de Natie, dit Keurvorstendom oneindig ongaarne verliezen zou. - Ook heeft het mij wel eens verwonderd, waarom *Vrankrijk*, 't geen *Engeland* niet kan deeren, niet reeds lang 't oog daarop heeft laaten vallen, om dit veroverende *Engeland* te dwingen tot vreede.

zullen verliezen. Een wijs gedrag boezemt vertrouwen in. Hij wordt verzogd zich te belasten met de opvoeding van Z.M. den Koning van *Napels*.

Men ontrukt aan *Oostenrijk* den stoel van Z.M. den Koning van *Sardiniën*, waarop 't zelve, zijne familie en bondgenoot onlangs over den schouder aanziende, zijne beide beenen gelegd hadt; en *Vrankrijk* verzoekt hem te gaan zitten.

Dan staat 'er nog een oude Juffrouw te kijken, door 't scheurtje van de deur. Men heeft haar gestooken in een nieuwe samaar. Mij dunkt, zij zwoegt. Zou die samaar haar temet knellen? 't Is als of zij 't gemoed overkropt heeft, en niet durft te spreeken. Ach! waarom mag zij niet zijn van 't gezelschap? 't is, dat zij 'er haveloos begint uittezien, zedert men haar 't borduurzel van de japon heeft afgetornd.

Half bezwijmd, wat duizelig, staat zij te knikkebollen. Haar hoofd (zo als men beweert, waar voor ik niet instaa, als willende geen knik op mijn eigen bol hebben) haar hoofd knikt nu na *Vrankrijk*, nu na *England*. Vol van angst schijnt zij, opmerkende, dat *Vrankrijk* en *Pruissen* elkander iets in 't oor luisteren. Met lang uitgerekten hals, staat zij, in eene kommervolle opgetogenheid te bespie-

den, wat dit verwarde gezelschap over haar zal besluiten.

Ziedaar hoe Amurath *de dingen beziet*; *Hij beweert niet, dat zij zo zijn, maar zij komen hem zo voor. Hij veroorlooft zich geene meesterächtige uitspraaken. Hij waagt zijne opiniën. Misschien komen zij anderen geheel anders voor. Misschien geeft dit broddel-werk iemand, wiens verstandelijke gezicht-einder zich wijder uitstrekt, wiens oog dieper in de dingen indringt, wiens brein rijker voorzien is van kunde, de geleegenheid in plaatze van dit broddel-werk te leeveren eenig kabinet-werk. Waartoe geluk slaa!*

De hoveniers van Enckhuizen. (*Eene nieuwe ontdekking in den Landbouw.*)

Wij leezen in de gedenkschriften der Bataafsche Republiek, hoe in 't najaar van 1799, na den aftocht onzer vijanden, men den vrijheidsboom herplantte in Enckhuizen; en, bij die geleegenheid, eene nieuwe zoort van mest beezigde. - - Zommige Hoveniers zijn gewoon het kreng van een doode kat te leggen aan den wortel van den wijnstok; anderen begieten de wortels der vruchtboomen met ossen-bloed, enz. Maar dat men Oranjevlaggen gebruikt, om Vrijheidsboomen te bemesten, was iets nieuws. Enckhuizer Mannen! hoe zit het onder ul.?..... 't Is aan alle Natuur-kundigen en Natuur-Onkundigen bekend, dat de gewassen aanneemen iets van de hoedaanigheid der mesten. Wat nu zal 'er

van worden, zo uwe Vrijheids-boom geene uitzondering is van den algemeenen regel? Zou het, naar de 100,000 en eene speeling der natuur een mirakel zijn, zo aan dien boom iets geels, iets oranjeächtigs groeide? Waar ons de goede hemel voor bewaare!

Na-reeden.

Een zeker Schrijver, die, onder lieden van vernuft, eene zekere reputatie heeft, en die reputatie verdient (de man heet H. FIELDING) getuigt, dat van alle zijne schrijverije niets hem meer moeite kostte, dan zijne voorreedens. Denkelijk wilde hij die voorredens schrijven in 't verrrouwen van ze leesbaar te maaken. Ongaarne wil ik deezen Autheur tegenspreeken; en gaarne bekenne ik, dat 't mij oneindig min moeite kostte deezen middag water baars te eeten, dan na dat eeten dit P.S. te schrijven. Gelooft mij, Bataaven! ik zou 'er niet aan getornd hebben, zo 't mij niet was voorgekomen, dat ik nog niet had uitgepraat. - Gelieft alzo te weeten, dat 't hoofdzakelijke van den inhoud van dit boekske geschreeven lag, in 't najaar des voorleeden jaars, dat is, even voor - en omstreeks de laatste revolutie in *Frankrijk*, die den Grootsten Man van Europa, (en niet den ongelukkigsten) aan 't hoofd dier Groote Republiek bragt. - Gelieft u te herinneren, dat de omkeeringen van zaaken tegenswoordig elkander volgen, als eene harddraverij, waarin eenige paarden aan 't hollen geraakt zijn - gelieft te weeten, dat alle boeken, en ook dit boekske dit gemeen hebben met de schilderijen, dat men ze niet juist beöordeele, ten zij men zich plaatze juist in 't oogpunt, waar uit de kunstenaar ze maakte - gelieft te weeten, dat dezelve voorwerpen een geheel onderscheiden aanzien neemen, naarmate 'er een helder zonnenlicht over schijne, of dat de lucht bewolkt is.

Ik verzoek', dat men mij geloove, als ik verklaare al-

léén te spreeken van zaaken en geenzints van persoonen, van zaaken en niet van persoonen(*), te haaten alle personaliteiten, en zeer weinig te beminnen die ze beminnen. Dat dezulken, welke met hunne pretense scherpziendeheid, meenen 'er duidelijke toepassingen in te vinden, dit wijten aan hun geweeten en niet aan dit schrijven.

REMBRAND, wien men beschuldigd de verwen 'er wat dik op te smeeren(†), plagt te zeggen, dat zijne stukken niet gemaakt waren, om berooken te worden; en ik, die geen wiskundige ben, schrijve niet voor de zulken, die ieder woord op een goud-schaaltje leggen. Ten einde voortekomen alle misduidinge, verklaar ik het print-werk voor *Carricatuur*, en 't schrijf-werk voor zuiver *Amfigourie*.(**)

En hier mede wil ik u, mijne Lezers en Lezeressen! continuatie van welzijn gewenscht hebben - verzoekende om verschooning, zoo 't boekske uitviel beneeden uwe verwachting, u verzoekende te gelooven, dat naaijverig uwer goedkeuring ik mij beijverde 't dingetje zo aangenaam te maaken als (voor mij) doenlijk; en zelfs met geen onbezwaard geweeten u durvende belooven eene toekomstige beterschap; daar ik vast nader' mijn *Nadir*.

1800 7/20

(*) Wel te verstaan eenig leevend persoon.

(†) HOUBRAKEN zegt, dat hij een Pourtrait maakte zo dik van verw, dat men 't bij den neus kon opbeuren.

(**) Misschien heeft de Lezer zijne *Dictionnaire de l' Académie Françoise* niet bij de hand; daar staat, 't geen op 't eerste ook toepasselijk is: AMFIGOURI, phrase, discours ou poëme burlesque, dont les mots ne présentent que des idées sans ordre, et n'ont ancun sens déterminé; vrij vertaald, *wildzang*.

t.o. 184

Rhyn
Maas
Schelde

Rhyn
Maas
Schelde
Tractaat
van
Algemeene Vrede
gesloten
Anno?